

GIACOMO
LEOPARDI

ŞARKILAR

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

İTALYANCA ASLINDAN ÇEVİREN: NECDET ADABAĞ

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

GIACOMO LEOPARDI
ŞARKILAR

ÖZGÜN ADI
CANTI

İTALYANCA ASLINDAN ÇEVİREN
NECDET ADABAĞ

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2014
Sertifika No: 29619

EDİTÖR
HANDE KOÇAK

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
NEBİYE ÇAVUŞ

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

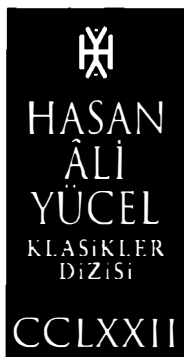
1. BASIM, OCAK 2016, İSTANBUL

ISBN 978-605-332-665-6 (CİLTİLİ)
ISBN 978-605-332-666-3 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
YAYLACIK MATBAACILIK
LİTROS YOLU FATİH SANAYİ SİTESİ NO: 12/197-203
TOPKAPI İSTANBUL
(0212) 612 58 60
Sertifika No: 11931

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında
gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla
çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Faks. (0212) 252 39 95
www.iskulttur.com.tr

GIACOMO LEOPARDI

ŞARKILAR

İTALYAN ASLINDAN ÇEVİREN:
NECDET ADABAĞ

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

Sunuş

Yazar ve Eser Hakkında

İtalyan yazar ve şair Leopardi 1798’de Recanati’de doğdu. Ailenin içinde bulunduğu ekonomik sıkıntı Leopardi’nin kendine özgü bağımsız bir yaşam biçimi geliştirmesini engellemiş ve bu kısa yaşamının büyük bölümünü o yılların geri kalmış bölgelerinden biri olan Recanati’de sürdürmek zorunda kalmıştır. Çağının düşün ve kültür yaşamını uzaktan izlemek zorunda kalan şair, bir ara ailesi tarafından rahip olmaya zorlanmıştır. Kardeşleri Carlo ve Paolina ile kurduğu iletişimin dışında yakın çevresiyle ilişkilerinin mesafeli olması çocuk Giacomo’nun iç dünyasında derin olumsuzluklara neden olmuştur. Annesi ve özellikle babasının yazarla olan ilişkilerinde anlayışsız, katı ve ödün vermez tutum içinde olmaları çoğu zaman genç şairin mutluluğu dışarıda aramasına yol açmıştır. Ne ki, dışarıya açılmamış ve yaşadığı yörede insanlarla iletişim kuramamıştır. Daha çocukluğundan başlayarak derin bir yalnızlığa itilmesi, hem yaşamının hem de yapıtlarının temel izleklerinden birinin “yalnızlık” olmasına yol açmıştır.

Babasından ve iki rahipten aldığı ilk eğitiminden sonra babasının çok kapsamlı kütüphanesine kapanmış ve yedi yıl boyunca (1809-1816), kendi deyişiyle “çalgınca ve

umutsuzca”¹ çalışmıştır. Bu soluksuz çalışma, zamanından önce sağlığını bozmuştur. Ne ki, Leopardi klasik dillerin yanı sıra İbranice ve modern dilleri öğrenmiş; ilk ürünlerini vermeye başlamış ve çeviriler yapmıştır. Bu dönemin yapıtları arasında: *Storia dell' Astronomia* (1813) [Astronomi Tarihi], *Saggio sopra gli errori popolari degli antichi* (1815) [Antiklerde Halk Yanılgıları Üzerine Deneme], *Agl'Italiani* (1815) [İtalyanlara], *Pompeo in Egipto* [Pompeus Mısır'da] isimli trajedi vardır. Bu arada Mosco'nun *gli Idilli* [İdiller] eserini, *Odyseia*'nın birinci kitabı ile *Eneide*'nin [Aeneis] ikinci kitabını çevirmiştir.

Daha çocuk yaşlarında ortaya çıkan bu üretkenliğin derin bir bilgi birikimi, kılı kırk yaran bir araştırmacı ruhunun ürünü olduğu açıktır; ancak, kapalı bir çevrede yetişmiş olması ve babasının verdiği eğitimin etkisiyle Leopardi'nin siyasal açıdan tutucu eğilimlere yakın olduğu da bilinir. Tutucu eğilimlerin baskın olduğu dönem Leopardi'nin kısa yaşamı içinde küçük bir parantezdir. Farklı fikir hareketlerinin toplumsal, siyasal, ekonomik, kültürel ve psikolojik boyutlarıyla etkisinde kalan Leopardi değişik geçiş dönemlerini derinlemesine yaşamıştır. Leopardi'nin bir geçiş dönemleri yazarı/şairi olduğunu savunmak yanlış olmaz sanıyoruz: Doğduğunda, 1789 Fransız Devrimi'nin üzerinden henüz dokuz yıl geçmiştir. Özgürlük rüzgârları tüm Avrupa'yı sarmıştır. 18. yüzyıl boyunca toplumun tüm katmanları arasında belirli bir dayanışmanın oluşmasına tanık olunmuş ve kentsoylunun köylü ile o yıllarda filizlenen işçi sınıfının yanında yer aldığı görülmüştür. İtalya'da yazınsal alanda Parini ve Goldoni'nin yapıtları bu toplumsal katmanlar arasındaki dayanışmayı bir ölçüde sergileyen somut belgeler arasında gösterilebilir. Ne ki, devrimden sonra kentsoylu kendini kanıtlamak ve başarının salt kendisine ait olduğunu

---

1 G. Leopardi, *Lettera a Pietro Giordani*, Milano, 2 Mart 1818.

göstermek istercesine öteki katmanlarla olan ilişkisini kesmiş; köylü ve işçileri yalnız başına bırakmıştır. Sanayileşme, ardından ekonomik kalkınma, işçi sınıfının oluşmasını ve tarihsel bağlamda bağımsızlık kazanmasını sağlamıştır. Doğal olarak beraberinde bir yığın sorun da getirmiştir. Bu sorunlar giderek ağırlaşmış, 1830'dan sonra özellikle İngiltere ve Fransa'da sınıf çatışmalarına neden olacak tartışmalara yol açmış; ardından işçi dayanışma örgütlerinin oluşmasını sağlamıştır. 1848'de Marx ve Engels'in *Manifesto*'su işçilere sınıf bilinci kazandırmış; birleşmeleri yönünde ve dayanışma içinde olmaları için çağrı yapmıştır.

Öte yandan Aydınlanmacı ülkelerin daha 18. yüzyılın sonlarında çözülme belirtileri Fransız Devrimi ve ardından Napoléon'un maceracı girişimleriyle desteklenince toplumların yeni özlemlerini açığa vuran beklentileri birbirini kovalamıştır. Yeni bir Avrupa özleminin yanı sıra eskiye dönüşü salık veren girişimlerin çoğalması toplumların siyasal, ekonomik, kültürel yapılarında köklü değişikliklere neden olmuştur. Bu bağlamda örneğin, ekonomik alanda, aristokrasinin mal varlığını yeniden elde etmesi, buna dayalı olarak kentsoylunun bunalıma girmesi, üretimin durması ve ardından getirdiği işsizlik gibi ağır sorunlar toplumların siyasal yönden de derin bunalımlara girmesine neden olmuş ve akıllamaz siyasal çözüm biçimlerinin üretilmesine yol açmıştır. Restorasyon yanlıları arasında kimileri (gericiler) Fransız Devrimi'nin öncesine dönmekle yetinmeyip 18. yüzyıl aydınlanma deviniminin ötesine gitmeyi ve engizisyonu da içine alacak biçimde soylu sınıfla Kilise'nin birleşmesini önermişlerdir. Oysa bir ikinci grup (ılımlılar) 18. yüzyıl aydınlanma devinimine dönmeyi ve yeniyle eskiyi birleştirmeyi önermişlerdir.

Chateaubriand'ın *Hristiyanlığın Dehası* (1802) adlı kitabının bu yıllarda gün ışığına çıkmış olması rastlantı değildir.

Yazar usçulukla katı dincilik arasındaki çatışmanın kendisinde yarattığı ikilemin üstesinden geldikten sonra yazdığı bu kitapta aydınlanmacı usçuluğa karşı Hristiyanlığı över. Ne de bir başka yazarın, Joseph De Maistre'nin yazdığı *Papa'ya İlişkin* (1819) kitabı bir rastlantıdır. Yazar bu kitabında Hristiyanlığın üstünlüğünü savunduktan sonra hükümdarla papanın mutlak iktidarının gerekliliğine inandığını söyler. Lamennais Hugues'in yapıtı *Dine Karşı Kayıtsızlık Üzerine Deneme* de (1817) bir rastlantı değildir. Çünkü bu kitabında yazar toplumsal ve siyasal yeniden yapılanmanın temelini Katolik dünyasının yeniden yapılandırılmasının oluşturduğunu savunur ve papalığın gücünün sınırlandırılmasını öneren Gallikanizme karşı papalık yetkesini savunan ve merkezî bir kilise yönetimini destekleyen Ultramonatizmi benimser.

Döneme damgasını vuran bu yapıtlar Leopardi'nin gözünden kaçmış olamazdı. Dahası, tutucu babası Kont Monaldo buna izin vermezdi. Leopardi'nin –yukarıda belirttiğimiz gibi– bir ara ailesi tarafından din adamı olmaya zorlanması da rastlantı olmayabilir. Tüm bunların ötesinde Almanya'dan gelen çok daha güçlü bir ses tüm Avrupa'da idealizm rüzgârları estiriyordu. Hegel, Kant'tan farklı olarak inançlıydı. Hegel'in dinsel temellere dayanan usa inancının yankılarını tüm yapıtlarında görmek olanaklıdır. Kant'ın din ve tarih anlayışına karşı çıkmış, ayrıca devleti öne çıkaran ve bireyi devletsiz düşüneyemeyen bir siyasal kuram geliştirmiştir.

1789 ve 1848 tarihleri yaklaşık altmış yıl gibi bir arayla insanlık yaşamına yerleşen ve köklü nitel değişimlere yol açan; insanda yaşam anlayışını değiştiren iki aşamadır. Bu aşamaların Leopardi üzerindeki etkileri, kim ne derse desin, çok büyük olmuştur. Gerçekte ilkinden dokuz yıl sonra doğmuş; ikincisinden on bir yıl önce ölmüştü. Leopardi'nin yaşamı bu iki tarih arasında açılıp kapanan bir parantez olmuştur. Doğrudur. Bir başka deyişle bizzat yaşamamıştır. Babası Kont Monaldo'nun yenilikleri, çağdaş düşüncüyü de-

ğil evine, yaşadıkları Recanati'nin sınırlarına bile sokmak istemediği de doğrudur. Ama Leopardi tüm bu engellemelere karşın başta Avrupa'yı, sonra tüm dünyayı sarsan bu yeniliklerden enine boyuna etkilenmiştir. Foscolo (1778-1827), Manzoni (1785-1873) ile aynı dönemin insanlarıdır. Bu ikisinin etkin eylemci yaşamlarına karşın Leopardi'nin yaşamı edilgen sayılabilir, ama giderek içten içe yükselen etkili bir direnişin simgesidir.

Manzoni ve Foscolo, ikisi de Leopardi'den yaşça büyüktü; biri yirmi, öteki on üç yaş. İkisinin birbirinden farklı kişilikleri vardır. Leopardi yüreğini, aklını yeniliklere açarken kendisine örnek almak istediği kişiler olmuştur. Bu ikisi arasındaki tercihini Foscolo'dan yana kullanmıştır. Çünkü Foscolo duygu olsun düşünce olsun Leopardi'ye daha yakındır. Örnek yapıtı, Manzoni'nin *Nişanlılar*'ı değil, Foscolo'nun *Le ultime lettere di Jacopo Ortis*'i [Jacopo Ortis'in Son Mektupları] olmuştur. Foscolo'nun intihar eden kahramanına kendisini daha yakın duyumsamıştır ama çoğu kez intiharı düşünmesine karşın intihar etmemiştir. Çünkü Leopardi savaş vermek için yaşamak istemiş; ölüm döşğinde ölümü kendisine konduramamış; tüm iyimserliğiyle ayağa kalkacağı günü sayıklamıştır. Jacopo Ortis intihar ederek yaşamı ve acımasız koşullarını protesto etmiştir. Ölümünün bir protesto olacağını düşünmüştür. İlginç değil mi, eylem adamı Foscolo'nun kahramanı Ortis intiharı yeğlerken, düşünce adamı Leopardi'nin kahramanı Leopardi hayatta kalmak için savaştan yanadır. Belki de Leopardi'yi frenleyen, intiharını engelleyen olay, düşünce dizgesinin kaynağını oluşturan insan Leopardi'nin içten içe kendi kendine duyduğu içgüdüsel sevgidir. Bu sevginin olmadığı yerde yaşam son bulur. Yaşam için en gerekli koşuldur sevgi.

Manzoni insanı yargılamış; yaşamı sorgulamıştır. Ne ki, inanç kaynakları farklıdır. Foscolo insana inanmıştır; tıpkı Leopardi gibi. Manzoni insanüstüne. Leopardi'nin antik

çağ insanını sürekli karşılaştırması boşuna değildir. Rastgele yapılmış bir karşılaştırma değildir. Bu iki insanı karşı karşıya getirmesinin temel nedeni insana dair araştırmasını derinleştirmek, değişik seçenekleri yoklamaktır. İnsanda, özellikle antik çağ insanında yaşam sorunsalının çözümüne yarayacak soyluluk, cömertlik, erdem saklıdır. Çevresindeki insanları gözünü kırpmadan kaba, anlayışsız, cahil olarak niteleyen Leopardi, Rusya topraklarında ölümle kucaklaşan İtalyan gençlerine içten içe acıma duygusuyla bakmaktadır. Düşünce adamı olan Leopardi eskilerin en çok eylemci yanını beğeniyor; o yanına imreniyordu. Antik dünyada eylem düşüncüyü sollamıştır. İnsanın düşsel yeteneği giz dolu büyüleriyle dünyayı renklendirerek yanılsamaların yeşermesine yardımcı olurken öte yandan insana kahramanlık duyguları aşılamış ve insanın kendisine güven duymasını sağlamıştır. Oysa aydınlanmacı usçuluk bekledikleri mutluluğu getirmemiştir. Dahası, us, insanoğlunu aldatmış, antik dünyanın insana sunduğu mutluluk aracı olan yanılsamalar, mitoloji, düş ve fantezilerin oluşmasını engellemiş, insanın gerçek kapasitesini ortaya koyarak alçakgönüllü boyutlarını açığa çıkarmıştır. Güzeli, iyiyi ve doğruyu geçmişin ve mitolojinin önerdiği örneklerle göre kafasında ve yüreğinde biçimlendiren şair, gerçeğin daha ilk kımıltısında yüksek ülkülere duyduğu inancın sarsıldığını duyumsar. Yaşamın ussal değerlendirmesinden çok dışsal bir biçimcilikle ayakta duran dinsel inancı da aynı şekilde artık ona yetmeyecektir. Sarsılan dinsel inancının ardından çoraklaşmış ruhunda tinsel inancından tiksinti ve şiddet duygusu kalacaktır. Bu umutsuzluk içinde artık başvuracağı avuntu kaynağı yoktur. Foscolo'da da yoktur. Ama Manzoni'de vardır. Öbür dünya vardır. Oysa Leopardi'nin içinde kıvrandığı karamsarlık onu kademeli olarak her şeyi yadsımaya götürür. Ruhun ölümsüzlüğü artık söz konusu değildir. İnsan bir kere ölmeyegörsün... Cennet de bu dünyada cehennem de. Leopardi için yaşam

cehennemdir. Çevresinde kimse yoktur. Ailesi, dostu, arkadaş, sevgilisi, güveni, çocukluğunun neşesi, kıvancı yoktur. Salt acı ve işkence vardır. Aman vermeyen ıstırap vardır. İşte, o zaman yaşam üzerine, evren üzerine kafasında oluşan bir yığın soru vardır. Ölümün, yaşamın doğasına ilişkin sorunlar ve sorular vardır. Bu aşamada, sanırım, Leopardi'nin tarihsel karamsarlığını anımsamak gerekiyor. Aklın yarattığı uygarlık insanın mutsuzluğunun başlıca nedenidir. İnsana mutluluğu kazandıracak olan bu kez “duygu”dur. Usa karşı duygunun savunulması ve yüceltilmesi yeni bir yazın ve sanat akımının, Romantizm'in habercisidir. Ne ki Romantizm'in duyguya, ardından, usçuluğun yadsıdığı, gelenek ve törelere verdiği önemden ötürü Restorasyon'a bir çağrı olarak algılanmış olmasına karşın, gerçekte bu eğilimlerinin altında romantiklerin yurtsever duyguları ile Restorasyon'un baskıcı ruhuna bir başkaldırı gizlidir. Buna kanıt olarak, çok kısa bir süre sonra –yirmi, otuz yıl– Avrupa'da büyük romantik yazın ustalarının yapıtlarının gün ışığına çıkması gösterilebilir.

Leopardi, kendi deyimiyle, “çılginca ve umutsuzca” çalışıyordu. Leopardi hem sıkıntısını dağıtmak hem de yaşadığı ortamın ötesinde bir ortama duyduğu özlemle gerçek yaşamda yapamadığı yolculukları düşleriyle yapmak isterken sağlığından oldu. Daha gençlik yıllarında görme bozukluğuyla karşı karşıya kaldı; ruhsal bunalıma girdi ve belke miğindeki bir kaymadan ötürü duyduğu rahatsızlıklar tıpkı yaptığı çalışmalarda aradığını bulamayan birinin yaşadığı düş kırıklığından kaynaklanan bir huzursuzluk gibi onda bir tedirginlik, iç sıkıntısı yarattı; ardından çevresinden anlayış göremeyince iyice bunalıma girdi.

1815-1816 yıllarında araştırmacı yanıyla ürettiği yapıtlardan vazgeçip kendini şiire vermiştir. Şiirin yalnızlıktan çıkışta, insanlarla iletişim kurmada kolaylık sağlayacağına; onun da ötesinde şan ve şöhrete giden yolları açacağına inanmaktadır. Bu arada modern yazarları okumaya başlar:

Alfieri'nin *Vita'sı* [Yaşam]; Foscolo'nun *Le ultime lettere di Jacopo Ortis*'i ve Goethe'nin *Werther*'i. Bu yapıtlar şairin romantik duyarlılığını olgunlaştırmıştır. İşte, bu yıllarda Pietro Giordani ile mektuplaşmaya başlar. Yaşamında önemli bir kişidir. Salt çalışmalarındaki yol göstericiliği ile değil, o kapalı çevreden kaçışın bir simgesi olduğu için önemlidir. Giordani şairin Vergilius'tan yaptığı bir çeviride (*Aeneis*, II. Kitap) tasa ve kaygılarını, şöhret ve ün arzusunu, onun da ötesinde mutsuzluk duygusunu yakalamıştır. Giordani ile dostluğu o kadar derindir ki daha sonra değişen fikirlerinden ötürü babasının “şairin aklını çelenin” Giordani olduğu ve tüm “şeytanlığın” ondan çıktığını söylediği savunulmuştur.

Yıl 1818. Önemli bir dönüm noktasıdır şairin yaşamında. Leopardi klasiklerle romantikler arasındaki polemige klasiklerin savunucusu olarak katılmış, ancak özgün bir romantik duyarlılık içinde olduğunu ortaya koymuştur. Klasik kültürle eğitilmiş Latin ve Yunan yazarları derinliğine incelemiş, ayrıca modern yazarlardan romantik öğretiyi kapmış bir yazar için aşılması kolay olmayan bir ikilemdir. Bu yılların ürünü *Discorso di un italiano sulla poesia romantica* [Romantik Şiir Üzerine Bir İtalyan'ın Konuşması] ve iki yurtsever şarkıdır: *İtalya'ya* ve *Dante'nin ... Anıtı Üstüne*. Bu şarkılar şairin özgürlükçü duyarlılığına somut örneklerdir. Bu özgürlükçü duyarlılığı yoksa bir “moda”ya kapılmanın sonucu muydu? De Sanctis'e kalırsa öyle: “Bu on sekiz yaşındaki genç adam yeni kuşağın niteliklerine sahipti. Yurtsever ve özgürlükçü. Bu eğilim daha çok modaya uyma ve bir öykünme sonucudur. Bu değişim derin bir ahlaksal ve entelektüel bunalım sonrası oldu denilemez. Bu geçişten kalan tek iz iki şarkıdır.”²

Ağırlaşan hastalıkları çevresinde daha büyük bir boşluk oluşmasına neden olur. Yalnızlık duygusu daha etkin bo-

---

2 F. De Sanctis, *La letteratura italiana nel sec. XIX*, vol. III, Bari, Laterza, s. 193-194.

yutlar kazanır. Bu dönemde şairin kafasına takılan sorular arasında yaşamsal ve yazgısal sorunlar öne çıkar. Yaşamın anlamını yakalamaya çalışırken, yazgının güdümündeki insanın işlevsizliği onu korkutur. Denilebilir ki Leopardi bu dönemde şiiri bırakmış felsefeye yoğunlaşmıştır. Yaşamın trajik yanının baskın çıkması şairi bu aşamadan sonra yönlendirmede etkindir. Karamsar bir şairdir Leopardi. Kimilerinin savunduğu gibi onun karamsarlığı salt hastalığına bağlı değildir; hastalığının tamamen ilgisiz olduğunu da söyleyemeyiz. Bize göre, bu hastalıkların etkisi büyüktür. Ne ki, bir bilim adamı kadar araştırmacı, derin bir kültüre sahip Leopardi salt bu etkiler doğrultusunda düşünce yapısına yön verecek düzeyde ilkel olamazdı. Babaevinden çıkmamış, dış dünyayla iletişimini kapalı panjurlardan sızan gün ışığı, sesler, hava, rüzgâr ve gürültülerle sağlamaya çalışmış biri olarak hastalıklarının ruhsal ve zihinsel yapısı üzerindeki etkilerinin azımsanmaması gerektiği doğrudur. Ancak karamsarlığının temelinde insana ilişkin evrensel sorunların doğurduğu kaygılar gizlidir.

Yıl 1819. Leopardi Recanati'nin kapalı ortamından yeterince sıkılmıştır. Ayrıca dış dünyayla bağlantısını doğrudan doğruya sağlamak istemektedir. Belki de öğrendiklerini yaşama geçirmek, buna bağlı olarak düşlerini gerçekleştirmek hevesi ya da bizzat kendisinin yetişmesinde büyük payı olan klasik kültürün ülkesinde özellikle sözü edilen polemikten sonra henüz ne ölçüde etkili olduğuna ilişkin bulunduğu yerden yapamayacağı bir araştırmayı gerçekleştirmek amacı gütmektedir. Evden kaçmak ister. Başaramaz. Bu olaydan çok etkilenir. Hoşgörüsüz bir aile ortamına ve çevresine olan öfkesi bu olayla birlikte artar. 1822'de babasının izniyle Roma'daki teyzesine gider. Özlemle beklediği dış dünya onu düş kırıklığına uğratar. Leopardi etkin ve hareketli bir yaşama uygun bir tip değildir (küçükken Roma sokaklarından at üstünde geçeceğini ve halkın, "İşte Aziz!" diye bağıracağını

düşündüğünü söylerdi). Sadece görmek ve tanışmak için gittiği Roma'da sonuç bir felaket olur. Şöyle anlatıyor kendisi: "Roma'ya gittim, insanlarla birlikte olmak, dışarıya açılmak, dış dünyayı yaşamak beni şaşkına çevirdi, elim ayağım tutmaz oldu, iç dünyam karardı."³ O zamana kadar etkin ve yoğun biçimde şiir yazan Leopardi esin perileriyle salt Recanati'de buluşuyormuş da bu gücünden yoksun kalmış-çasına şiire ara verir. Bu, daha sonra şiir yazmadı anlamına gelmez, daha çok Recanati'de şiirinin temel öğelerini bulan şairin aynı duygusallığı uzaktayken, bir süre için de olsa yakalayamadığı anlamına gelebilir. 1824'te *Operette Morali*'yi [Kissadan Hisse] yazar. Düşün yaşamının insan yaşamına ilişkin sorunsalında insanın umudunu kıran iddiaların bir birleşimidir bu yapıt.

1825-1828 yılları Leopardi'nin Recanati'yi terk etmek için kendisine başka kentlerde yerleşme olanakları bulmak için geçirdiği yıllardır. Önce Milano, ardından Bologna, Floransa ve Pisa'da kalır. Sonunda burada yeniden şiire döner. Ve şiirde ikinci verimli döneme adım atar. Ne ki, Milano'daki Stella Yayımevi'nden aldığı aylığı kesilince ve sağlık koşullarının zorlaması sonucu yeniden Recanati'ye döner. 1830 Nisan'ına kadar burada yaşar. Bu dönem şiirde en verimli olduğu yıllardır. Yazdığı büyük *İdiller* şiirsel yapıtının en güçlü ve etkileyici yanını oluşturmakla kalmaz, bunlardan kimileri şairin başyapıtı olacak kadar yetkindir.

1830'da Toskanalı dostlarının yardımıyla yeniden Recanati'den ayrılır ve Floransa'ya yerleşir. Önemli bir değişikliktir yaşamında. *Şarkılar* gün ışığına çıkar. Antonio Ranieri'yi tanır. Ardından Fanny Targioni Tozzetti'yi. Ona âşık olur. Sonuçta büyük bir düş kırıklığı beklemektedir onu. Ne ki, bu kez yazgıcı değildir. Floransa'nın ve bu deneyiminin önemi, yaşama ilişkin yeni bir kavramı benimsemiş olmasından kaynaklanır. Artık bugüne değin içinden

---

3 M. Bontempelli, *Introduzione e discorsi*, Milano, Bompiani, 1964, s. 203.

bir türlü çıkamadığı kısır döngüden kurtulmak çabasının işaretlerinin alındığı bir dönemdir. Eskiden olduğu gibi, umut-düş kırıklığı; yaşam-ölüm; mutluluk-mutsuzluk çatışmasının etkisinden uzak, gelgitlere kapalı olan Leopardi insanlarla ilişkisini sağlamlaştırmak kararlılığını göstermektedir. İnsan ilişkilerine getirdiği yeni bakış açısı ile Leopardi artık yazgıcı ve boyun eğici değil; insanları, bileği bükülmez Doğa'ya karşı, dayanışmaya inandırmak çabası içinde olan polemik tavrılı bir kişidir. Gerçeği göğüslemek, yazgının ya da Doğa'nın insana sunduğu acı, yoksulluk, yoksunluk ve acımasızlığa herhangi bir öte dünya ödülü düşünmeden (ki, yoktur) katlanmak, ona göre, ruh soyluluğunun bir ifadesidir. Önemli olan bu tür insanların diğerleriyle dayanışma içine girmesidir.

Doğa ile olan ilişkisi felsefesinin temelini oluşturur. Çünkü onunki, peşinen söyleyelim, bir yaşam felsefesidir. Şiiri de öyle. Baştan sona yaşamsal savların öne çıktığı bir şiir. Ama gene de felsefesi ile şiiri arasına bir çizgi koymak gerektiği kanısını taşıyoruz. Croce bir yazısında "Leopardi'yi bazen bir şair filozof olarak tanımlayanlar olmuştur; bu hiçbir şair için nasıl doğru değilse onun için de doğru değildir,"⁴ derken, sanıyoruz, felsefesiyle şiirini ayırmamız gerektiğini; şiirinde felsefe, felsefesinde şiirin olmadığını anımsatıyordu. Ayrıca gene felsefesinin ne olduğu konusunda net bir fikre sahip olmamız gerektiğini düşünüyoruz. Bize göre, Croce'nin bu saptamasından sonra, -ki çok yerinde bir saptamadır- Leopardi'nin iki ayrı kişiliği ile karşı karşıya kalıyoruz ve ikisinin de sınırlarının iyice belirtilmesinin yerinde olacağını düşünüyoruz. Felsefesinin, anımsanacağı gibi, nesnel bir felsefe olmadığını, yaşam sorunsalından kaynaklandığını, dolayısıyla yaşama dönük olduğunu söylemiştik. Onunkini yaşama ve onun anlaşılabilir, acı veren kurallarına karşı bir direniş olarak algılamamız gerekir. Yüreğinin sıkıntısının

---

4 B. Croce, "Leopardi ve Felsefe", *İtalyan Filolojisi*, yıl 3, sayı 1, s. 77-80.

kaynağı da buradadır. Yüz yüze geldiği gerçeği anlamakta gösterdiği zorluktur. Bu nedenle Leopardi'nin "felsefe"sinin zamanla yeryüzündeki insanın trajik durumunun verdiği umutsuzluk duygusuyla örtüştüğünü savunmak yanlış olmaz. Yaşam boyu kimi zaman güdümüne girdiği, kimi zaman direndiği "karamsarlık"ının kaynağı insanın umutsuzluğu ve mutsuzluğudur. Felsefesinin temelinde yatan temel husus budur. Luperini "felsefe" ile "karamsarlık"ı bir arada görmenin olanaksızlığını vurgularken filozofların dünyaya ve yaşama bakışlarının bilimsel araştırmaya yabancı kalan "karamsar" ya da "iyimser" bir yaklaşımla olamayacağı üstünde ısrarla durur. Böylesine bir yaklaşım kişiyi peşinen nesnellikten uzaklaştırır düşüncesinden kalkarak filozofların yanında daha Rönesans'tan başlayarak ahlakçıların türediğini ve bunların düşünce dizgesinin "karamsar" ya da "iyimser" bir dünya görüşü ile belirlendiğini yazar.⁵ Açık açık söylemese de Leopardi'nin bir filozoftan çok bir ahlakçı olduğunu söyleyen Luperini'ye karşın Graf, üstü kapalı bir biçimde, Leopardi'nin bir filozof olduğunu anırtırken yaşam ve dünya ile ilgili kendisine bir kavram oluşturduğunu ve yakaladığı gerçeği her ne pahasına olursa olsun açığa vurmaktan çekinmediğini, dolayısıyla bu bağlamda bir filozof olduğunu söyler ve ondan bu adı esirgemenin haksızlık olacağını savunur.⁶

Leopardi teknik anlamda bir filozof olmayabilir. Ancak yaşamı algılayış ve sorgulayış biçimiyle kendine özgü bir filozoftur. Bir başka deyişle yaşamdan kendisi için ya da tüm insanlık için, ama kesinlikle kendisinden hareket ederek, bir yaşam felsefesi çıkarmıştır. Bu tavır, sanıyoruz, 18. yüzyıl ruhuyla örtüşmektedir. Leopardi'nin hemen hemen tüm disiplinlerin teknik anlamlarından soyutlanarak asgari müştereklerde belirli bir amaç için birleşme fikrinin ağır bastığı Aydınlanmacı ruhtan büyük ölçüde esinlendiğini unutmamak

5 C. Luperini, *Filosofi vecchi e nuovi*, Firenze, Sansoni, 1974, s. 185-274.

6 A. Graf. Foscolo, *Manzoni, Leopardi*, Torino, Chiantore, 1924, s. 140-141.

gerekir. Belki de Aydınlanmacıların algıladığı biçimde bir “filozofluk”tu onunki. Bir başka deyişle önyargıdan uzak, her şeyi özgürce irdeleyen; doğayı ve toplumu derinliğine araştıran ve insanı, yazgısını seven; yaşam karşısında kendine güvenen kişilerin bir diğer adı “filozof”tur bu dönemde. Petrarca da yaşadığı dönemde büyük bir filozof sayılmıştı.⁷ Ne ki, Petrarca’yı felsefenin özünü oluşturan metafizik etkileşiminin dışında tutmak olanaklı değil. İçeride dönük irdelemesinde aradığı gerçek dinsel açıdan geçerli olandır. Yaşamına egemen olan ana izlek Hristiyan olarak içinde duyduğu ruhsal bunalımına yol açan inançla ilgili dramıdır.⁸ Bu nedenle buraya da bir çizgi koymak gerek. Adına ne dersek diyelim iki ayrı yaklaşım; iki ayrı bakış açısı taşımaktadırlar Leopardi ve Petrarca: Bu ikisini birbirine yaklaştıran –daha sonra sözünü edeceğimiz gibi– şiirdir.

“Güzel”den “gerçek”e geçmek şeklinde algıladığı edebiyattan felsefeye geçiş daha sonraları –Petronio’nun dediği gibi–⁹ “imgelem” şiirinden “duygu” şiirine geçiştir. Madame Staël’i iyi bellemişti ve yazında felsefi olan yapıtların düşünce ve irdelemeye dayalı olduğunu ve salt imgelem ve duygu değil, aynı zamanda akıl ürünü olduğunu düşünüyordu.

Ayrıca imgelem şiirinin değerini biliyordu ve mitolojiyi savunurken, mitolojinin gücüyle yaratacağı çocuksu dünyada insanların mutlu olacağına güveniyordu. *Angelo Mai*’ya bu geçişin tipik örneğidir. İtalyan yazın süreci içinde Ariosto imgelem şiirini simgelerken, Tasso duygu şiirini simgeler ve şiiri gözyaşından doğar:

(Ariosto) *Doğuyordun tatlı düşlerin uçarı ozanı;
yüzünde parlıyordu günün ilk ışınları;*

7 B. L. Ullman, *Studies in the italian renaissance*, Ed. di Storia e lett., Roma, 1955, s. 11-40.

8 Krş. F. Petrarca, *Lettera / Dionigi S. Sepolcro*.

9 G. Petronio, *L'attività' lett. in Italia*, Palermo, Palumbo, 1970, s. 635-62.

daha az kasvetli günlerde günüümüze kryasla,
silah ve aşk öykülerinin mutlu
yanılsamalarıyla doldurdu yaşamı.
Yeni umutları İtalya'nın: kuleler, salonlar,
kadınlar, atlılar, bahçeler, saraylar!
Düşündükçe sizleri, dalıp giderim
sınırsız hayallere; oluştururdu insan
yaşamını yanılsamalar, güzel masallar
ve görkemli tasarımlar. Ne ki sürgüne
yolladık tümünü: Ne kaldı ki bize şimdi?
Nesnelerin can damarı sökölüp atıldıktan sonra?
Görünen o ki kesinkes ve yalnızca.
Her şey boş, bir tek acıdan başka.
Sana gözyaşı, yok başka bir şey;
bize eşsiz aklını armağan ediyordu Tanrı;
Ey Torquato, o zaman, ey. (Tasso)

1823'e dek Doğa insanın annesi kadar sevecen ve sevgi doludur. Kişinin mutsuzluğunun nedeni kendisidir, dahası, "aklı"dır (tarihsel karamsarlık). O tarihten sonraki üçüncü ve son evresidir ve adına kozmik karamsarlık denilen bu evrede Leopardi insanın mutsuzluğundan Doğa'yı suçlar. Doğa artık üvey annedir. Derin bir umutsuzluk duygusuyla boğuşurken tutunacağı dal yoktur, çünkü Foscolo gibi Leopardi de 18. yüzyıl özdekçi, tanrıtanımaz düşünce doğrultusunda Hristiyan inancından uzaklaşmış, bu nedenle dinin sunduğu avuntuya sığınmamıştır. Leopardi duyumcu felsefenin sonuçlarını geliştirerek katı bir özdekçiliğe ulaşır. Yaşamının sonuna kadar bu dünya görüşüne bağlı kalır. Bu yaklaşımı *Katırtırnağı* şiirinde bellidir. İdealistler ve Neo-Katoliklere karşı tavır koyar.¹⁰ Ne ki onu avutan başka kaynaklar vardır: Şiiri vardır, romantik çizgisi vardır. Bu nedenden ötürü biraz önce şiiri ile felsefesini ayırmamız gerek-

10 N. Sapegno, *Storia della lett. italiana*, Nuova Italia, 1964, s. 209-210.

tiğini söylemiştik. Felsefesinin etkisiyle karamsar, umutsuz ve avuntusuz kalan şair şiiriyle avunmakta, umutlanmakta ve iyimser olmaktadır. Felsefesinin yansıdığı dizeler kendilerini retorikten kurtaramamıştır. Bunun için şiir sayılmaması gerekir, kanımca. Retoriğin olmadığı yerde lirizm, dolayısıyla şiir vardır. Bir başka deyişle Leopardi retoriğin olduğu yerde filozof (dar anlamda), liriğin olduğu yerde şairdir. Leopardi, *Zibaldone* [Düşünce Demeti] adlı yapıtının 23 Ağustos 1823 tarihli yazısında¹¹ sanki şair-filozof kavramı geliştirdiği ve bu ikisinin birlikteliğini savunduğu izlenimini vermek istemektedir. Bunu böyle görenler de vardır. Ancak Leopardi'nin burada savunduğu, gerçek filozofların şairlerin olduğu fikridir. Çünkü şairler imge ve duygu gücüyle gerçeği daha iyi ve daha kolay anlamak ve algılamak yeteneğine sahiptirler. Platon'daki "şair filozof" değil ama şair ruhuna sahip filozof diye yorumlamak daha doğru olur kanısındayız. Şiirinde yanılsamalar vardır, idealler vardır. Foscolo bu idealleri yaşama geçirmiştir. Leopardi için bu idealler geçicidir. Çünkü gençlik düşleridir. Bir kere insan gerçeğe yüz yüze gelmeyegörsün, yaşamın ne kadar boş olduğunu anlayacaktır. Bunun arkasından tüm romantikleri bunaltan "sıkıntı" doğacaktır. Sıkıntı, acı, yanılsamalar insan için bir denektaş olmuştur. Bunlara boyun eğmemek insanın yazgıya baş eğmez erdeminin gücünü belirleyecektir. Leopardi bunun savaşımını vermiş, bunun sancısını çekmiştir yaşam boyu.

1833'te Napoli'ye yerleşir. Ranieri ve Ranieri'nin kız kardeşi Paolina'nın himayesi altındadır. Giderek kötüleşen sağlık durumunun yanı sıra yaşamla ilgili düşüncelerinin karamsarlaştığı bir dönemde ünlü şiiri *Katırtırnağı*'nı yazar. Yazar, tüm karamsarlığına karşın, bu şiirde bir direnme örneği verir. Tüm insanları savaşıma çağrısı ile Doğa'ya ve yazgıya

---

11 G. Leopardi, *Zibaldone*, in *lett. Italiana-Storia e Testi*, vol. 52. Tomo II a cura Sergio a Raffaella Solmi, Riccardo Ricciardi Editore, Milano-Napoli, MCMLXVI, s. 602.

boyun eğmediğini göstermektedir. Yalnız Doğa'ya ve yazgıya değil, tüm zorbalıklara karşı insanı dayanışmaya çağırması tuhaf gözükmemelidir. Zorbalığı yaratan Doğa da olabilir, Alfieri'nin tiranı da. Niçin *Katırtırnağı*'nda toplumcu bir içerik saklı olmasın ki? De Sanctis¹² şöyle diyor: "Bu karamsar adamın kendisi yaşamdan nefret ediyor ama sana sevdendiriyor; aşkın ve erdemin yanılsamalar olduğunu söylüyor ama içinde (senin) onlara karşı tükenmeyen bir arzu yaratıyor."

De Sanctis'in işaret ettiği bu nokta Leopardi'nin iyimser bir şair olduğunun göstergesidir. Biz Leopardi'de derin boyutları olan bir yaşam coşkusu, sevinci olduğu kanısındayız. Bunun yanında bir de "ölüm korkusu" vardır. Yaşamı sevmesi ve sevdirmesi toplumculuğunun bir gereği olamaz mı? *Ginestra* dipdiri bir şarkı. Diğer adı *Çöl Çiçeği*. Çölde açan bir çiçek. Yoz ortamlarda boy veren bir çiçek. 1789'un sonrasını, 1848'in öncesini en ince ayrıntısına kadar köşesinden yaşamış olan Leopardi onu fildişi kuleye çekilmiş olmakla suçlayanlara güzel bir yanıt vermektedir bu şarkısıyla. Yalnız bununla değil. Yaşam sevinci aşıladığı her şarkısıyla; dahası, her dizesiyle. Bu şarkılar, bu dizeler bir göstergedir aynı zamanda: Aradığını bulan bir insanın, dışa vurmadığı gizli sevincidir. İnsanlar coşkulansın, yaşamı sevsin diye çabalar-ken bir sis perdesi gibi kendi sevincini örten karamsarlığı belki de sürekli kendini aşmak isteyen bir insanın hastalığa varan doyumsuzluğundan kaynaklanmaktadır. Son şarkılarında ama, özellikle *Çöl Çiçeği*'ndeki ruhsal dinginliğin altında, bizce, aradığını bulan, yapması gerekeni yapan birinin ulaştığı doyuma ilişkin önemli bir mesaj gizlidir. Bir an *İtalya*'ya'yı ya da *Dante*'nin ... *Anıtı Üstüne*'yi düşünelim: Bu iki şarkıdaki telaş, huzursuzluk, güvensizlik, gerilim, imrenme ya da öykünme yerini, sonlara doğru, kendine güvene, olgunluğa, huzura ve Leopardi olmaya bırakır. Şair artık

---

12 F. De Sanctis *Antologia della lett. italiana*, der. M. Pazzaglia, Zanichelli Editore, Bologna, vol. 3, s. 165-297.

ölümsüzleştığının ayırdındadır. Yolu, yöntemi içsel bir irdelemedir. Özünden, bir başka deyişle bireyden hareketle topluma, evrensele ulaşmasında yatan giz, değindiği konuların hepimizi ilgilendiren konular olmasıdır. Yaşam mücadelesinin devamlı savunucusu olan Leopardi gerektiğinde ölüme gidebileceğini, ölümden korkmadığını, bunun bir yürek soyululuğu olduğunu şiire özgü bir anlatım biçimiyle duyurmaya çalışmıştır. Gerektiğinde ölüme meydan okumuştur.

1830'da Ranieri ile kurduğu dostluk 1833'te Ranieri'nin Napoli'deki evine yerleşmesiyle pekişmiş ve ölümüne dek sürmüştür. Leopardi 14 Haziran 1837'de henüz otuz dokuz yaşındayken ölümlle Napoli'de Ranieri'nin evinde buluşmuştur. Ölüm anını Ranieri şöyle anlatır: "Artık oldukça yorgun ve tükenmiş kesik kesik bir sesle doktoruyla sinirlerinin bozuk olduğunu; bunu diyet ve hava değişimiyle bir ölçüde giderebileceğini tartışıyordu. Doktor beni bir tarafa çekerek hemen bir rahip bulmamı tembih edince ben de yakındaki Agostino Scalzi Manastırı'na peş peşe adamlar yolladım. Bu arada bizimkiler etrafına toplanmıştı. Paolina, o geniş alından aşağıya inen terleri siliyordu. Gözlerini gereğinden fazla açarak bana: –Seni göremiyorum,– dedi. Ve son nefesini verdi. Nabızı atmıyordu artık. O anda Peder Felice girdi. Bense yüksek sesle 'Dostum, kardeşim, babam!' diye bağıırıyordum."

O korkunç kolera salgını yıllarında ölen Leopardi toplu mezara gömülmekten son anda kurtulmuştu. Adını taşıyan bir mezar taşı bile olmayacaktı. Ama ne gam! O, çoktan ölümsüzlüğe kavuşmuştu. Ruhun ölümsüzlüğüne inanmamıştı ama kendi ölümsüzlüğünü biliyordu.

"Eğer her şiirinde dolaylı, dolaysız, açık ya da kapalı biçimde; uygun düşsün ya da düşmesin kendini resmeden biri varsa o Leopardi'dir."¹³ Leopardi'nin şarkılarıyla ilgi-

---

13 M. Porena, *Scritti leopardiani*, Bologna, Zanichelli, 1958, s. 297.

li olarak iki önemli tarih 1818 ve 1823'tür. Önemlidirler çünkü Leopardi'nin yaşamında iki dönüm noktasına işaret etmektedirler. Biri Leopardi'nin araştırmacılığı bırakıp şiire başvurduğu yıldır; ikincisi ise Roma'dan döndüğü yıl. Felsefe, ahlak, aşk, zevk, sonsuzluk vb. birçok konuda ürettiği kuramsal düşüncelerinin yer aldığı *Zibaldone* bu dönem şiirlerinin temel malzemesini oluştururken, şairin tarihsel karamsarlığı ona rehber, yol gösterici olmuştur.

1818 öncesi ve sonrası Leopardi'nin şiir anlayışı açısından da önem taşımaktadır. Şiirin temel ögesi olan iç dünyasını yansıtmak güçte kendine özgü modeller arayışı içinde olduğu yıllardır. Klasikler ve romantikler arasındaki tartışma bu yıllara rastlamış ve gene bu yıllarda romantik yazarları okumuş ve ünlü yazısı *Discorso...*'yu bu yıllarda yazmıştır. Ve gene bu yıllara rastlamaktadır Giordani ile dostluğunun başlaması. *Discorso* üzerinde dikkatle durmak gerekir. Çünkü bu yazısı Leopardi'nin şiir modeli üstündeki düşüncelerini ele veren yazısıdır. Bir kere bu saptamayı yapmakta yarar var: Leopardi bu yazısında klasik modellerin savunucusu olmuş; romantik şiir modelini savunan romantiklerle özellikle de Şövalye Ludovico Breme'yle (1780-1820) polemige girmiştir. Çünkü romantik şiirin savunucuları eskilerin şiirsel serüveninin temelinde "cehalet"i yattığını; gördükleri, işittikleri her şeyden hayrete düştüklerini ve duyuları aracılığıyla edindikleri izlenimleri şiirlerinde malzeme olarak kullandıklarını savunmuşlardır.

Buna karşın, çağdaş şiir modelinin bilinç üzerine kurulu olduğunu söylemişlerdir. Çünkü modern insan etrafında olup bitenin ayırındadır. Her şeye bilinçli yaklaşmaktadır. Bu nedenle şiirlerinde "mantık" ile "masal"ın uyuşması ya da bir arada bulunması söz konusu edilemez. Buna karşın şiirden kurgu, yanılısma, imgelemi çıkardığımız zaman gerçeğin ve aklın doğrultusunda gitmesi gerekir ki o zaman artık şiirde şiirden söz edilemez olur ve metafizikle özdeşleşir

derken Leopardi'nin şiirle felsefe arasına bir çizgi koyduğunu görürüz. Ayrıca Leopardi, romantik şiirin, malzemesini klasik şiirin kullandığı soylu, yüce, zarif malzemesine karşın, yalın, halkın içinden gelen, dolayısıyla inceliği olmayan, soyluluktan uzak, kaba bir malzeme olduğunu savunur.¹⁴ Leopardi'nin romantik şiirin malzemesini topladığı toplum yapısına, yani çağdaş yapıya ilişkin düşüncelerini bu aşamada göz önünde tutmak gerekir.

Leopardi'nin klasik-romantik tartışmasında klasiklerden yana olmasının gerekçelerini net bir biçimde daha önce yazdığı bir mektupta belirlediğini anımsatmak isterim. Bu mektup 18 Temmuz 1816'da Madame de Stäel'e -1766-1817 yılları arasında yaşamış *D'Allemagne* [Almanya Üzerine] ve *Corinne* adlı yapıtlarıyla romantik savların yeni Latin ülkelerinde yayılmasına bolca katkıda bulunmuştur- yazılmıştır. İleri sürdüğü savları arasında öne çıkanı antik yazar ve şairlerin özgünlüğüne ilişkin yazdıklarıdır. Çünkü antik yazarların önünde model yoktur. Bu nedenle üstün yaratıcı güce sahiptirler. Oysa daha sonraki yazar ve şairlerin, genel anlamda sanatçıların, öykünecekleri örnekleri yaratan eskiler olmuştur. Eskinin üstünlüğü Doğa'yı derinlemesine duyumsama becerisine ve yaratıcı güce sahip olmasından kaynaklanır. Kalıcılıkları bu olaya dayalıdır. Antik yazarların ölümsüzlüğü özgün oluşlarında saklıdır.¹⁵ Bu tartışmaya ilişkin *Zibaldone*'de (12 Temmuz 1823) yazdığı yazı da oldukça ilginçtir: "Şiirin çağdaş olması gerektiğini söyleyip duruyorlar. Yani günümüz dilini, fikirlerini kullanmak, yaşadığımız olayları ve mevcut yaşam tarzımızı sergilememiz gerektiğini söylüyorlar. Ve antiklerin kurmacasını, fikirlerini, yaşam biçimlerini, yaşadıkları olayları suçluyorlar. Ben tam tersini söylüyorum. Her şey çağdaş olabilir ama şiir değil. Şan, şöhretin bir hayal olduğunu söyleyen; özgürlük,

14 G. Leopardi, a.g.y., Tomo I, s. 775-776.

15 G. Leopardi, *aynı yer*, s. 765-771.

yurt aşkı ve yurt kavramını benimsemeyen; aşkı çocukça bir şey olarak kabul eden; yanılışmaların kaybolduğunu; tutkuların büyük, soylu ve güzel olmadığı gibi tümünden yok olduğunu iddia eden bu insanların diliyle şair nasıl konuşabilir, fikirlerini nasıl izler ve yaşam tarzını kendisine nasıl örnek alabilir? Hem bunları söyleyeceksin hem de şair olacaksın.”¹⁶ Leopardi’nin antiklerde varlığını savunduğu özgünlük ve şiiri beslediğine inandığı yanılışma, imge, düş vb. malzemenin zenginliği klasik yazarlara olan yakınlığının nedenidir. Ancak romantik “duyarlılığa” uzak olmadığı da şiir dünyasına girdiği günden beri apaçık ortadadır. Ve doğal olarak 18. yüzyıl duyumcu ve özdekçi yaşam anlayışının da şiiri üstündeki etkilerini unutmamak gerekir.

1816’da *Rimembranze* ve *Appressamento della morte*’yi ve 1817’de *Elegie*’yi yazdı. Duygusal ve patetik içerikli bu şiirler “kişisel itiraflar” olarak karşımıza çıkarlar. *Elegie*’lerden biri *Il primo amore* adı altında *Şarkılar* başlığı altında toplanan şiirleri arasında yer alır. *Şarkılar* adına ilk kez 1831 yılında rastlıyoruz. Şair 1818’den başlayarak o güne dek yazdığı 23 şiirini bir araya getirmiş ve Floransalı dostlarına adayarak o yıl yayımlamıştır. *Şarkılar*’ın ikinci baskısı 1835 yılında bu kez Napoli’de yayımlanır. *Katırtırnağı* ve *Ay Batımı* dışında tam 39 şiir vardır. Şairin ölümünden sonra Rannieri 1845 yılında Floransa’nın Monnier Yayınları arasında yayımlar. Bu kitaptaki şiir sayısı 41’dir. Bu biçimi ile *Şarkılar* son şeklini almıştır.

Leopardi asıl şiirlerine 1818’de yazdığı *İtalya*’ya ile başlar. Bunların ardından 1823’e kadar bir dizi şarkı yazar ve yayımlar. Bu şiirler en azından –Petronio’nun dediği gibi–¹⁷ teknik ve biçimsel yönden geleneksel İtalyan şiiriyle bağlantılıdır. Petrarca’nın şiirsel biçimini örnek almıştır. Leopardi bununla kalmaz; Petrarca ile ilgili olarak şiirinde sıkça çağ-

16 G. Leopardi, a.g.y., Cilt II, s. 527-528.

17 G. Petronio, a.g.y., s. 635-662.

rışımına başvurur. Nitekim şiirlerinde Petrarca'dan alıntılanan çokça imge, deyim, tanımlara rastlamak olanaklıdır. Biraz daha ileri giderek, bilmem bunu söyleyebilir miyiz ama, Leopardi Petrarca'yı kendisine usta bilmiştir diyebiliriz sanırım. Petrarca'nın İtalyan şiirinin kurucusu olduğunu savunanlar az değildir. Leopardi, İtalyan şiiri söz konusu olunca kollara değil, kaynağa yönelmiştir.

Coluccio Salutati 1360'tan önce Nelli'ye yazdığı bir mektupta Nelli ve arkadaşı Petrarca'nın şiiri yeniden canlandırdığını söyler ve Petrarca'nın Vergilius'tan daha büyük bir ozan olduğunu yazar.¹⁸ Boccaccio ise esin perilerini uyandıranın Dante olduğunu, Petrarca'nın ise kendinden sonra gelecekler için esin perilerini eski hallerine soktuğunu iddia eder.¹⁹ Leopardi, kanımca, şiirselliği Petrarca'da; bu şiiri besleyen bilgiyi de Dante'de bulmuştur. Bu ikisinden yaptığı alıntılara bir göz atacak olursak, Petrarca'dan alınanların saf şiirsel unsurlar olduğu; Dante'den alınanların ise belirli bir bilgi tabanına oturduğu gözlenebilir. Horatius'un *Odes*'indeki lirik yapı *Canzoniere*'nin yazarı Petrarca'nın mutlaka dikkatini çekmiştir. Kimilerine göre²⁰ “şiirleri ideal yaşama duyduğu özlemin ifadesi” olarak kabul edilen Leopardi kuşaktan kuşağa geçen bu gelenekle İtalyan şiiri bağlamında özünde klasiktir, ama romantiktir de.

İlk dokuz şarkısından, ilki İtalya'ya ve 1818'de yazılmıştır. Bu şarkıyla eşzamanlı bir başka şarkı da *Dante'nin Floransa'da Yapımı Tasarlanan Anıtı Üstüne*. Eşzamanlı olmakla kalmıyor, izlek olarak da benzerliklerin ötesinde bir yakınlık gösteriyorlar. Leopardi, Termopiller'de ölen Yunan askerleri gibi (*İtalya'ya*) Rusya'da ölen İtalyan askerlerine (*Dante'nin ... Anıtı Üstüne*) sonsuz bir acıma duygusu beslemektedir. Ancak İtalyan askerlerine duyduğu acıma

18 B. L. Ullman, a.g.y., s. 11-40.

19 B. L. Ullman, aynı yer.

20 A. Momigliano, *Introduzione ai poeti*, Firenze, Sansoni, 1964, s. 215-245.

duygusu farklıdır. Çünkü onlar hem Fransızlar için çarpışmaktadırlar (Fransa İtalya'yı işgal eden bir ülkedir), hem de bir başka ulusun egemenlik haklarına müdahale etmektedirler. İlkinde insan ölümünden duyulan insancıl bir acıma duygusu söz konusudur (Ayrıca hafifletici nedenler vardır: Yunanlar yurtları için savaşmaktadırlar); ikincisinde ise bir başka ülke için vurulup Rusya topraklarında kalan İtalyan askerleri için yazılan bu dizelerde öfke ve ıstırapla karışık bir acıma duygusu egemendir. Şiirin doruğa ulaştığı bu dizelerde içerikteki duyarlılık salt özenle seçilmiş sözcüklerle değil, okuru gerilime soktukten sonra duygusal patlamalara yol açacak biçimde geliştirilen bir anlatımla yoğunlaşmaktadır.

Angelo Mai şarkısını, Mai'nın Cicero'nun *Repubblica*'sını bulup gün ışığına koyması üzerine yazmıştır. Bu içerikte bir şarkıyı yazmaya Leopardi'yi iten neden Mai'nın herkesin unuttuğu bir zamanda Hümanizma'yı anımsatmış olmasıdır. Hümanizma, antik yazarların birer ikişer bulunup ortaya çıkarıldığı dönemdir: Örneğin, Petrarca Cicero'nun *Epistulae ad Atticum*'unu, Poggio Bracciolini de Lucrezio'nun *De rerum natura*'sını bulmuştu. Bu olay Leopardi için çok önemlidir. Bir kere çok önem verdiği antik dünyaya bir kez daha dönme ve önem verdiği konuları yeniden gündeme getirme fırsatı vermiştir. *Küçük Brutus*'te Leopardi bu kez Brutus Marcus Iunius'un (İÖ 85-İS 42) bizzat yaşadığı bir trajediyi konu eder şarkısına. Brutus, Philippi yenilgisinin ardından cumhuriyetçi ülkülerinin gerçekleşemeyeceğini anlayınca intihar eder. Kahramanca savaşmış ancak savaşı yitirdikten sonra yaşamın anlamsızlaştığına kanaat getirerek ölümü seçen bu insan Leopardi'nin fikir ve düşün yaşamında bazı saptamaları yapmasına olanak sağlayan önemli bir örnektir. Bu nedenle şairin düşünce dizgesinin temel unsurlarını bu şarkıda ele almasına ve sonuca ulaştırmasına şaşmamak gerek. Bu konuda bu şarkının bir sonuç bildirgesi olduğunu savunmak yanlış olmaz kanısındayız. *Sappho'nun*

Son Türküsü'ndeki "parıldamıyor erdem çirkin bedende" sözü şarkının temel izleğini oluşturur. Sappho'daki bu söz çok anlamlı ve sezgiye dayalı bir sözdür. Bizce bu sözde gene "erdem"e karşı açılmış bir savaş var. En azından, çirkin bedene yenik düştüğüne ilişkin bir taşlama. İki yönlü bir taşlama da olabilir: Erdemi görmezden gelip fiziksel güzelliği, bir başka deyişle dış görünüşü öne çıkaran bir topluma karşı bir taşlama aynı zamanda.

Küçük İdiller (Sonsuzluk, Ay'a, Bayram Günü Akşamı, Düş, Yalnız Yaşam) adına bakarak bu şiirleri doğa yaşamını, kırsal dünyayı anlatan şiirler olarak görmemek gerek. Bu şiirlerde Doğa en küçük ayrıntıda, en akla gelmez biçimiyle vardır. Açık açık olarak vardır ya da ortalıkta gözükmesine de kendini hissettirir biçimde vardır. Bunu görmezden gelmek olanaklı değil. Ne ki, Leopardi'nin işine yaradığı için ve onun istediği biçimde vardır. Düşüncelerini ya da fikirlerini idilik, idil boyutlarında anlatabilmek ya da yansıtabilmek için vardır. "İdil" akla hemen kırsal, pastoral dünyayı, doğayla iç içeliği, doğal yaşamı getirir. Ya da sözü edilen bu dünyayı resmeden, betimleyen sanat, yazın etkinliğini anımsatır. Oysa idil Leopardi'de ayrı bir anlam kazanmıştır. İç dünyasına bir dönüş olarak algılanmalıdır. Bir başka deyişle gene doğa betimlemesiyle ya da kaynağını doğada bulan öğelerin şaire sunduğu fırsatlarla şairin kendi iç dünyasına yaptığı bir yolculuktur. Adına ruhsal yolculuk da diyebileceğimiz bir tür yer değiştirmedir.

Büyük İdiller (Silvia'ya, Anılar, Asyalı Gezgin Bir Çobanın Gece Türküsü, Köyde Cumartesi, Fırtınadan Sonraki Dinginlik) ile *Küçük İdiller* arasında fark olduğunu unutmamak gerekir. *Büyük İdiller*'de hayal ürünü sayılabilecek ve ancak felsefi yollamalarla net biçimde açıklanabilecek dizelerin varlığının ötekilere göre çok daha fazla olduğudur. *Operette Morali*'nin henüz etkisine girmiştir. Ancak şiirden koptuğu o yıllarda kendisini tümünden felsefi düşüncelerinin

akışına bırakmış olduğu için duygusal yönden zayıfladığını hissetmesine karşın içinde birtakım şeylerin kıpırdadığını gözlemlemesi yeniden şiire dönmesi gerektiği konusunda şairi uyarmıştır. Şairin, tüm karamsarlığına karşın, *şiire, dolayısıyla* düşlerine, imgelem dünyasına ve anılarına dönmek isteyişindeki temel etmenin çıkış noktası şiire duyduğu özleminden çok onu ayakta tutan yaşam sevdasıdır. Şiir bu yaşam sevdasının özüdür. Değil mi ki imgelem dünyasına, düşlerine yol veriyor; şiirden kopmak bir anlamda yaşamdan kopmak anlamına gelmektedir Leopardi için. Ona göre insanın bu dünyada (öbür dünya söz konusu değil) sürdüreceği en huzurlu yaşam imgelem dünyasında kendisi için yaratacağı yaşamdır. Leopardi için bu tartışmaya kapalıdır.

Egemen Düşünce ile *Aspasia* dizisi başlıyor. Bu dizinin öteki şarkıları *Aşk ve Ölüm*, *Consalvo*, *Kendi Kendine*, *Aspasia*'dır. Bu şarkıların kaynağı Floransalı Bayan Fanny Targioni Tozzetti'dir. Ünlü bir bilim adamı olan A. Targioni Tozzetti'nin karısıdır. Güzelliği ve sanat çevrelerine duyduğu ilgiyle ün yapmış olan kadına Leopardi Aspasia adını takmıştır. Aspasia Pericles'in gözde metresi olan kadının adıdır. Tozzetti Aspasia adlı şarkıyı okuduğunda kadın kendisi olduğuna inanmak istememiştir. Çünkü daha sonra göreceğimiz gibi, kadının önde gelen özelliğinin baştan çıkarıcılık olduğunu söylemektedir Leopardi şarkısında. Tozzetti böyle bir şeyin kendisine yakıştırılmış olmasından rahatsızdır. Ancak Ranieri bunun böyle, yani Aspasia'nın Tozzetti olduğunu doğrular: "Aspasia sizsiniz," demiştir ona.

Şarkılar'ın son şarkısı *Katırtırnağı* ya da *Çöl Çiçeği*'dir. Torre del Greco'da (Napoli) kaleme alınmıştır. Torre del Greco Vezüv'ün yamaçlarında küçük bir kasabadır. Leopardi orada dostu Ranieri ile birlikte yaşamaktaydı. Oturduğu yer o kadar yakındı ki Vezüv'ü inceleme şansına sahipti. Nitekim şarkıda Vezüv'den söz ederken en ince ayrıntıyı bile gözden kaçırmadığını gösterir biçimde anlatır. Örneğin, lav-

ların dağ üstünde açtıkları yolları körü körüne bakan bir yabancı turistin yakalaması olanaklı değildir. İyi bir gözlemci olan Leopardi'nin gözünden başka ayrıntılar da kaçmamıştır mutlaka. En büyük ayrıntı da bilmem ayrıntı mı yoksa işin özü mü, katırtırnağı çiçeğidir. Evet, Vezüv'ün eteklerinde yeşermiş bir çiçek gene körü körüne bakan bir turist için bir ayrıntıdır ama Leopardi gibi bir şair için olayın özünü oluşturmaktadır. Çünkü o çiçek, sonunda boyun eğmek zorunda kalacaksa da Vezüv'e meydan okurcasına ayakta durmakta ve doğaya karşı savaşım veren onurlu insanın simgesi olmaktadır. O çöl çiçeği niçin Leopardi olmasın ki!

Necdet Adabağ

16. 01. 2010

Kaynakça

- G. Leopardi, *Lettere* [Mektuplar].
- M. Bontempelli, *Introduzione e discorsi*, Bompiani, Milano, 1964.
- B. Croce, "Leopardi ve Felsefe", *İtalyan Filolojisi*, Yıl 3, Sayı 1.
- C. Luporini, *Filosofi vecchi e nuovi*, Sansoni, Floransa, 1974.
- A. Graf, *Foscolo, Manzoni, Leopardi*, Chiantore, Torino, 1924.
- B. L. Ullman, *Studies in the Italian renaissance*, ed. Toria e Lett. Roma, 1955.
- G. Petronio, *L'attivit  lett. in italia*, Palumbo, Palermo, 1970.
- N. Sapegno, *Storia della lett. italiana*, Nuova Italia, 1964.
- F. De Sanctis, *La letteratura italiana nel sec. XIX*, Cilt III, Laterza, s. 193-194.
- M. Porena, *Scritti leopardiani*, Zanichelli, Bologna, 1958.
- A. Momigliano, *Introduzione ai poeti*, Sanson, Floransa, 1964.
- G. Leopardi, "Orazione agli italiani", *Storia della lett. italiana*. Cilt VII. der. E. Cecchi-N. Sapegno, Garzanti, Milano.

- U. Foscolo, *Le ultime lettere di Jacopo Ortis* [Jacopo Ortis'in Son Mektupları], çev. Feridun Timur. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1965.
- L. Russo, Giacomo, *Leopardi I Canti*, der. G. C. Sansoni, Floransa, 1967.
- C. Muscetta, *Leopardi, schizzi, studi e letture*, Bonacci, Roma, 1976.
- A. Zottoli, *Leopardi*, Laterza, Bari, 1927.
- U. Dotti, G. *Leopardi Canti*, Feltrinelli, Milano, 1993.

İtalya'ya

Ey anayurdum, görüyorum,
Surları, kemerleri ve zafer taklarını,
yontuları ve sahihsiz kuleleri
atalarımızdan kalan, ama
ne şan görüyorum, ne şöhet, ne defne dalı,
ne demirden yük, büyüklerimizin taşıdığı;
çaresiz kaldığın besbelli;
alnın bomboş, göğsün çıplak.
Aman Tanrım, yaralısın; tepeden
tırnağa mosmor sağın solun; kan revan
içindesin sen! Güzeller güzeli kadın!
Soruyorum insanlara, göklere:
Söyleyin –diyorum– onu kim soktu
bu durumlara? Bu daha da kötüsü, biliyorum:
Vurulmuş zincire bileklerinden,
peçesiz yüzünde¹ saçları darmadağın;
itilmiş bir köşeye, umutsuz,
saklar yüzünü dizlerinin arasında.
Ağlar. Ağla, haklısın İtalya'm ağlamakta;
her şeyde öndersin, alışkınsın sen buna,
şan, şöhet ve kötü yazgıda.

Olsa da gözlerin tükenmeyen bir kaynak,
gözyaşın ödeyemez bedelini
zararının, utancının;
bir hanımefendiydin sen bir zamanlar;

oysa şimdilerde bir köle. Kim demez seni bilen ya da yazan görkemli geçmişini anımsayarak –Ne idi, ne oldu?– diye. Niçin diyorum ben de? Niçin? Nerede eski gücün, direşkenliğin, yürekliliğin? Kim çekip aldı kılıcını kınından? Kim oyun oynadı? Kim ihanet etti sana? Hangi inatçı çaba, hangi karşı güç yoksun bıraktı seni tacından, kaftanından? Ne zaman düştün, nasıl, o yükseklikten bu çukura? Yok mu savaşı kimin kimsen? Savunmuyor mu seni kimse seninkilerden? Silahlarımı getirin, silahlarımı: Tek başıma çarpışacak; tek başıma çarpışarak öleceğim. Buyruğun olsun, Tanrım, ateşlesin kanım yüreklerini İtalyanların.

Nerede senin çocukların? Silah sesleri, araba sesleri ve trampetler, insan sesleri duyuyorum. Yabancı topraklarda savaşıyor evlatların. Bak, İtalya'm, bak!

Ben görüyorum ya da görüyor gibiyim dalgalandığını piyadelerin, atların, toz ve dumanın; siste çakan şimşekler gibi parladığını kılıçların.

Doyurmuyor seni değil mi?

Çeviremiyorsun şu olaya ürkek bakışlarını? Kim için çarpışıyor o topraklarda İtalyan gençliği? Ah Tanrım, başkaları, başkaları için çarpışıyor İtalyan silahları! Yazık oluyor; kendi toprakları, gönülden bağlı karısı, sevgili çocukları dururken, başkaları için çarpışmak; bir başkasının düşmanı tarafından öldürülmek savaşta.

Diyemeyecektir ölürlen: Toprak Ana,
geri veriyorum verdiğin canı sana.

Ne mutlu sana Antik Çağ,
şanslı, sevgili ve kutsal;
bölük bölüm ölüme koşuyordu insanların.
Ve siz Tessalya geçitleri,
saygı duyulacak ve ünlü kalacaksınız
sonsuz dek.

Bir avuç cömert ve özgür ruhun
yazgıyı ve Persleri yok ettiğİ yer olarak!
Ormanlar, dağlar, taşlar, denizler,
sanıyorum, anlatırlar bir ağızdan
gelen geçene nasıl örtüp sakladıklarını,
Yunanistan'a kendini adayan yürekli
insanların bedenleriyle o kıyıları.
Zorba ve korkak Serse kaçıyordu
sonraki kuşaklara alay konusu olarak;
bir uçtan bir uca Ellespont'u arşınlayarak
Oysa ölürlen çok uzaktılar ölümden
Antela tepelerinde, o kutsanmış insanlar.
Simonides² tırmanıyordu tepelere
dağı, taşı, yeri, göğü dinliyordu.
Yanaklarında gözyaşları;
bacakları titriyor, kalbi çarpıyordu;
elindeki liri çalıyordu:

Ne mutlu sizlere, gerdiniz bedeninizi
düşman kargılarına; sizi güneşe
kavuşturanın aşkına.

Size Yunanistan tapıyor; hayranlık
duyuyor tüm dünya. Ne idi bu aşk,
sizin gibi genç beyinleri ateşe atan;
iten acı yazgıya? O kadar mı
çekici geldi size uçtaki nokta;
koştunuz gülerek, eğlenerek o acıklı

ve acı sona. Sanki dansa gidiyordunuz
ölüme değil, görkemli bir çağrıya;
ne ki, sizi Tartaro'nun karanlığı
ve ölümcül dalgaları bekliyordu;
ne karınız vardı; ne çocuklarınız
o ıssız tepelerde ölürken yanınızda;
ne gözyaşı döken,
ne bir öpücük konduran alnınıza.

Ama kalıcı acılar, korkunç sıkıntılar
verdiniz Perslere.

Tıpkı boğa sürüsüne dalan bir aslan gibi:
Birinin sırtını parçalarken pençesiyle;
ötekini karnını deşen;
bacağını koparan bir diğerinin;
Pers sürüsü içinde doruk noktasındaydı
Yunan öfkesi ve erdemi.
Bak bak da gör: Atlılar, atlar yerlerde
sürünüyor; arabalar, çadırlar bozguna
uğramışların ayağına dolanıyor;
ta kendisi zorbanın, en başta
kaçanlar arasında; benzi sarı, darmadağın saçları.
Barbar kanıyla boyanmış, ıslanmış
Yunan kahramanlar;
Perslerin bitmeyen acısına neden olanlar;
yenik düşerek yavaş yavaş ıstırabına
yaralarının, yığılıp kalmışlar üst üste.
Yaşasın yaşasın! Ne mutlu sizlere!
Dünya durdukça yaşayacaksınız!

Azalmaz sevginiz, tükenmez; kaybolmaz
anılarınız yurttaşlara bıraktığınız;
sönmeden cazırdayıp denizin derinliklerine
gökten koparak düşen yıldızlar.
Bir tapınaktır gömütünüz; analar gelecek,
getirecektir çocuklarını, gösterecektir

kanınızdan artakalanı. Ey kutsanmış
insanlar, yere çöküp, bu taşlara, bu toprağa
yüz sürüyor ve diyorum ki bir kutuptan
ötekine anılacaklar tüm dünyada.
Keşke ben de olsaydım toprağın altında
ve bu can veren toprağı ıslatsaydım kanımla.
Paylaşamazsam eğer sizinle aynı yazgıyı,
kapatamazsam Yunanistan için
sönmekte olan gözlerimi belim bükük,
savaş alanlarında; o zaman tanrılar isterse eğer
bu ozanın mütevazı şöhreti de
senin şöhretin gibi geleceğe uzansın.

Dante'nin Floransa'da Yapılması Tasarlanan Anıtı Üstüne

Barış¹ germiş olsa da ak kanatlarını
üstüne halkımızın, atamayacaktır
üstünden insanlarımız, yılların ölü
toprağını, çevirmezse eğer bakışlarını
eski günlerin emsallerine
yengiye alışkın kişilerin çileli vatani.
Sevgili İtalya, geçmişe saygı duy daha;
yoksundur bugün toprakların
benzer büyüklerden, geçmişte
yaşamış olan; bulamazsın ayrıca
kimseler çevrende seni saygı duymaya
zorlayan. Ağla, sevgili İtalya, küçülsün
gözlerinde varlığın; hor görmezsen
eğer yoktur anlamı duyulan acının.
Arkana bak, utan kendine gel;
ateşlesin seni sonunda,
düşüncesi atalarının, torunlarının.

Havası başka, kafası, dili başka yabancı;
tasalı, aramakta, nerede yattığını,
Toskana topraklarında, dizeleriyle
Meonyalı ozana yoldaşlık edenin.²
Utan artık İtalya! Duymuştu yabancı,
buz gibi küllerinin, kuru kemiklerinin
öldüğü günden beri sürgünde yaşadığını;
ve ancak yabancı topraklarda

yer bulduğunu; dahası anısına bir taş bile
dikilmediğini Floransa
duvarlarının içinde; oysa tüm dünya sana
ondan ötürü saygılı. Ey sevecen insanlar,
ülkemizden böylesine utanç verici kara bir
lekeyi silmek size düşecek.
Güzel işler başardınız. Soylu insanlar,
yiğitler; sevgiyle yanıt verecek sizlere,
İtalya aşkıyla yanan herkes.

Destek olsun size yurt aşkınız ve sevginiz,
bu zavallı ülkeye duyduğunuz;
her yürekte silinmiş geçmişteki acıma duygusu;
gelmiştir ardından kara günler
dingin günleri kovalayan. Güç versin size
merhametiniz, kızgınlığınız, acınız;
taşısın yaptığınızı sonuna kadar. Bak, aynı
acıdan ağlıyor o kadın, aynı acıdandır yüzündeki
peçe ve yanaklarındaki ıslaklık. Bilmiyorum
size ne övgüler yağdırayım? Ne şarkılar
adayayım? Övünç kaynağınız yalnızca
tutkunuz, aklınız değil, o ki sonsuza dek
size eşlik edecek; işlenmiş ve bu soylu
girişimde sergilenen yaratıcı gücünüz ve
el hüneriniz de olsun. Bilmiyorum hangi dizeleri
yollayayım size, ruhunuzda, dipdiri
yüreğinizde körüklesin diye sevgi ateşini?

Esin kaynağınız ulu izlek, yüreğiniz
kıpır kıpır. Kiminiz fırtınalı
duygular içinde, yaratınız ve sınırsız sevginizden
ötürü; kiminiz derin derin düşünmekte,
yüzünden belli; kiminizin gözleri ıslık ıslık,
aradığını bulmuş birinin sevinci içinde.
Bilemiyorum artık hangi ölümlü
canlandıracak göksel nesneyi imgeleriyle.

Uzak dursun sanattan, anlamayanlar,
uzak; ne çok dökecek gözyaşı saklıyordur İtalya,
kim bilir soylu anıt uğruna?

Nasıl silinip gider? Nasıl ya da ne zaman;
aşınacak mı dersiniz şöhretiniz zamanla?
Ey soylu sanatlar acımız hafifliyor varlığınıza;
yaşayacaksınız sonsuza dek sizler; omuz
vererek çileli halkımıza; kendi büyüklerini
anmaya hazır en zor günlerinde bile.

Onurlandırayım istiyorum ben de
acılı anamızı, sunarak kendisine payıma
düşeni; katarak yapıtınıza dizelerimi;
oturmuşum taş kalemлерinizin mermere
biçim verdiği yerde. Ey Etrürya şiirinin
soylu babası,³ bu yerlerden ve
yücelttiğin o kadından haberler ulaşırsa
bulunduğun kıyılara; biliyorum ki
keyif vermeyecektir sana. Çünkü
mumdan ve kumdan daha dayanaksızdır
bronz ve mermer, dünyada bıraktığın
şöhrete kıyasla. Çıktıysan eğer
aklımızdan ya da çıkacak olursan;
büyürse büyüsün o zaman felaketimiz,
ağlasın soyun sopun sonsuza dek
başına geleceklerden ötürü;
herkesten uzak, unutulmuş olarak.

Kendin değil, bu zavallı ülken için
sevin; belki babaları ve ataları
yorgun ve uyuşuk çocuklarını
ateşleyecek örnekler sunar.
Eyvah! Bitmez tükenmez bir işkence
içindedir o kadın; görüyorsun,
kimsesiz, selamlıyordu seni; sen
yeniden cennetin merdivenlerini

çıkarken! Gördüğün ne ki senin,
öyle perişan ki bugün, öyle mahzun;
şanslıydı zamanında kadını, kraliçem,
öyle sefil ki durumu, bir görsen
inanmazsın gözlerine. Söz etmiyorum
önceki düşmanlardan ve acılardan
ama bu sonuncusu en acımasız;
görür ülkem kendisini
son akşamının eşiğinde.

Ne mutlu sana, yazgın zorlamadı seni bu
vahşet içinde yaşamaya;
görmedin İtalyan kadınlarını yabancı
askerlerin kucığında; kentleri, tarlaları
yağmalayıp yok ettiğini yabancı baskısının,
düşman ordularının. Görmedin sanat
adamlarının kutsal yapıtlarının taşındığını
içler acısı köleliğe doğru Alpler ötesine.
Görmedin acıya götüren yolun bir sürü
arabayla tıkanıldığını, baskıcı yönetimleri,
kendini beğenmiş siyasal iktidarları.
İşitmedin hakaretleri ve özgürlükçü yalan
sözleri, bizleri alaya alan; zincirler ve kamçı
darbeleri arasında. Kim acı duymaz?
Neler çektik neler! Bırakmadı taş taş
üstünde o alçaklar: Ne anıtlar,
ne de sunaklar, ne de cinayetleri yarım bıraktılar.

Nereden çıktık bu kara tabloya?
Yol vermeseydi acımasız yazgı,
doğmasaydık keşke, görmeseydik
ya da bugünleri? Köle olmuş, uşak
olmuş yabancılara yurdumuz,
alçaklara; gördükçe törpülendiğini
erdemlerinden saldırganca;
bir parçacık bile olsa yeter, oysa

ne bir avuntu ne bir destek var;
içini sızlatan acısını dindirecek.
Kan dökmedik uğruna, can vermedik
sana sevgilim; ölmedim ben
senin acımasız yazgın adına.
Öfkem, acıma duygum bundandır,
taşıyor kalbimden dışarıya.
Çok insan öldü çarpışarak bizden;
ne ki zorbalar için, İtalya'm uğruna değil.

Kızma bana baba, değıştin sen gittiğin
yerde; ölüyordu Rus topraklarında,⁴
oysa bir başka ölüm yaraşırdı İtalyan
çocuklarına; yalnızca insanlar, yabancı
hayvanlar değil; iklimler, yağmur ve
kar, fırtına düşmanca saldırdı onlara.
Bölük bölük devriliyorlardı yarı çıplak,
soluksuz, kanlar içinde tükenmiş
bedenlerine buzdan yatak yaparak.
Son anlarında can çekişirken anımsayarak
sevgili analarını mırıldanıyorlardı:
Yağmurlara, rüzgârlara karşı değil, anaları
için, düşmana karşı savaşmak istediklerini.
Görüyorsun, senden uzaklardayız,
en güzel çağımızda; herkesin bilgisi
dışında, ölüyoruz yabancı topraklarda
seni öldürenler için.

Uğuldayan ormanlar, kuzeyin
bozkırları tanıktır çığlıklarına.
Kucaklaştılar böylesi bir ortamda ölümle
ve açıkta, sağa sola savrulmuş,
o korkunç buz denizinde parçalandılar cesetler
yabani hayvanlarca.
Soylusu, soysuzu, korkağı, yüreklişi
tümüyle iç içe unutulmuşlar arasında.

Sevgili ruhlar, huzur içinde uyuyun!
Çileli yaşamınıza karşın tek
avuntunuz olacak bu avuntunuz;
bulamayacaksınız bir daha bu
ya da öbür dünyada.

Sınırsız acınızın kucağında kalın;
gerçek evlatları yurdumun;
tanımlanamaz acısı bir başkasıyla değil,
ancak sizinkiyle kıyaslanabilir.

Yurdunuzun şikâyeti yok sizden, ama
sizi onunla savaşmaya itenden var; ondandır
sürekli ağlaması yürekten; karışıyor
gözyaşlarınıza gözyaşları. Doğsun
yüreğinde acıma duygusu evlatlarından
birinin; ezilmiş, bitkin ülkesine ilişkin;
ulaştı her türlü şana şerefe bugüne değin;
çekip çıkarsa onu uçurumdan
öylesine karanlık, öylesine derin.

Ey şanlı ruh! Söyle bana:

Öldü mü İtalya aşkı? Söyle:

Yaktığın ateş söndü mü yoksa? Söyle:

Yeşillenmeyecek mi artık o mersin ağacı;⁵
yumuşattı uzun süre acımızı?

Yayılmayacak mı şanımız, ünümüz tüm
dünyaya? Doğmayacak mı birileri, en
azından bir yerleri sana benzeyen?

Öldük mü yoksa sonsuza dek?

Sınırsız mı kalacak utancımız?

Yaşadığım sürece bil ki gittiğim

her yerde; genç ama yoz kuşaklara

haykıracağım; atalarınızı örnek alın diye.

Bak bu kalıntılara, tuvallere, mermerlere

ve anıtlara; dikkat et bastığın yere;

ve eğer uyandırmıyorsa seni sana örnek

olması gerekenin ışığı, ne duruyorsun?
Çek git; yakışmaz bu topraklara yozluklar
çizginin ötesindeki insanları yetiştiren:
Olmaktansa eğer korkakların yuvası
yeğdir tek başına, bomboş kalması.

Angelo Mai'ya

Ey yürekli İtalyan,¹ niçin kaldırıyorsun
gömütlerinden büyüklerimizi durmadan?
Niçin seslensin diye tutup getiriyorsun
ellerinden bu ölü çağımıza; inleyen, sis
perdesi gibi üzerine çökmüş bezginlik
altında? Nasıl oluyor da böylesine güçlü
böylesine sık, ulaşıyor şimdi kulaklarımıza;
antik sesleri atalarımızın; uzun zamandır
böylesine suskun? Niçin bunca diriliş?
Doğuruverdi bir anda
kâğıtlar. Soylu ve kutsal sözlerini
atalarımızın, tozlu manastırlar bizden
saklı tuttular. Nasıl bir erdem esinler sana yazgın
soylu bayım? Yoksa boşuna mı
uğraşır yazgın erdeminle?

Olmazsa eğer yüce buyruğu tanrıların,
geri dönmez çılgığı babalarımızın
uyandırmak için her keresinde bizleri, içine
düşüğümüz ağır ve derin uykudan.
Gene de merhametli davranır gökler
İtalya'ya; kimi ölümsüzler bizimle birlikte;
bırakmayalım yarına bugünün işini,
alalım yeniden ele İtalyan insanının
paslanmış erdeminin. O kadar çok,

o kadar yoğun ki çığlıkları mezarda
yatanların; görüyoruz, neredeyse
yarılmakta toprak, çıksınlar
unutulan kahramanlar yeryüzüne
ve baksınlar; bu ihtiyar yaşımda korkaklık
artık işine yarar mı yurdumun diye.

Ey şanlılar! Var mı beklentiniz bizden daha?
Sönmedi mi, ne dersiniz içimizdeki ateş?
Sizler sanki gelecekten umutlu,
hense perişan; yoktur hiçbir şeyim beni
acıdan kollayan; geleceğim karanlık ve
Öyle ki gördüklerim bir dş ve bomboş bir
imge tüm umutlarım. Ey yüce ruhlar,
bir zamanlar sizlerin olan evlerde kaba saba,
iğrenç, onursuz kişiler oturmakta; sze ve
eyleme dayalı her türlü erdem torunlarınıza
alay konusu olmakta; yüzleri kızarmıyor,
sonsuza uzanan değeriniz karşımda
kıskanmıyorlar sizleri; kaygısızlık kol geziyor
anıtlarınızın etrafında; korkaklığımızla
rnek olduk gelecek kuşaklara.

Ey soylu insan, bakıyorum, değil
kimsenin umurunda, atalarımız senin olsun;
yazgı senden yana; geri
geliyor gibi o günler ellerinin becerisiyle:
dönüyorlar yaşı ve ulu atalarımız
uğursuz ve uzun süren unutkanlıktan yaşıma,
bir tarafa atılmış yapıtlarıyla birlikte.
Sakladı gerçek yüzünü
doğa onlardan, öyle ki neşe kattılar Atina
ve Romalıların soylu uykularına. Neydi o
günler; bir daha geri gelmeyecek gibiler!
Uzaktı henüz yıkıntıdan İtalya;
kmserdik ağırkanlılığımızı bizi utandıran;

kıvılcımlar çalıp götürüyordu rüzgâr,
geçerken bu topraklardan.

Kutsal küllerin henüz sıcaktı;
yazgıya boyun eğmemiş insan;
dünyadan çok cehennem dost oldu
sana, acına ve kızgınlığına. Yaşayanların
dünyası sanki cehennemden daha beter?
Tatlı tatlı mırıldanıyordu tellerin,
değdikçe elin; ey karşılıksız
sevginin kurbanı. Acı var temelinde,
acıdan doğar İtalyanların şarkısı.
Ne ki, iç sızlatır, dayanılmaz acı iyidir
içinde yüzdüğümüz bezginlikten.
Ne mutlu sana, gözyaşların yaşamının
kaynağı. Sarıp sarmaladı bizi
kanatlarıyla bezginlik; beşikten mezara
başımızın ucundan ayrılmadı hiçlik.
Oysa deniz ve gezegenlerle uğraşıyordun
sen o zaman Liguria'nın yürekli çocuğu.²
Boğazın ötesinde,³ öte kıyılar duyar gibi
olur dalgaların cazırdadığını, akşama doğru
güneşin sulara gömüldüğü yerde; görürsün,
batan güneşin ışınları sonsuza açılan dalgaları
kucaklarken ve karanlığa boğulurken bizler,
o kıyılarda günün başladığını;
yıktın tüm engellerini doğanın;
bu uçsuz bucaksız yabancı topraklar gösterişli
karşılığıdır yolculuğunun ve dönüşte karşılaştığın
tehlikelerin. Ne ki, büyümüyor, küçülüyor
tanıdıkça dünya; seslerin yuvası gök, deniz ve
canım kara; genişliyor çocuğun
gözünde hâlâ, bilgenin gözüne kıyasla.

Nereye kayboldu bizim tatlı rüyalarımız,
bilinmeyen insanların bilinmeyen limanları

ya da yıldızların gündüz kaldığı oteller;
genç kız Aurora'nın⁴ yatağı uzaktaki;
en büyük gezegenin gizli gece uykusuyla ilgili.
Bir anda yok oldular, görüyorsun, rüyalar;
koskoca dünya bir kâğıt parçasına sığdı;
her şey birbirinin benzeri ve giderek
her şey bir hiçliğe doğru. Gelir gelmez
gerçekle yüz yüze, ey sevgili hayal dünyam,
kapanır kapıların yüzümüze;
uzak düşeriz senden sonsuza dek artık aklımızla;
çekip alır bizi yıllar, dehşet verici
yabanıl çekiciliğinden; iz kalmaz ardından
acılarımızı dindirdiğimiz avuntudan.

Doğuyordun tatlı düşlerin uçarı ozanı;⁵
yüzünde parlıyordu günün ilk ışınları;
daha az kasvetli günlerde günümüze kıyasla,
silah ve aşk öykülerinin mutlu
yanılsamalarıyla doldurdu yaşamı.
Yeni umutları İtalya'nın: kuleler, salonlar,
kadınlar, atlılar, bahçeler, saraylar!
Düşündükçe sizleri, dalıp giderim
sınırsız hayallere; oluştururdu insan
yaşamını yanılsamalar, güzel masallar
ve görkemli tasarımlar. Ne ki sürgüne
yolladık tümünü: Ne kaldı ki bize şimdi?
Nesnelerin can damarı sökölüp atıldıktan sonra?
Görünen o ki kesinkes ve yalnızca.

Her şey boş, bir tek acıdan başka.
Sana gözyaşı, yok başka bir şey;
bize eşsiz aklını armağan ediyordu Tanrı;
Ey Torquato,⁶ o zaman, ey.
Yetmedi içli şarkın avutmaya seni;
çözülmedi buzları, duygulu
ruhunun etrafını saran; prenslerin,

saraylıların nefret dolu ve iğrenç
kinlerinin üzerini saran.

Aşk da seni terk ediyordu, son aldatmacasıdır
yaşamımızın. Bir gölgeydi hiçlik gerçek ve kalıcı;
bomboş bir çöldür, dünya.

Görmedi gözlerin gecikmiş onurlu tacı;⁷
Kazançlıydın, ama zararlı değildin ölümünle;
dünyanın kötülüklerine tanık insan;
ölümü ister, çiçekleri değil.

Dönmek istersen aramıza, dön;
çık dışarı, umutsuz ve dilsiz mezarından,
istiyorsan eğer yaşamak sıkıntıları,
ey felaketlerin çocuğu. Yaşamımız daha
da beter; öylesine sefil, öylesine iğrenç ki
senin bildiğinden, ey sevgili Tasso;
senin yanında kim olacak senden başka,
değilsen bir başkasının umurunda?
Çılgınlıksa eğer adı büyüklük ve
seçkinliğin; kıskançlık değil artık
ilgisizlikse, ki daha da beteri, değerli
kişilerin başına gelen; kimse bugün bile
ölüm acına aptallık demez ya da
kim kondurur sanıyorsun defne dalını
başına, geliyorsa şiir hesap kitaptan sonra.

Senden bu yana insan doğmadı, ey başı belalım
İtalya adına yaraşan, bir tek kişiden başka;⁸
yakışmadı alçak zamanına, tek başına
kaldı Savoia'nın yürekli insanı; göklerden
iniyordu yüreğine erkeklik erdemi; bu yorgun
ve çorak toprağımdan değil; silahsız ve yalın
bir yurttaş olmasına karşın unutulmayacaktır
yürekliliği, yürekliliği di onu süren
sahneye zorbalara karşı. İzin verin de
bu miskin savaşla ve bu anlamsız savaş

alanında atsın diye içindeki hastalıklı
öfkelerini dünya. İlk ve sondu; tek başına indi arenaya;
hiç kimse izlemedi onu bu yolda; bizimkilerin
tek kaygısı, her şeyden öte
bir başıboşluk ve vurdumduymazlıktır alçakça.

Öfke tüm bedenini sardı; içi içini yedi;
ve şerefiyle yaşadı, görmedi daha beterini;
ve ölüm onu zamanında aldı, götürdü. Sevgili
Vittorio, bu toprakların insanı değildin sen;
ne de bu zamanların. Bir başka zamanlar,
bir başka topraklar yaraşırdı sana; senin gibi akıllı
insanlara. Başıboşluktan mutlu yaşayıp gidiyoruz,
işte, şimdi; ortalama insanların güdümünde;
bilgelige yer yok; yozluk aldı başını gidiyor
aynı ülkede ve fark gözetmiyor aralarında kimse.
Ey ünlü bulgucu sürdürüredur uğraşını;
uyandır ölüleri; uyuyor çünkü yaşayanlar ayakta;
çözölsün atalarımızın susan dilleri; öyle ki
çamura bulanmış çağımız ya kendinden utanır
ya da kendine gelir, yeniler kendini.

Kız Kardeşim Paolina'nın Düğünü Üstüne

Çekip götürüyor seni yazgı
yaşamın tozlu yollarına, taşına toprağına;
sen de bırakıp gidiyorsun babaevinin
sessizliğini, mutlu düşleri ve alışık olduğun
yanılsamaları, Tanrı'nın armağanı
bu ıssız kıyıyı¹ gözlerinde güzelleştiren.
Bak da gör kardeşim insafsız
yazgının bize yakıştırdığı yüzkarası çağı.
Mutsuz çocuklar doğuracaksın
mutsuz İtalya'da;
böylesine çetin, böylesine yaşlı günlerde.
Büyük insanlar örnek olsun yavrularına.
Üflemez haksız yazgı, açılsın diye
soylu insanların yelkenlerine; yer etmez
güçlü bir ruh zayıf bir bedende.

Ya mutsuz ya da korkak olacak
çocukların; mutsuzları yeğle.
Uçurumlar açıldı bozuk düzen sonunda
şansla erdem arasında derin boyutlarda.
Eyvah çok geç, bugün doğan, insanlık
tarihinin akşamında gözünü açar yaşama.
Göklerin meselesi olmalı bu mesele.
Her şeyin üstünde yer etmeli senin içinde;

şansı tanımamalı, olmamalı oyuncağı
alçak korkunun ya da alçak umudun,
büyürken çocukların. Ancak böyle
olunca onurlanırsınız gelecek yüzyıllarda.
Çünkü ikiyüzlü ve uyuşuk kuşağın
iğrenç tarzıdır bu, küçümser yaşayan
erdem, yüceltir ölü olanı.

Kadınlar, az şey beklemiyor sizden vatan;
utanç sayma insanlığa, sanma zarar verdiğini;
hükmettiğinde ateşle demire
ışılıklı bakışı gözbebeklerinizin.
Gelişir bilge kişinin düşüncesi;
güçlü kişinin kudreti sizin güdümünüzde.
Ve güneş çepeçevre sardığında dünyayı, sürer
yüzünü toprağınıza. Sizden soruyorum ne olacak
kuşağımızın içinde bulunduğu bu hâl?
Siz mi söndürdünüz yoksa elinizle kutsal
gençlik ateşini? Yoksa siz mi kırdınız
belimizi, güçten düşürdünüz bizi? Bulanık
akıllar, doyumsuz arzular ve artık kastan,
sinirden yoksun kalmış doğal niteliklerimiz
yoksa sizin eseriniz mi?

Soylu girişimlerin mahmuzudur Aşk,
kıymetini bilene ve güzelliğe yol
gösteren yüce duygulara.
Aç kalmıştır ruhu aşka,
göğsünde yüreği coşmayan
rüzgârlar birbirleriyle yarıştığında
toplandığında bulutlar gökte;
ıslık çalarken fırtınalar dağlarda.
Ey gelinler, ey el değmemiş kızlar,
küçülsün, nefretle anılsın yanınızda,
tehlikeden kaçan, yurduna yakışmayanlar
ve besleyenler alçakça arzular. Eğer

yanıyorsa kadın yüreğiniz gerçek erkekler için,
kadınsı tutkuları olanlar için değil.

Adlandırılmak can sıkıcı olmalı adınızın,
çelimsiz çocukların anneleri olarak.
Alışmalı çocuklarınız sıkıntıya, gözyaşına,
erdemli olmanın bedeli olarak; çamura
bulamalı, mahkûm etmeli, yüce bildiği ve
onur duyduğu değerleri bu yüz kızartan çağın.
Yurduna bağışlamalı ömrünü; bilmeli borcunu
bu topraklar, atalarına, soylu girişimlerinden ötürü.
Bu tarzda büyüdüler, yurtları uğruna, çocukları
Sparta'nın: Anılarını ve ünlerini unutmadılar
büyüklerinin. Ta ki canlarını sonuna kadar
koruyan kalkanlarının üzerinde döndüklerinde
savaştan; dökmüştü genç karısı siyah saçlarını
cansız ve çıplak bedeninin üzerine sevgili kocasının,
ona gönülden bağlı kılıcını beline kuşanırken.

Virginia,² her şeye kadir Güzellik
okşuyordu yanaklarını göklere özgü
parmaklarıyla: Deliye dönüyordu
çılgın Romalı Beyefendi³ senin bu
gösterişli küçümsemen karşısında.
Güzeldin; düşler dünyasında yaşıyordun;
kaba saba bıçağını babanın o bembeyaz
göğsüne sapladığında; iniyordun
isteyerek ölümler dünyasına. Ah baba,
kırsın kolumu, kanadımı ölüm;
yok etsin beni; gömüt beni alsın koynuna,
zorbanın iğrenç yatağına konuk olmaktansa.
Ve eğer yarayacaksa kanım,
güç verecek, sağlayacaksa yaşam Roma'ya
öldür beni baba, demiştin.

Ey cömert kadın, güneş daha parlaktı
senin zamanında bizimkine oranla,

doygun ve mutluydu o gömüt
yurdun gözyaşlarıyla ıslandığı için.
Çepeçevre sarmışlar, etrafa
saçılmış küllerini, Romulus'un çocukları,
öfke kusuyorlar sürekli.
İşte, sana kirli pasaklı, toza toprağa
bulanmış yerde sürünen zorbanın saçları.⁴
Yakıyor yeniden özgürlük aşkı özgürlüğe
susamış yürekleri. Otak kurmuş
yaman Latin savaşçısı kuzey kutbunun
karanlığından çıkıp sıcak kıyılara inen postallar
altında inleyen topraklarda; dirilir genç kızın
ölümüyle, yeniden, köleliğe mahkûm
olmuş, sonsuza dek yaşayacak olan Roma.

Şampiyon Top Oyuncusuna

Ey soylu genç,¹ görmelisin yüz hatlarını,
duymalısın şakrak sesini şöhretin; bilesin,
insanı güçten düşüren uyuşukluktan
üstün olduğunu alın terine mal olmuş
emeğin. Dikkat et, dikkat, görkemli şampiyon,
şöhretin engel olsun; rüzgâr gibi geçen
zamanın kurbanı olmasın diye adın; dikkat et,
ve yüksek ülküler yer etsin yüreğinde.
Adınla yankılansın sahalar, stadyumlar;
göz dolduran ataklara seni itenler, bir ağızdan
adını haykırınsın. Sevgili yurdun
hazır şimdi, bu genç yaşında,
antik örnekleri seninle yeniden yaşamaya.

İslatmamıştır elini Maratona'da düşman
kanıyla, çıplak atletlere, stadyuma ve zorlu
yarışmaların geçtiği sahalara aptal aptal
bakan kişi Elise'deki;² dahası, yaratmamıştır
onda eziklik duygusu ya da yarışma hırsı
zeytin dalı, başarı tacı. Ama birileri yıkadı
belki de Alphios'da³ muzaffer atların yelelerini
ve sağını, solunu; sürdü Yunan ordusunu
bayraklarla birlikte savaş alanından
kaçan yorgun ve bitkin Pers güruhunun
üstüne; öyle ki umutsuzluk yankılandı

Fırat'ın derin sularında ve uçtan uca
köleliğin yaşandığı topraklarda.

Boşuna mı yoksa, ne dersin, ateşlemez mi
erdemin gizli kıvılcımlarını, bu yarışmalar, doğuştan
bizde var olan? Ve yeniden yakmaz mı ince yapılı
bedenlerde uyumuş kalmış, gücün sönmekte olan
ateşini? Nedir ki yaşamı ölümlülerin, bir
oyundan başka; Febos⁴ hüznü dünyamızı
aydınlattığı günden beri. Yoksa gerçek daha mı az
aldatıcıdır sence yalandan? Tatlı hayaller ve
mutluluk gölgesiyle koştu yardımımıza doğanın kendisi;
beslemediğinde yoz alışkanlıklar,
cömert ve soylu girişimlere esin kaynağı olan
yanılsamaları. Can sıkıcı ve umutsuzluk içeren
işsiz güçsüzlüğe çevirdi insanlar saygın uğraşlarını.

Gün gelecek belki de İtalyan yapılarının
yıkıntıları üzerinde dört ayaklı yaratıklar
gezinecek ve yeditepe,⁵ sırtında karasabanın
ağırlığını duyacak. Dahası, çok geçmeden
belki yuvasını bulacak Latin kentlerinde
kurnaz tilki; yüksek duvarlar arasında karanlık
bir orman uğuldayacak; sokmazsa eğer yazgı
yoz kafalara unutkanlığın karanlığında yitip giden,
ülkesinin geçmişine ilişkin anıları,
ve eğer uzak tutmazsa bugünkü yoz insanlardan
eli kulağındaki felaketi,
anımsayarak geçmişteki başarımızı,
bizlere iyi yüreklilik gösteren yazgı.

Acı versin sana, ey sevgili çocuk, mutsuz yurdunun
ardından yaşamak. Işıldardı bir zamanlar başındaki
kraliçelik tacı; biz insanlardan ve yazgının günahından
ötürü şimdilerde yoksun kaldığı; yoksa ünlenirdin
sen de tüm dünyada. Geçti artık o günler anacığım,
öyle ki hiç kimse onur duymuyor seninle artık. Salt

kendin için olsun gözlerin yükseklerde. Neye yarar
dersiniz bu yaşamımız? Boşa kürek çekmiyor muyuz?
Yaşam o zaman güzeldir ancak, tehlikeler içinde;
insan unuttur kendini;
kulak vermediğinde akışına zamanın
ayrımında olmaz sıkıcı, bunaltıcı
saatlerini boşa geçirdiğinin.
Daha da güzeldir yaşam, bir tek o zaman,
ölümün eşiğine kadar gidip, geri dönüldüğünde.

Küçük Brutus

Kopardılar kökünden İtalyan erdemini;¹
yatıyor şimdi boylu boyunca
Trakya topraklarında; öyle yeşil ki
Esperia vadileri,² Tiber kıyıları,
yazgının buyruğu gereği barbar
atların nalları altında ve buz gibi
Büyükayı'nın³ etkisindeki çıplak ormanlardan
kopup gelen gotik kılıçlar yollarda;
Roma'nın şanlı surlarını
delik deşik etme sevdası içinde.
Ter ve kardeş kanı içinde Brutus,
karanlık gecede, ıssız bir yerde, kararlıdır ölmeye;
suçlar acımasız tanrıları göktekileri
ve yerdekileri; dağıtma çabası boşunadır,
duyarsız havayı etkileyici sözlerle.

Ey palavra erdem! Sis bulutu, hayaletler
kenti, senin okulların ve arkandan
gelenler bin pişmanlık içinde. Ya
siz taşıyürekli tanrılar eğer varsanız gökte
ya da yerin dibinde bilin ki mutsuz insanlar, sizin
yüzkaranız, maskaranız, kendilerinden
tapınaklar dilediğiniz ve zorla koyduğunuz
yasalar bir tokmak gibi ölümlülerin
tepesinde. Yoksa tanrıların öfkesine neden
olan kulların saygısı mı acaba?

Ey Jupiter niçin oturuyorsun orada,
korumak, kollamak için mi kutleri?
Kopan fırtınanın, gürleyen göklerin
ardından iyilere mi, yoksa
inananlara mı akarsın imeklerini?

lme tıtsak olmuş çaresizler,
o acımasız gücün, ba edilmez yazgının
baskısı altındadırlar ve eğer yalın insan
atamazsa üstünden kötülükleri,
yazgının tepeden indirdiği, boyun eğer
kara talihine. Belki de daha az hırpalılar
insanı çaresiz acı? Yoksa duyarsız mıdır
acıya umutsuz kişi? Ey nankör yazgı,
seninle ölümcül savaşa girer,
yaşam boyu bıkmadan geri adım atmamış olan;
ve zorba yumruğun tepesine indiğinde,
iter elini geriye, övünerek, ba eğmez
tavrıyla ve banarken kendi kanına
zalim kılıcını bğrnn derinliğinde;
glmsen acı acı ölümün kara gölgesine.

Tartaros'a zorla girmek isteyenlerin yoktur
değeri tanrılar katında. Bekleme çok fazla yüreklilik
yreksizlerden. Belki de acı, ıstırap ve
mutsuzluğumuz tanrılar için
boş zamanlarında iyi bir eğlence.
Sevgili Doğa, bir zamanın kraliçesi,
tanrıçası; felaketler ve suçluluk duygusu
içinde yaşamak yerine, ormanlar içinde
zgn ve dingin bir yaşam sundu bizlere.
Oysa şimdi bu yoz yaşam tarzı yıktı
mutlu krallıkları ve doğal canlılığından
soyutladı yaşamı; soktu emrine başka
yasaların; ne ki, yürekli bir insan son vermek
isteyince çekilmez yaşamına; Doğa dikilir

karşısına, ölüm kendi elinden olmadı diye.

Acılardan ve günahlardan habersiz
yaşarlar hayvanlar; şanslıdırlar; mutlu
geçer yaşlılıkları; kestiremezler başlarına
gelecekleri kaçınılmaz sonda. Ama beynini
parçalamak istese yontulmamış kütüklere
vurarak kafasını ya da bıraksa kendini
uçurumdan aşağıya, dayanamayarak
içindeki acıya, bir yasa
ya da gizemli bir kural yoktur, onlara bunu
yasaklayacak olan. Ey Prometheus'un çocukları,
bu kadar çok yaratığın içinde hayat verdi
size Tanrı ve yalnız siz, başka kimse
değil, yaşamdan nefret ettiniz. Ve ölüm
saati gecikirse eğer, bilin ki, ey zavallı
yaratıklar, Jupiter'dir gelmesini engelleyen.

Ve sen, ey parlak Ay, kanımızla boyadığımız
denizden doğuyorsun; huzursuz gece ve
bu toprakların ne denli düşman kesildiğini
görüyorsun İtalyanların erdemine;
kardeş bedenler ayakları altında savaşı
kazananların; tepeler sarsılıyor, antik Roma
yuvarlanıyor yükseklerden çukura. Ve sen
öyle umursamaz duruyorsun bakışlarınla?
Sen ki Lavinia'nın⁴ soyundan gelenlerin
doğduğu günleri gördün, kıvanç dolu yılları
ve unutulmayacak utkuları; aynı umursamaz
bakışlarınla sessizlik içinde çevireceksin
başını Alplere, yankılanırken bu ıssız yerler,
artık köleşmiş İtalyan halkının tükenmesini
bekleyen barbarların ayak sesleri altında.

Çıplak kayalıklar ve yeşil dallar arasında
yabani hayvanlar ve kuşlar; yüreklerinin başında
her zamanki ağırlık,

habersizler derin çöküşten
ve dünyanın değişen yazgısından.
Vurur vurmaz tan kızılığı evinin çatısına
eli iş tutan köylünün; sabah şarkılarıyla
uyandırır vadileri kuşlar ve küçük hayvanlar
büyüklerin tuzağında. Ey insanlık tarihi!
Ey işe yaramaz insanlık soyu!
Yaratıkların en düşük kıratlısı; duygulanmadı
acımızdan ötürü kanımızı akıttığımız toprak,
ses vermiyor bize, hıçkırıklar
gömdüğümüz dipsiz mağaralar;
sararmadı yıldızlar acımızın karşısında.

Çağırmiyorum yardımına sizi, acımıza kulak
tıkayan yer ve gök tanrıları ya da nankör toprak;
ne seni, karanlık ölümün son ışığı,
ne de benden sonra gelecek olanları
istiyorum yanımda.

Avunur mu korkak ve nankör insanların
gözyaşları ve övgü dolu sözleriyle, yaşamda itilmiş,
kakılmış birinin mezarı?

Daha kötüye gidiyor zaman; yanıltır beklemek
bizden sonraki yoz kuşaklardan; yüceltmezler
soylu yurttaşları, almazlar haklı öcünü mutsuzların.
Kanat çırpınsın etrafımda açgözlü kara akbaba;
yem olsun adsız cesedim vahşi hayvanlara; dövsün
bulutlar, dağılsın parçaları sağa sola yağmurda,
silinsin adım, sanım yeryüzünden rüzgârla.

İlkbahar ya da Antik Masallar

Güneş gideriyorsa kışın
gökten inmiş kara lekeleri ve silip
süpürüyorsa nemli havaları ilkbahar yeli,
dağıtırken vadiye doğru önüne katarak
kara bulutları. Ve kuşlar salıyorlarsa
ince yapılı bedenlerini rüzgârlara
ve yeni umutlar saçıyorsa
gün ışığı, yeni aşk esintileri ışıklı
ormanlara, çözölmekte olan buzlara ve
coşan vahşi hayvanlara; döner mi
dersiniz, acaba, yorgun ve acıya
gömülü insanlık ruhuna gençlik ateşi;
yıkılmıştı acılar ve kara yüzü onu, gerçeğin
zamanından önce. Sönmedi mi yoksa
ışıkları güneşin; kararmadı mı sonsuza
dek üstünde insanların?
Soluk verir, esin katar mı bu kokulu
ilkbahar daha genç yaşında acı yaşlılığı
tatmış, bu buz kesmiş yüreğe acaba?

Sen yaşıyor musun, ey kutsal Doğa,
yaşıyor musun? Kulak veriyor mu anaç
sesine bu sesi unutan insan? Karbeyazı
nymph'ler mekân tutmuşlardı bir zamanlar
ırmak kıyılarını; huzur limanı ve aynasıydı
onlar için berrak sular. Ölümsüz ayakların
giz dolu danslarıyla titriyordu yalçın kayalıklar ve

balta girmemiş ormanlar bugün terk edilmiş
yuvası rüzgârların ve çoban öğle saatlerinin
titrek gölgeleri altında güdüyordu susamış
kuzularını çiçekli ırmak kıyılarında ve
duyuyordu kıyılar boyunca panların
çaldıkları şakrak şarkıları ve görüyordu
suyun halkalar çizdiğini, şaşıırıyordu: Oklarla
donanmış Tanrıça,¹ göze görünmeden,
iniyordu sıcak dalgalara ve temizliyordu
kanlı avdan arta kalmış kir ve pasağını
karbeyazı bedeninin ve dokunulmamış ellerinin.

Bir zamanlar yaşadılar çiçekler, çimenler;
yaşadılar ormanlar. Yumuşak rüzgârlar,
bulutlar ve Titan'ın çocuğu farkındaydılar
insanoğlunun. Ne zaman ki, ey pırıl pırıl
ay ışığı, seni izlemeye dalmış gözleriyle
ıssız gecede dağ tepe demeden yol alan
yolcu, yoldaş sanmıştı seni gittiği yol
boyunca ve senin kaygı duyduğunu
düşünmüştü insanın başına gelenlerden
ötürü.² Birileri kaçmak isterken kokuşmuşluk,
kin ve nefretten, kucaklamışsa eğer en
karanlık ormanlarda ağaçları, sanmış
olabilir, kansız damarların canlandığını,
soluk alıp verdiğini yaprakların ve eğer dökmüşse
o anda içini, düşünmüştür, gövdelere saklı
duran Daphne ve mahzun Phyllis'nin
yüreklerinin çarptığını ya da Klymene'nin kızlarının
güneşi, Eridanus'un sularına gömen kişinin
yazgısına ağladığını.

Ey yalçın kayalar! Siz bilmediniz
insanların gözyaşlarını, duymadığınız için
seslerini, duygulanmadınız; ta ki
yalnız başına kalan Echo, sesleninceye dek

kovuklarınızdan; ama rüzgârların yankısı gibi
değil; karşılıksız aşk, insafsız yazgının,
narin bedeninden yoksun bıraktığı,
acı içindeki perinin zavallı ruhu olarak.
Mağaralar, çıplak kayalar ve ıssız yerler
boyunca, gökkubbede haykırdı durup durup
yakından tanıdığı derin ve dinmeyen acılarını
insanoğlunun. Ve yaydı ününü senin, ey bülbül,
söyleyerek insan ıstırapı konusundaki uzmanlığını;
sen ki doğmakta olan yeni mevsimi muştuluyorsun
bol yapraklı ormanlarda, şarkılarınla
ve dert yanıyorsun ıssız kırlarda
ve gecenin izbe karanlığında geçmişteki
yanlışlardan, yüzkarası lekelerden ötürü;
öfke ve dehşetten rengi kaçmıştır gün ışığının.

Kan kardeşi değiliz artık seninle;
biçimlenmez ezgilerin acımızdan ve sen
aklandın her türlü günahından; ne ki, kayboldu
albenin insanların yanında, düşerken o karanlık
vadinin kucığına. Boşalmış Olympos'un
odaları; fırtınalı bulutlar; yüksek tepelerde
dolaşırken şimşekler, çakıyor artık körü körüne;
iyi, kötü demeden, korkudan buz kesmiş
insanların üstüne. Dahası var:
Üstünde doğduğumuz Toprak Ana, kalırsa
yabancı çocuklarına ve yazgılarına,
mutsuzluk yaratır onların ruhlarında. Ve sen,
sevgili Doğa, dinle, acı ve yakışsız
yazgılarını ölümlülerin; bırak beni bir
zamanki yanılsamalarımın baş başa
ve eğer doğruysa yaşadığın
ve eğer varsa senden bir şeyler gökte, denizde
ve kızgın toprakta; yüreğin yansın demiyorum,
ama, tanık ol hiç olmazsa acılarımıza.

Atalarımıza Ağıt ya da İnsanoğlunun Önderleri

Sizleri anacak çocuklarınız, övgü dolu şarkılarla; siz ki ataları oldunuz, saygın insanlığın; çok daha sevimliydiniz yıldızlara devinim veren gücün yanında ve gün ışığına çıktığınızda; bize kıyasla, çok daha az acınacak durumda. İzin vermezdi Tanrı'nın acıma duygusu hakça düzen göklerin zavallı ölümlülere yakıştırılan çaresizliklerine. Tıpkı acıyla ortak yaşamak gibi ya da karanlık mezarı ve ölümü amaçlamak; gün ışığından daha güzel armağanlar olarak. Ve eğer insanlık tarihi geçmişteki bir yanlıştan¹ söz ediyor ve diyorsa ki bu, yanlışın sonucudur insanlar hastalık ve dertlerle kaldı baş başa; oysa daha beterini işlediler çocuklarınız aslında; doyumsuz arzular ve daha büyük çılgınlıklar peşinde koştular; getirdiler bizleri yara almış tanrısal adalet ve sevecen doğanın geri çevirdiğimiz eliyle karşı karşıya; yaktı bizleri böylece yaşam ateşi ve günah çocuğu gibi doğuyordu doğan herkes; taşıdı, cehennem, yer altından yeryüzüne krallığını tüm dehşetiyle.

Sen insanlık soyunun atası, en eski önder,² görüyordun herkesten önce gün yüzünü,

parlak ışıklarını devingen gezegenlerin ve
tarlaların yeni ürünlerini; taptaze otlar
arasından esen rüzgârı; kopup gelirken
yüce dağlardan korkunç gürültüyle seller,
sarsarak yalçın kayalıkları, iniyordu bomboş vadilere;
sürüyordu bu inanılmaz sessizlik,
daha sonra görkemli halklara, kalabalık
kentlere mekân olacak bu sevimli yerlerde;
Güneş ve Ay'ın parlak ışıkları yalnız ve suskun,
tırmanıyordu henüz sürülmemiş tepelere.
Bu ne şans sizdeki, ey topraklar!
Suç nedir bilmeyen ve başlarına geleceklerden habersiz!
Ne acılar, ne kederler hazırladı yazgılar,
ey mutsuz atam, senin soyuna!
Ve işte görülmedik
bir öfke suladı kardeş kanıyla;
ekili ancak ürünsüz toprakları ve pırıl pırıl
gökler tanıştılar ölümün kasvetli kanatlarıyla.
Kardeş katili³ yollarda ürkek, başıboş,
kaçar karanlık gölgelerden ve rüzgârın
kızgın sesinden gizlice ormanın derinliğinden gelen;
önce kentler kurar, barınak, otak,
insanlığın acıları üstüne
ve ilk kez son pişmanlık, acı ve kaygı içinde,
toplar bu sığınaklarda gözleri
kör ölümlüleri ve suçlu eller terk eder
beli bükük sabanı; aşağılanmaktadır
artık tarlada dökülen terler
ve başıboşluk kol gezer oldu yoz eşiklerde;
sönmüştür uyusuk bedenlerde insanda
doğuştan var olan ateş; ölgün ve
tembel kafalar süründü yerlerde
ve kölelik, ki en kötüsü kötülüklerin,
sardı başkaldıran insan ruhunu çepeçevre.

Ve sen⁴ fırtınalı, düşman havalardan,
bulutlu tepelere ulaşan dalgalardan koruyorsun
kötücül insanlık tohumunu, karanlık göklerden;
sulardan uç veren tepelerden umut ışığı önce
beyaz güvercinle ulaşıyordu sana ve güneş
günlerdir gökte çöreklenmiş bulutların arkasından
sanki batık gemiden çıkmış gibi, baş gösteriyordu
batıdan ve gökkuşağı sardı karanlık gökkubbeyi
baştan başa; doldurdular yeniden dünyayı, ayakta
kalan insanlar, acımasız tutkuları, alışkanlıkları
ve ardından gelen sıkıntılarıyla. Girilmemesi gereken
deniz krallıklarına girdi zındık denizciler, intikam
uğruna; yaydılar acı ve gözyaşını yeryüzünün
başka kıtalarına bir başka gökkuşağı altında.

Ya sen, inananların babası, dürüst ve güçlü adam;⁵
yüreğim sen ve senin soyundan gelen
soylu çocuklarınla birlikte.
Oturuyorsun çoban kılığında, öğle saatlerinde,
ağacın gölgesine, dingin, tam yakınında,
sürüne otlak ve yatak olan yerlerin;
sana mutluluk sundular gezgin kılığındaki
melekler; ey Rebeka'nın oğlu, bir akşamüstü
kahkahaların çınladığı Aran Vadisi'nde. Hani
çobanlar takılırdı ya! Keyifli zamanlar geçirdiğimiz
kuyu başında. Ne yaptı da bağladı seni
Laban'ın çekici kızı aşk ve sevgiyle kendisine?
Aşk budur işte, bükülmez bileği!
Katlanır onun uğruna gözüpek insan bile bile,
bitmez tükenmez sürgünlere,
acılara ve köleliğin kaldırılamaz ağırlığına.

Dostuydu ne Aonia'nın⁶ şarkıları,
ne geçmişin şanı, şöhreti doyurur açgözlü
insanları yanılsama ve yalanlarla ve ölümlü
yaşamımız altın çağını yaşadı. Demiyorum ki

o zamanlar süt ırmakları vardı, akıyorlardı
kirlenmeden yataklarında doğdukları
kaynaklardan; demiyorum ki çoban güdüyordu
kaplanla kuzuyu birlikte ağla ve keyif aldığını
götürmekten kurtla kuzuyu iç içe yalağa. Diyorum
ki insanlık yaşıyordu habersiz kara talihinden,
acılardan; mutluluk masalları, aldatıcı öyküler,
insancıl yanılsamalar uzak tuttular gözümüzden,
gökler ve Doğa'nın henüz açığa çıkmamış
kurallarını ve yaşam gemimiz usul usul, mutlu,
umutlu olmaktan, yol alıyordu limana doğru.

Böyle doğdular, böyledir yaşamları Kalifornia
ormanlarında yaşayan mutlu insanların;
içlerini kemirmiyor ölüm kaygısı;
olmuyorlar kölesi dermansız hastalığın;
ormanda yer; sulak vadilerde içerler sularını;
evleri kaya oyuklarında,
ve ölüm çat kapı gelebilir. Bizim yüzsüz yürekliliğimize
karşın iyi huylu doğanın korumasız krallıkları!
Girer zorla baş edilmez çılgınlığımız kıyı boylarına,
gizli mağara ve ıssız ormanlara; sürükler
arkasından şiddet altındaki insanları bilmedikleri
acılara, tasarlamadıkları sevdalara ve kovalar
toprağın bittiği yere kadar, arkasına bakmadan
kaçan savunmasız mutluluğu.

Sappho'nun Son Türküsü

Suskun gece, kaybolan ayın eldeğmemiş
ışığı ve sen, görünürsün sarp kayalığın¹
üstündeki sessiz ormandan günün habercisi;²
ey gözlerime tatlı ve doyurucu gelen bir
zamanların görüntüsü; tanıyana kadar aşk
ve yazgıyı; gülmüyor artık hiçbir tatlı manzara
umutsuz duygularıma. Alışılmadık bir sevinç
kaplıyor içimizi tozun dumana karıştığı
tarlalarda, dingin havalarda, estikçe tozlu
rüzgârlar dalga dalga. Ve Jupiter'in ağır arabası
gürlerken başımızın üstünde, parçalar
bulutlarla kaplı kapkaranlık havayı baştan başa.
Bize keyif veriyor dağlarda başıboş dolaşmak
bulutlar arasında; derin vadilerde; korkuya
kapılmış sürülerin kaçıştığını izlemek
upuzun uzanan ovalarda; ya da dinlemek
kabarmış ırmağın uğultusunu belli belirsiz
kıyısında ve ürkütücü taşkınlığını dalgaların.

Üstündeki örtü güzel, ey tanrısal gök,
sen de güzelsin ey buğulu toprak; ama
ne yazık, bu güzellikten bir parça vermemiş
gökler ve acımasız yazgı Sappho'ya.
Ey Doğa, senin mağrur krallığına boyun
eğdim tıpkı değersiz ve can sıkıcı bir konuk
ve aşağılanan bir sevgili gibi; gönlümü ve

gözlerimi çevirdim senin güzel şekillerine
boşuna yalvararak.

Gülmüyor bana çiçekli, aydınlık tarlalar
ve doğu kapısından sabah güneşi
selamlamıyor beni renk renk kuşların cıvıltısı;
hıştırtısı kayın ağaçlarının;
ve salkım söğütlerin gölgesinin düştüğü yere
aydınlık sularını yayar berrak dere;
çeker kıvrımlı dalgalarını iğrenerek,
kıyısında tutunamayıp kayan ayağımdan
ve hızla dalar kokulu tarlalara.

Ne suç işledim, ne kabahat işledim ki
daha doğmadan önce, gökler düşman kesildi;
yazgı bana surat astı?

Ne idi günahım daha çocuk yaşımda,
yaşamın kötülüklerden uzak çağında;
öyle ki demir ipliği yaşamımın
gençlikten ve albenisinden yoksun,
takıldı iğine katı yürekli Parca'nın.³

Neler söylüyorsun;
ağzından çıkanı kulağın duysun:
Gizli bir güç güder olayları yazgının
belirlediği; giz dolu her şey; ıstırabımızın
dışında. Ağlamak için doğduk,
bir üvey evlat gibi; nedeni tanrıların
aklında gizli. Ey arzuları, umutları
ilk gençlik yıllarının!

Ne ki, dış görünüşe, güzellere, sonsuz
bir iktidar verdi Babamız, insanlar arasında;
ister yiğit olsun, ister usta, liriyle, türküsüyle;
parıldamıyor erdem çirkin bedende.

Öleceğiz. Çirkin kılıfımızı yeryüzünde
bırakarak; çıplak ruhumuz Dite'ye
sığınacak ve insanlara körü körüne yazı

yazanın insafsız yanlışını silip düzeltecek.
Boşu boşuna bir sevgi beni sana bağlayan;
sonsuz bir bağlılık ve boş bir çılgınlık,
karşılıksız bir arzudan doğan. Ama sen
mutlu yaşa! Mutlu yaşadıysa yeryüzünde
eğer ölmek üzere doğan. Düşmedi payıma
tatlı içkisinden Jupiter'in, sürahisinde
kıskançlıkla saklı tuttuğu;⁴ öldükten sonra
düşleri ve imgeleri çocukluğumun. Ne çabuk
geçiyor neşeli günlerimiz. Hastalık, yaşlılık
alıyor yerini ve gölgesi soğuk ölümün.
İşte tatlı yanılsamalar ve umduğum bunca
zeytin dalından bir tek Tartarus kalıyor bana.
Ve soylu ruhum cehennem karanlığında, yer altı
kraliçesinin ve suskun kıyıların malı oluyor.

İlk Aşk

Anımsıyorum aşk savaşında ilk kez yara
aldığım günü; demiştim kendi kendime:

“Eyvah! Yandık, eğer aşk buysa!”

Başım önümde, gözlerim yere dikilmiş;
oysa yüreğim, kalbime giden yolu ilk kez
açan ve bu işte günahsız o kadınla.

Ey aşk nasıl da kötü davrandın bana!
Bu tatlı sevecenlik çokça arzu ve çokça
acı getirmeseydi beraberinde keşke!

Ve niçin dingin ve saf, katışıksız değil;
tersine acı ve keder dolu tattığım bu zevk
kuşattı yüreğimi çepeçevre?

Söyle bana, duygulu kalbim, bu ne korku,
bu ne kaygı, daldığın zaman o düşünceye,
her neşe bir dert mi yoksa onun yanında?

Düşmedi yakandan senin o düşünce,
çekici geliyordu sana gündüz ve gece
her şey dünyada huzurlu gözükünce gözüne.

Sen, huzursuzluğunla çeviriyordun yatakta
beni bir o yana bir bu yana,
mutluluktan mutsuzluğa, yüreğim çarpa çarpa.

Ve gözlerim kapanırken uykudan, hüznü,
kederli ve yorgun; bölünüyordu uykum,
uykusunda sayıklayıp irkilen ateşli bir hasta gibi.

Nasıl da canlı gözüküyordu gözlerime
o tatlı imge karanlıklar içinde ve kapalı gözler
hayran hayran bakıyordu gözkapaklarının ardından.

Nasıl yayılıyordu tatlı ürpertiler dalga dalga
iliklerime ve nasıl da dönüyordu birbirine karışmış
binlerce düşünce dalgalanarak ruhumda.

Tıpkı yıllanmış bir ormanın ağaçları
arasından eserken uzun süre, belli belirsiz
uğultular çıkartan rüzgâr gibi ormandan.

Ben susmuş, karşı koymazken ayrılmaya
buradan onun, acı çeker, çırpınırken,
ey yüreğim, sen ne diyordun ona?

Daha henüz duymaya başlamıştım ki
içimde aşk ateşini, uçup gitti buradan
ateşi alevlendiren rüzgâr.

Gözümü kırpmadan sabahı ediyordum,
beni yalnız başıma bırakacak atlar, ayaklarıyla
dövüyorlardı toprağı babaevinin avlusunda.

Oysa ben ürkek ve sessiz köşemde, üstelik
acemi, dikiyordum kulaklarımı özlemle
ve gözlerimi boş yere, karanlıkta, balkona.

Acaba duyar mıyım diye son bir kere,
ağzından çıkacak bir tek kelime, çünkü Tanrı
onu benden alıyordu her şeyiyle.

Kaç kez hizmetçilerin sesiyle irkildim, acaba,
o mu dedim içimden; buz kesti tüm bedenim,
çarpmaya başladı hızlıca yüreğim belkilerle.

Ve en sonunda ısıttı yüreğimi onun sıcak sesi
ve işitildi atların nal sesleri,
gıcirtısı tekerleklerin.

İşıksız kaldım, karanlıklarda, büzülüp
yatağımın içinde, heyecanla; kapadım
gözlerimi, yüreğim ellerimde kaldı; yandı içim.

Sürüyerek titreyen bacaklarımı, şaşkın,
sessiz odamın içinde, bundan daha kötüsü
olabilir mi diyordum kendi kendime?

İşte o zaman çöreklendi acı anılar ve
belleğimde yer etti ve kapadı her sese,
her yüze yüreğimin yollarını.

Dinmeyen acılar indi yüreğime, tıpkı yere
yağmurla aralıksız inen gökler gibi, hüzünlü
hüzünlü ve ıslatıyordu toprakları.

Ey aşk, ben bu dünyaya ağlamak için
gelmişim; yoktu senden haberim, sen beni
ilk kez sınıdığında ben on sekizindeydim.

İşte, o yıllarda her şeye yukarıdan bakardım;
doyurmazdı beni yıldızların ve tan zamanının
ışığı, ne de kırların yeşili.

Umurumda değildi içimi durmadan
yakan şan, şöhret tutkusu, yer etmişken
yüreğimde güzellik aşkı.

Bakmıyordum yüzüne tutkun olduğum
çalışmaların; anlamsız geliyordu bana; her şeyi
boşlamıştım onlar için bir zamanlar oysa.

Ne idim, ne oldum, acaba, niye ki?
Niçin aşklar yüreğimde yer değiştirdi? Hepsi
laf, gerçek olan şu ki, bizleriz anlamsız olan.

Hoşlanıyordum duygusallığımdan, derin
bir konuşmaya dalıp gitmekten yüreğimle
ve acılarımın bekçiliğini yapmaktan.

Başım önde, gözlerim gözkapaklarımın
ardında; sanki bakamıyordum kaçamak da
olsa çirkin ya da güzel yüzlere.

Korkuyordu bozulur diye eldeğmemiş,
pırıl pırıl o imge, yüreğine işlediği,
tıpkı rüzgârda kımıldayan dalgalar gibi.

Doya doya yaşamamış olmaktan
duyduğum pişmanlık sıkıntı verir ruhuma,
dönüştürür geçmişteki zevkleri acıya.

Kaçmış fırsatlardan ötürü sıkışıyordu
göğsüm; ne ki utanç geçiremiyordu
keskin dişlerini yüreğime.

Ey soylu ruhlar, andım olsun size ve göklere;
girmede ruhuma alçak duygular;
yaktım onları küllenmiş kızgın ateşte.

Canlı duruyor daha o ateş, o sevgi,
düşünceme o güzel imgeyi sokan;
yalnızca göksel duygulardır ondan edindiğim;
başka bir şey değil; yalnız odur beni doyuran.

Yalnız Serçe

Yalnız serçe, kalkarsın eski kulenin
tepesinden; yol alırsın. Gün batıncaya kadar,
uçsuz bucaksız kırlarda şarkılarınla;
yankılanır sesin vadide. Işıldar her yerde
ilkbahar, coşku içindedir kırlarda;
duygulanır insanın yüreği derinden bakınca.
Duyarsın sürüleri melerken, sığırlar böğürürken;
kuşların cıvıltısını yarış içinde; sayamazsın
attıkları turları sınırsız göklerde,
kutlarken neşe içinde sürekli en güzel
yıllarını. Sen oysa bir kenarda
düşünceli, izlersin olup biteni; yoldaşın
yok; uçmaya gönlün hiç yok; umurunda
değil eğlence, aldırımıyorsun oyuna; şarkı
söylüyor ve geçiriyorsun bu şekilde
en güzel günlerini yılın ve ömrünün.

Ah! Ne kadar çok benziyor
yaşam tarzın yaşam tarzıma! Zevk ve eğlence,
gençliğin keyif verici yoldaşları;
aşk tutkusu, ateşli yıllarda
ayrılmaz parçan;
ilerlemiş yaşında insanın aradığı,
acı çektiği anımsadıkça;
umurumda değil, oysa;
bilmem ne olduklarını; dahası,
neredeyse kaçıyorum onlardan;

yalnız ve yabancı gibi doğduğum yerlere;
geçiriyorum yaşamımın ilkbaharını.
Yerini artık akşama bırakan bugün,
bayram günüdür töreye göre yöremizde;
duyarsın çan seslerini berrak havada
ve uzaklardan yankılanarak
gelen top atışlarını; küme küme evler
arasından. Bayram giysileri içinde yöre
çocukları; çıkarlar evlerinden, dağılırlar
kasabanın yollarına;
bakarlar, bakışırılar birbirlerine göz ucuyla;
çoşar yürekleri.

Bense yalnızım kırlara açılan bu uzak
köşemde; bir başka zamana erteledim
tüm zevkleri, oyunları; dingin havada
yayılmakta olan bakışlarıma çarpan güneş:
“Mutlu gençlik yıllarına son,” demektedir sanki,
uzaktaki tepelerin arkasından yitip giderken.

Sen, tek başına kalmış küçük kuş,
gelince akşamı yaşamının, sana armağanı
yıldızların; üzölmeyeceksin, böyle
yaşamış olmaktan ötürü.

Çünkü elinde değil senin ve senin
gibilerin yazgıları.

Bana gelince, öğrendiğim yaşlılık eşiğini
atlamak zorunda kalırsam eğer bir gün
gözlerim bir başka gönle kör kör
baktığında ve bomboş göröndüğünde
bana dünya ve gelecek günler daha da sıkıcı
ve karanlık şimdikinden; kimlere ne diyeceğim ki
geçmişteki bu tavrımdan ötürü?

Yıllarım ve kendimle ilgili?

Eyvah! Pişmanlık içinde ve sık sık;
döneceğim geriye, ama çaresiz, geçmişiy arayarak.

Sonsuzluk

Hoşlanırım oldum olası bu ıssız tepeden,¹
bu çitten,² birçok yerinden en uzaktaki
ufkun görüntüsünü yok eden gözlerimden.
Ama durup bakarken ardındaki bitmez
tükenmez boşluklara, insan ötesi sessizlik,
sınırsız huzura; dalıp giderim düş dünyama;
duracak gibi olur kalbim orada.
Ne ki, duyar duymaz hıştırtısını
yaprakların rüzgârda, ölçerim o sonsuz
sessizliği bu sesle: Bir yandan
ölümsüzlük gelir aklıma, bir yandan ölü
mevsimler; yaşayan şimdiyi ve onun sesini. Dalarken
bu sonsuzluğa düşüncelerim, keyif alırım bu
denizde batan gemide olmaktan.

Bayram Akşamı

Tatlı ve aydınlık bir gece, rüzgârsız;
suskun Ay, çatıların üstünde, bostanların
ortasında ve dağları uzaktan besbelli
koyar ortaya. Kadınım benim,¹ yollar
susmuş; sen uyuyorsun; pencereden
sızarken gece lambalarının ışığı yer yer
sessiz odanda; kolayca daldığın uykunun
kollarındasın; tüm sıkıntılardan uzak;
bilir misin, düşünür müsün hiç açtığın yaraları
yüreğimin ortasında? Sen uyuyorsun:
Bense görünüşte bu denli sevecen
gökyüzü ve her şeye gücü yeten;
beni acı çekmek için yaratan eski Doğa'yı
izliyorum pencereden.
–Yoksun bırakıyorum seni umuttan; evet,
umuttan– dedi Doğa –İşildamasın gözlerin
ağlamanın dışında. Bugün bayram günüdür.²
Eğlendin, yoruldun; şimdi dinleniyorsun ve
belki düşünde anımsıyorsun hoşlandığını
kaç kişiden ve kaç kişinin senden hoşlandığını;
benden değil besbelli; sanmam, aklımdan bile
geçeceğimi. Soruyorum bu arada kendi
kendime ne kadar yaşarım ben daha;
atıyorum kendimi yerlere çırpınıyor, bağılıyor
çağırıyorum: Bu korkunç günler bu güzel

yıllarımda! Duyuyorum uzak olmayan bir
yerden geldiğini zanaatçının buruk şarkısının
gece geç vakitlerde eğlenceden yoksul evine
dönerken söylediği. Cenderede sanki yüreğim,
düşününce her şeyin nasıl gelip
geçtiğini âdeta ve hiçbir iz bırakmadan sanki.
İşte, geçip gitti bu bayram günü de;
kovalıyor ardından sıradan bir gün;
insanın yaşadıklarını çekip götürüyor
beraberinde zaman. Şimdi nerede sesleri o
eski halkların? Nerede bağrıışları bizim ünlü
ataların? O görkemli Roma İmparatorluğu;
nerede silahları; kıtalar ve okyanuslarda
yankılanan şöhretleri? Her şey suskun
ve sessiz; unutulmuşluğun kucağında;
söz edilmiyor artık onlardan. İlk gençlik
yıllarımda bayram günleri beklenirdi heyecanla
ve son bulduklarında, ben yatağımda uyanık,
acılarımla baş başa; işitirdim uzaklaştıkça
yavaş yavaş yitip giden şarkıyı yollar boyunca;
tıpkı şimdiki gibi yüreğimi sıkıştıran.

Ay'a

Ey sevimli, uysal Ay, anımsıyorum,
bir yıl önce bugün, bu tepenin üstünden
izlemiştim seni, gene yüreğim ellerimde.
Tıpkı bugün gibi sarkmıştın aydınlatarak
gökyüzünden, şuradaki ormanın üstüne.
Ama puslu ve titrek görünüyordun
gözlerime, gözyaşlarımdan ötürü,
kirpiklerimde. Çileliydi yaşamım çünkü,
ve gene öyle; ödün vermiyor ki tavrından
yaşam. Ey sevimli Ay, anımsamak
gene de güzel, yapmak muhasebesini
acılı yılların. Ne kadar sevimlidir
bir bilsen! Hüzünlü olsa da geçmiş,
sürse de acılar daha, anımsamak geçmiş
gençlik çağında. Dolu dolu umuda dönük
yıllar, oysa yaşadıklarımız kısa.

Düş

Sabahtı, günün ilk ışıkları süzülüyordu
penceremin kapalı kepenkleri arasından
karanlık odama; uykumun
gözbebeklerimi kapadığı en tatlı, en hafif anda
belirdi başucumda gölgesi o kadının;
baktı uzun uzun yüzüme; bana önceleri
aşkı öğretmişti; ne ki, sonraları bıraktı
beni gözyaşlarımla. Sanki ölmemişti;
ama hüzünlüydü, tıpkı mutsuz insanların
ifadesi vardı yüzünde; koydu sağ elini
başımın üstüne; “Yaşıyorsun sen,” dedi içini
çekerek; “kaldı mı bizden birkaç anı aklında?”
“Nereden geliyorsun?” –dedim– “Ey sevgili
kadın ve nasıl geldin buralara?” “Ne denli
acı çektim bir bilsen ve çekiyorum senden
ötürü. Nereden bilecektim acımı bildiğini;
acım katmerleniyordu bu yüzden.”
“Ne o, beni bırakacak mısın sen gene?
Çok korkuyorum; söyle lütfen, nedir seni
yiyip bitiren? Sen o kadın mısın?
İçini kemiren ne?” Ne dedi o buna
karşılık bilir misiniz? “Köreltiyor aklını
unutkanlık; uyku sarıp sarmalıyor:
Ben öldüm; çok oldu sen beni görmeyeli;
son kezden bu yana.” Yüreğim sıkıştı,

duracak gibi oldu bu sesler karşısında;
ne ki, o sürdürdü konuşmasını:
“Ömrümün baharında göçüp gittim bu
dünyadan; yaşam, tatlı günleri sunduğu
zaman; umutların işe yaramadığını o yaşta
anlamaz insan. Gideceği yol kısıdır önünde
mutsuz ölümlünün, dilemek için ölümü;
acılardan onu kurtaracak olan. Coşkusu
yoktur ölümün alırken canını genç insanın;
ne kötü bir yazgıdır yazgısı gömütte son
bulan umudun. Bilmesi boşunadır, doğanın,
kendisinden sakladığı gerçeği, yaşam
deneyimi olmayan insanın ve oturmamış
bilgileri üstüne bir ıstırap çöker kapkaranlık.”
“Sus sus, lütfen,” dedim, “benim bahtsız
sevgilim, yaktın yüreğimi bu sözlerinle.
Sen öldün; ben yaşıyorum. Buyruğudur
tanrıların: Sana ölmek, bana yaşamak
düştü. Sana o güzel, ince yapılı bedenle
can çekişmek, bana da bu sefil gövdemle
katlanmak yaşama. Kaç kez aklıma
geldi yaşamadığın ve asla bir daha seninle
yeryüzünde karşılaşamayacağım;
inanamıyorum tüm bu olanlara. Nedir bu,
nedir, ölüm diye adlandırılan? Anlayabilsem
keşke yaşayarak ne olduğunu
ve yazgının kızgın öfkesinden kurtarabilsem
çaresiz başımı. Gencim, ne ki, eriyor
tükeniyor gençliğim, tıpkı yaşlılığım gibi.
Korkuyorum yaşlılığımdan daha uzaklarda
olmasına karşın. Yok bir farkı
ömrümün baharının ondan.”
“Ağlamak için doğduk,” –dedi– “biz ikimiz;
gülmedi yüzümüze kaderimiz; zevk aldı tanrılar

acılarımızdan.” Doğruysa kirpiklerimin ıslak olduğu gözyaşlarımdan; yüzümün sapsarı ölümünden duyduğum acıyla ve kalbimin sıkıştığı sıkıntıdan, söyle,” dedim: “Hiç yaktı mı yüreğini aşk ateşi, sardı mı seni acıma duygusu benim için, yaşadığın sürece?

Bense umut ve umutsuzlukla geçiriyordum gecemi, gündüzümü; bugün artık aklım boş kuşklar içinde yorgun.

N’olur acı çektiysen bir kerecik eğer bu kara yaşamımdan ötürü, gizleme benden; gizleme ki anılar avuntum olsun şimdi gelecekte umudumu kestiğime göre.”

“Avuntun olsun, ey bahtsız insan,” dedi bana; “esirgemedim acıma duygumu senden yaşadığım sürece ve esirgemiyorum şimdi de. Ben de acınacak durumdayım. Yakınma bu mutsuz kızcağızdan.”

Haykırdım o zaman: “Acılarımız adına, içimi kemiren aşkımız, bu güzelim gençliğimiz, yaşam umudumuz adına, yalvarıyorum, ey sevgili, izin ver, bir kerecik olsun dokunayım sana.” Hüzünlü bir incelikle uzatıyordu bana elini. Öpücöklere boğuyor ve sıkıntılı bir tatlılıkla çarpan ihtiraslı göğsüme bastırıyordum onu. Kan ter içinde yüzüm; yanıyordu içim; sesim boğazıma düğömlenmiş ve günün ışıkları bakışlarımda titriyordu. Tam o sırada gözlerini gözlerime dikmiş sevecenlikle “Unutmuş gibisin, ey sevgili, soyutlandım ben güzellikten ve sen boşuna, ey talihsiz adam, aşk için yanıp tutuşuyorsun. Artık elveda. Ruhlarımız ve bedenlerimiz

ayrılıyorlar sonsuza dek birbirlerinden. Benim
için sen yoksun ve artık olmayacaksın;
bozdu aramızdaki bağlılık yeminini yazgı.”

Hicranla bağırmak istedim o zaman kıvranarak acıdan;
gözlerim kan çanağına dönmüştü ağlamaktan;
uyandım uykumdan. Duruyordu gözlerimin önünde;
gördüğümü sanıyordum onu kararsız gün ışığında.

Yalnız Yaşam

Sabah yağmuru; tavuk zıp zıp
zıplıyor oradan oraya kümesinde
kanat çırparak; köylü yurttaş pencere
önünde; güneş henüz ufukta; gönderir
ışığını, titrek, düşmekte olan damlalar
arasından; döver tatlı tatlı kapımı
kulübemde. Uyandırır beni uykumdan;
kalkarım yatağımdan; selamlarım gökteki
belli belirsiz bulutları; kuşların ilk
civıltısını, temiz havayı ve ıslıl ıslıl kırıları.
Ey uğursuz surlar! Bilirim içinizi dışınızı.
Acıyı, yoldaş gibi, kin ve nefretin
izlediği yerdir yeriniz. Acıyla yaşıyorum,
acı içinde öleceğim ve biliyorum hemen!
Hiç olmazsa buralarda biraz acır
Doğa bana; çok daha kibar,
inceydi bir zamanlar! Ne ki, sen
ey Doğa, şimdi, bakışlarını çevirmiyorsun
artık zavallılardan yana; acı ve ıstırap
içindekilere değil, mutlu kimselere hizmetin.
Gökte olsun, yerde olsun dostu ve sığınağı
mutsuzların, intihardan başka bir şey değil.

Kimi zaman çekilirim ıssız bir köşesine tepenin
ilişirim ucuna gölün, kımıldamadığı yerde çevresindeki
otların rüzgârda ve durgun sularına

güneşin kendi resmini çizdiği öğle saatlerinde.
Dal oynamaz, yaprak kımıldamaz rüzgârda;
bir tek dalga yoktur sular da;
ağustosböceğinin cırcırı; daldaki kuşun kanat
çırpışı ve ne de kelebeğin vızıltısını görür,
duyarsın; ne yakında ne uzakta ne bir ses
ne bir nefes. Sonsuz bir sessizlik egemendir
o kıyılarda; unuturum kendimi ve
dünyayı sessizce orada oturduğumda;
duyarım kol ve bacaklarımın çözöldüğünü
uzattığım yerde; ne bedenim ne ruhum
can verir onlara; devinimsizlikleri
karışmıştır sanki bu yerlerin sessizliğine.

Ey aşk, uçup gittin yüreğimden uzaklara;
sıcaktı yüreğim günün birinde, dahası sımsıcak;
sardı onu felaket soğuk elleriyle
ve buza döndü ömrünün baharında.
Anımsıyorum yüreğimi yaktığın zamanları;
geri gelmeyecek bir daha.
Açılır dünyanın bu mutlu sahnesi
gençlerin önüne ve gülümser cennet kılığında.
Atar genç çocuğun kalbi umut ve arzuyla
ve zavallı ölümlü hazırlanır
bu yaşamı karşılamaya, tıpkı oyuna ve
dansa gider gibi. Ama seni duyduğumda
yüreğimde, ey aşk, bana düşman
olan yazgı kesmişti bile yolumu, bak.
Ve bu gözlere ağlamaktan başka hiçbir
şey yakışmıyordu artık.
Ve kimi zaman açık alanlarda, sessiz tanyeri
zamanlarında ya da güneşin altında
parıldarken çatılar, tepeler ve kırlar;
kesişir bakışlarım amaçsız gezinen
o genç kızın bakışlarıyla.

Ya da yaz gecelerinin sessizliğinde
dolaşırken başıboş dururum
köy evlerinin önünde; duyarım
yankılandığını iş yapan bir genç kızın
şarkılarının, evinin boş odalarında,
izlerken ıssız manzarayı geceleyin.
Taş kesmiş bu kalbim kıpırda,
işte, o zaman. Ne ki, hemen döner
ardından eski katılığına;
yabancıdır çünkü her türlü sevgiye yüreğim.

Ey sevgili Ay, senin o durgun ışığın
altında dans eder tavşanlar ormanlarda;
yakınır ertesi sabah avcı, görüp birbirine
karışmış ayak izlerini, insanı aldatan;
gidip gelir oradan oraya her defasında
biraz daha uzaklaşırken yuvalardan;
sana selam olsun, iyi yürekli kraliçesi gecelerin.
Düşmanıdır ışığın dere tepe aşarak üstüne
indiğinde yüz rengi atmış soyguncunun;
kulağını dikmiş dinlemektedir tekerlek
gürültüsünü arabaların ve nal seslerini
atların ya da izler uzaktan ıssız yollardaki
ayak seslerini insanların; doğrultur beklenmedik
anda elindeki silahı ve dikilir karşısına,
boğuk sesi ve karanlık yüzüyle yüreği buz
kesmiş yolcunun; bitirir kısa zamanda işini;
yarı ölü, yarı diri, çıplak, bırakır onu yolun
ortasında. Düşmanıdır ak ışığın kentin tüm
mahallelerinde evlerin duvar diplerinden,
sokak aralarından sıvışan ırz düşmanının;
kalakalır önünde ve ürker açık pencere ve
ışığı yanan evlerden. Düşmanıdır kötü
insanların; ama bana dosttur senin yüzün;
nereye gidersem gideyim; açarım gözlerimi

hoş tepelere, uçsuz bucaksız alanlara.
Suçladım ben de senin o sevimli ışığını,
gizlim saklım olmamasına karşın;
kentin duvarları içinde beni insanlara,
onları da bana gösterdiği için.
Oysa şimdi onu göklere çıkarıyorum;
ister seni göreyim bulutlar arasında
yelken açmış; ister sen görün bu gözyaşı
vadisine göklerin egemen kraliçesi olarak.
Sen de beni göreceksin sık sık
tek başıma, sessiz, dolaşırken ormanlarda,
kırlarda, yeşil vadilerde; oldukça mutlu
sayacağım kendimi, kıpırdarsa eğer yüreğim,
gücüm ve duygularımın etkisi altında.

Consalvo

Yeryüzündeki yaşamının son anlarını yaşıyordu Consalvo;¹ şikâyetçiydi bir zamanlar yazgısından ama artık değildi. Yirmi iki yaşında yaklaşık, başının üstünde sallanıyordu ölüm. Ölüm döşeginde bugün yatıyordu gene, uzun zamandır olduğu gibi, en yakın dostları tarafından terk edilmiş olarak. Kalmaz çünkü kimse yanında uzun süre dost olarak, dünya nimetlerini küçümseyen insanın. Bir tek ilahi güzelliği olan Elvira² adındaki kadın vardı yanında, aklından hiç mi hiç çıkarmadığı; acıma duygusu içinde avutuyordu onu yalnızlığından ötürü. Bilincindeydi kadın iktidarının: Biliyordu ayağa kalkacağını, yaşama bağlanacağını, mutsuz âşığının hoş bir bakışı, belleğinde yer etmiş tatlı bir sözüyle. Oysa duymamıştı kadın, herhangi bir söz adamdan aşk içeren. Çünkü üstesinden gelemediği korkusu engelliyordu onu; açığa vuramıyordu adam duygularını, bu kocaman aşkının ürünü; kölesi olmuştu çocuksu ürkekliğinin.

Ne ki, ölüm duygusu çözdü dilinin eski düğümünü. Algıladığında kimi belirtileri öleceğine ilişkin; tuttu kadını

yola koyulacakken, sıktı o bembeyaz eli ve şöyle seslendi: “Görüyorum, gidiyorsun, zamanın daralıyor, Elvira. Elveda. Seni bir daha göremeyeceğim, bildiğim kadarıyla. Elveda. Ağzımdan çıkacak en içten şükran duygularımı sunmak isterim sana; bana göstermiş olduğun özenden ötürü. Göreceksin karşılığını, kimden görmen gerekiyorsa; ulaşıyorsa eğer ödülleri gökten merhametli insanlara.” Rengi sararıyor, göğsü kalkıp kalkıp iniyordu kadının, duyunca bu sözleri. Kalbi sıkışır insanın acıyla, ayrılan yabancı da olsa, dönmek üzere, yanından, elveda dediği anda. Karşı koymak istiyordu ölmekte olan adama, inanmamış gözükerek ölümün onu gelip alacağına. Ama onun sözünün önüne geçti diğeri ve ekledi: “Diledim, hem de çok, bildiğin gibi, binlerce kere, gelsin diye, korkmadım ölümden; neşe duyuyorum, dahası, bu kara günümünden. Bana acı veren tek bir şey seni sonsuza dek yitirmem. Eyvah! Senden ayrılıyorum dönmek üzere bir daha. Parçalanıyor kalbim söylerken bunları. Göremeyeceğim bir daha o güzel gözleri, duyamayacağım sesini. Ne olur Elvira, söyle: Gitmeden önce bir öpücük verecek misin bana? Tek bir öpücük tüm yaşamım boyunca? Ölen insandan böyle bir iyilik esirgenmez bu aşamada; övünemem hem sonra bu armağandan, ben ki yarı ölü; az sonra yabancıнын soğuk eli bağlayacak sonsuza dek çenemi.” Bunları dedi; sonra derin bir soluk aldı ve soğuk dudaklarını, yalvararak, kadının özlem duyduğu eline kondurdu. Şaşkın ve düşünceli kalakaldı dünya güzeli kadın; dikti aldatıcı bakışlarını

gözlerine mutsuz insanın, parlayan son
gözyaşı damlasıydı gözlerinde. Yüreği burun
kıvırmadı dileğine ve çok görüp daha
da artırmadı acısını ayrılık anında;
dahası, kaptırdı kadın kendisini acıma
duygusuna, adamın yakından tanıdığı
sevgisinden ötürü.

Uzattı tatlı tatlı gül yüzünü,
ve yıllardır adamın düşlerine, yanık
yüreğine konu olmuş o arzuladığı
dudaklarını; öpücükler öpücükler
kondurdu, iyilik meleği, derin bir acıma
duygusu ve heyecan içinde, kendisinden
geçmiş sevgilinin titreyen dudaklarına.

Ne durumlara girdin o zaman?
Nasıl gözüktü sana yaşam, ölüm ve
kötü yazgın, ey Consalvo, neredeyse öbür
dünyanın insanı olarak? Daha tutuyordu
kadının elini kalbinin üstünde; aşk ve ölüm
çarpıntıları son kez birlikte yüreğinde;
sesleniyordu: “Elvira, Elvira, sevgilim!
Ben henüz yaşıyorum; o dudaklar senin
dudakların ve bu eller senin! Cennette
miyim, yoksa, düş mü görüyorum?
İnanılmaz bir şey, yaşadıklarım. Söyle
n’olur Elvira, neler borçluyum ölüme?
Saklamadım bir an olsun sana olan aşkı mı;
ne senden ne bir başkasından;
saklanmaz ki zaten gerçek aşk yeryüzünde.
Her şeyimle sana açtım aşkı mı:
Davranışlarım, allak bullak olmuş yüzüm
ve gözlerimle; ama asla sözlerimle değil.
Sessiz kalacaktı o sonsuz sevgim,
yüreğime egemen olan, sensiz kaldığı gibi,

eğer yüreklendirmeseydi onu ölüm.
Mutlu öleceğim ve yakınmayacağım
gözlerimi bu dünyaya açtığım günden.
Boşuna yaşamadım; değil mi ki
örtüştü dudakların dudaklarımla;
mutlu gözüktü bana, dahası, artık yazgım.
İki güzel şey vardır dünyada: Aşk ve Ölüm.
Birini genç yaşımda gökler yazdı yazgıma;
ötekinde şanslıydım yeterince: Bir kez
olsun bu bitmeyen aşk ateşini söndürüp
külleseydin eğer, aydınlık bakan
gözlerim cennet görürdü sürekli dünyayı.
Dahası yaşlılığı bile, o iğrendiğim yaşlılık;
yüreğim huzurlu karşılardım ve onu
göğüslemek için yeterdi dönmek, bir an
olsun anılara ve haykırmak:
Tüm mutlu insanlardan daha mutluydum
yeryüzünde. Değer görülmemiştii insanlar
böylesi derin bir sevgiye.
İşte o zaman, kabul ederdim tüm
koşulları; koşa koşa gider, diz çökerdim celladın
önünde, yatardım kamçı darbelerinin altına
ve her türlü işkenceye ve
seve seve inerdim cehennem ateşinin içine.
Ah Elvira, Elvira, mutludur, ölümsüzlerin
üstünde, sevgi öpücüğü bağısladığın ve
hemen ardından senin için ölümü seçen insan!
Bir düş değil, uzun süre inandığım gibi,
oysa, bir haktır aşkı denemek
yeryüzünde ölümlüler için.
Gözlerimin gözlerine takıldığı gün
anladım bunu. O gün ölüm fermanım
imzalandı. Ne ki, suçlamadım hiç gene de
o korkunç günü tüm acılar arasında kararlılıkla.

Sen şimdi yaşıyorsun ve güzelleştiriyorsun
dünyayı, Elvira'm, varlığını;
hiç kimse sevmez seni benim sevdiğim kadar;
doğmaz böylesi bir aşk daha.
Ne kadar zaman ağladım, gözyaşı döktüm,
yalvardım sana. Elvira adını duyunca
nasıl yüreğim buz kesiyor; rengim sararıp
soluyorsa; titriyordum acıyla ayağımı
eşiğinizden atınca;
duyunca o meleksi sesini
ve bitince varlığın karşımda;
ben ki titremem ölümün karşısında bile.
Ama soluğum yetmiyor; yetmiyor
kısa yaşamım sevgiden söz açmaya.
Nasıl da geçti zaman. Belleğim yok gibi artık.
Elveda, Elvira. Sonunda imgen ayrılıyor
yüreğimden yaşam ateşimle birlikte.
Elveda. Bu sevgi seni tedirgin etmediyse
eğer, yarın tabutumun
arkasından yüreğinin yandığını göster.”
Ve sustu; çok geçmedi zaman; gitti sesiyle birlikte
soluğu da. Ve ilk kez mutlu olduğu o gün,
kayıp gitti gözlerinin önünden akşam olmadan.

Kadımına

Ey sevgili güzellik, ya uzaktan
esinlersin aşkı bana ya da göstermezsin
yüzünü, sarsmazsan eğer uykumda
bir göksel gölge gibi yüreğimi
ya da kırlarda, gün ışığı daha canlı,
Doğa daha şen şakrak; belki de
mutlu eden sensin adında altın yazılı çağı.
Ya sen şimdi tümünden ruh kesildin,
uçuyorsun halkın arasında?
Ya da seni bizden alan, bizden kıskanan
yazgı, seni gelecek kuşaklara sunar?

Kalmadı artık hiçbir umudum,
görmeyeceğim seni canlı bir varlık olarak
karşımda; belki de ruhum bedenimden
yoksun, geçip bilinmeyen yollardan,
yeni yuvasına yerleşinceye kadar. Seni
düşündüm, ta başından beri
kararsız ve karanlık yaşamımın;
bu çorak topraklarda, rehberim olarak.
Görmedim sana benzeyen yeryüzünde;
benzese de yüzü, hareketleri ve dili;
olmaz senin kadar güzel bu benzerlikte bile.

Bulursa eğer insan yazgının zorladığı
birçok acının içinde sevmek için zaman,
ve severse seni, benim düşlediğim imgenle;

mutluluktur her şeye karşın
onun için yaşam. Görüyorum
açık seçik nasıl da aşk çekmiş
beni arkasından; şan ve erdemin, tıpkı
gençlik yıllarımda yaptığı gibi;
ne ki, gökler avutmuyor acılarımızı;
yaşarım ölümlü yaşamı seninle;
göklerde yaşayanlara benzer biçimde.
Yankılanır vadilerde yorgun köylülerin
türkülerini, ben oturmuş dövünüyorum, beni
bırakıp giden gençlik yanılısamalarımın
ardından; anımsıyor ve ağlıyorum,
tepelerde, yitirilmiş arzular ve kaybolmuş
umutlarım uğruna ve her seferinde
düşünürken seni, uyanıyorum yaşam
sevinciyle. Bu karanlık yıllarda, bu yoz
ortamlarda saklayabilsem yüce güzellikler
yüreğimde; kendisini alıp götürdüler
benden, avunayım en azından imgesiyle.

Eğer sen evrensel örneklerden biriysen,
istememez, en üstün örnek, örtünmüş olmanı
duyguyla ve kasvetli dünyada, ölümlü
bir bedende acı duymanı. Ya seni
göklerde bir başka gezegen konuk eder de,
sayısız dünyalar arasından ve Güneş'imizden
daha güzel bir yıldız ışık saçarsa yakından
bulunduğun yere ve daha temiz bir hava
çekersen içine, yaşamın kısa ve ıstırap
dolu olduğu bu topraklardan, tanımadığın
bir sevgiliden bu türküyü dinle.

Kont Carlo Pepoli'ye Mektup

Adını yaşam koyduğumuz
bu ıstıraplı ve sıkıntılı uykuya
nasıl dayanıyorsun sen, sevgili Pepoli?¹
Hangi umutla besliyorsun yüreğini?
Hangi düşünce, hangi işlerle,
neşeli ya da sıkıntılı, öldürürsün
işsiz güçsüzlüğünü? Bunaltan ve
zorlu kalıt olarak kalan atalarından.
Boştur yaşam ne olursa olsun insan.
Verilen o uğraş, o emek dönük değilse
eğer soylu girişime ya da ulaşmıyorsa
ulaşması gereken yere; boştur, diyorum,
haklı olarak, yaşam tümüyle.
İşsiz güçsüzdür dersene eğer, yakışır
köylü ve çoban takımına;
tarlada iki büklüm ya da sürü peşinde
sabahtan akşama; çünkü
bu insanların yaşam uğraşı,
ve yaşamı, kendi işlevi içinde,
anlamsız ve boştur. Gündüzü ve gecesini
boşu boşuna geçer denizcinin;
atölyesinde boşuna terler işçi;
boşunadır nöbetleri askerlerin ve
savaş korkuları, kazanç peşindeki
tüccar boşuna yaşar. Çünkü
hiçbiri elde edemez o güzel mutluluğu

ne kendisi, ne bir başkası için,
ölümlü insanın arzuladığı, aradığı;
ister sıkıntı çeksin, kalsın uykusuz;
ister yorgun, tehlikeler içinde.
Gene de ölümlüler, dünya
dünya olalı mutlu olayım diye
acı çektiren bir sevdanın boşuna
düştüler peşine ve Doğa ilaç yerine,
bu mutsuz yaşamda, emek ve akıl
ürünü değişik gereksinimler
sundu insana ve dopdolu, çabucak
geçsin istedi günü insanın, mutlu
olmadığına göre. İnsanı bunaltan,
huzursuz eden mutluluk sevdası
fırsat bulamaz olsun diye sıkıntı vermek
için kalbimize. Hayvanların da çarpar
yüreği en az bizimki kadar; yalnızca
mutlu olmak arzusuyla ama boşu boşuna;
yaşam uğraşı içindedir onlar da;
ne ki, zaman daha az hüznü, kötü geçer,
bize göre; gocunmazlar çünkü geçmeyen
saatlerden bizim kadar. Ya başkasının
sırtından geçinen bizler; daha ağır bir yük
altında inlemekteyiz tek başımıza.
Yaşam yüküdür, sözünü ettiğim, altından
kalkamadığımız, kaçınılmaz. Hiçbir şey
kurtaramaz insanoğlunu bu yükü taşımaktan:
Ne üst üste konmuş banknotlar, ne çift çubuk,
ne sürü sürü hayvanlar, ne yetki, ne iktidar.
Ve birileri kızıp bu anlamsız yıllarına,
saçarak öfkesini gün ışığına, bitirmek istemezse
eğer yaşamını zamanından önce,
geçirip ipi boğazına; vuracaktır başını sağa sola
yollar arayacaktır boşuna, doymak bilmeyen

sevdasının yol açtığı yaraya; ne ki, Doğa'nın insanlara sunduğu ilacın yerini tutamaz hiçbir şey.

Giysileri, saçları, davranışları,
edasına, adım atışına kadar gösterdiği özen;
araba sevdası ve atlar; kalabalık salonlar,
gürültülü meydanlar, parklar, bahçeler;
oyunlar; herkesin kışkandığı yemekler,
danslar, gecesini, gündüzünü alırlar;
eksik olmaz yüzünden gülümseme,
ama yüreğinde, yüreğinin ta dibine tıpkı
bir bıçak gibi saplanmış, ağır, kök salmış,
oraya çöreklenmiş gibi, üstesinden
gelinemeyen bir sıkıntı var. Yoktur ona hiçbir
şeyin faydası; gül dudaklardan
süzülen tatlı sözler; sevimli bakışlar, yumuşak
ve titrek; simsiyah gözlerden uzanıp gelen,
en gökseli, ölümlü nesneler arasında.

Kimileri kaçar gibi kara talihinden insanın,
yer bitirir yıllarını o yerden o yere;
değişik iklimlerde; dağ, taş, tepe demeden
aşar suları, karaları avare avare dolaşırken
ulaşır evrenin uçsuz bucaksız boşluğunda
Doğa'nın, insanın önünde uzanan alanların
sınırına. Heyhat, oturuyor pruanın tepesinde
kasvetli sıkıntı; boşuna aranıyor her çevrede
mutluluğu insan; oysa hüzündür ortalıkta
dolaşan ve her şeye egemen olan.

Kimileri Mars'ın oyunları ile zaman
öldürür; bular elini kardeş kanına; eğlence
bekler ve kimileri başkalarının zararından
yarar umar; başkalarının sefaleti kendisini
mutlu etsin ister. Başkalarının zararına zaman
öldürür. Kimileri erdemi ya da bilgeliği ve sanatı
gözü altında tutar; kimileri kendi soyundan

olanları baskı altında; kimileri ya ticaretle,
oyun oynayarak onlara; ya da silah zoruyla;
bozar tarih öncesinden gelen huzurunu
yabancı halkların; eritip tüketir bu şekilde,
sonunda, payına düşeni yaşamdan.

Daha uysaldır senin içindeki arzu, daha tatlı
bir uğraşın var bu genç yaşında, yaşamın
baharında, ki sana Tanrı'nın bir armağanı;
ama tedirgin eder, acı verir, ağır gelir vatansız
adama. Sen şiir sevdasına dalmış, sözcüklerle
oynuyor, resimler çiziyorsun kafanda; hem
gerçek güzellikleri, oysa öylesine kıt ve seyrek,
öylesine geçici bu dünyada; hem de bir başka
güzellikleri: Yazgı ve Doğa'dan daha zararsız,
yanılsama ve düşlerimizin bol bol ürettikleri.
Yüz bin kere şanslıdır yıllar geçtikçe azalacağı
yerde imgelem gücünü yitirmeyen kişi;
yazgı izin vermiştir ona korusun diye yürek
tazeliğini; gücü kuvveti yerindeyken ve
tutmadığında ayağı eli, tıpkı baharında
olduğu gibi, güzelleştirir Doğa'yı, renk katar
ölüme, can verir içten içe etrafındaki çöle.
Tanrı sana şans versin; yalnız şimdi değil;
yaşlılığında da ısıtsın yüreğini şimdi, içini ısıtan ateş;
kalmasın yarıda şiir sevdan. Ne ki, ben
duyuyorum kaybolduğunu o kadar çok sevdiğim
gençlik yıllarımdan arta kalan ve silindiğini
sevimli imgelem dünyamın, tatlı düşlerimin;
ve son anıma kadar, adını andıkça, özlem
duyacak ve beni ağlatacak olan.

Ne zaman ki bu yüreğim taş kesecek,
soğuyacak ve güneşli tarlaların dingin

ve suskun anlatımı; baharda sabah kuşlarının
cıvıltısı ve suskun ay bulutsuz gökyüzünde,
tepelerde, vadilerde artık ısıtmayacak kalbimi
ve tüm güzellikler cansız ve anlamsız
gelecekler bana; her türlü yüce duygu ve
incelik ve sevecenlikten uzak kalacak,
unutacağım, işte, o zaman yoksun
kalacağım tek avuntumdan ve içimi daha az
okşayan başka uğraşlara dalacağım;
adayacağım ıstıraplı yaşamımdan geri kalan
sevimsiz yıllarımı. Acı gerçeği ve
ölümlü ve ölümsüzlerin kara talihini
araştıracacağım; insanoğlunun niçin
yaratıldığını; kendisini hangi sıkıntıların
beklediğini; hangi acınacak durumlarla
karşı karşıya kaldığını; yazgının
insanoğlunu hangi sona sürüklediğini
ve Doğa'nın; acımızın, kime yaradığını,
kimi sevindirdiğini;
bilge kişilerin övgüye boğduğu;
benim ancak şaşkınlıkla hayran kaldığım,
bu giz dolu evrenin
hangi yasalar, hangi kurallar uyarınca,
hangi amaç uğruna devindiğini.

İşte yaşamım: Bütün bunları yapacağım;
böyle geçecek günlerim; gerçeği bilmek, hüznü
olsa da, vardır güzellikleri. Ve eğer konuşurken
gerçeğin diliyle insanlar anlamazsa
beni ya da beğenmezlerse söylediklerimi,
acı duymayacağım; çünkü kalmadı artık
bende o tatlı, eski şöhret sevdası: Şöhret
anlamsız bir tanrıça, dahası, aşk, yazgı ve
şanstan daha da kör, etrafını göremeyecek kadar.

Yeniden Uyanış

İnanmıştım gençlik çağımda
yaşamayacağıma bir daha,
yaşadığım tatlı
tasaları ergenlik çağımda:
Tatlı tasalar, ince duygular,
kalbimin derinliklerinden uzanan
ve dünyadaki her şey gibi
duygularımızı sevimli kılan.

Öyle ağladım, öyle sızlandım ki
bu yeni hâlimde,
ilk kez acı duymadı
buz kesmiş yüreğim.
Duymaz oldum alıştığım
kalp çarpıntılarını; eksildi yüreğimden
aşk esintileri; buz kesti içim,
kalmadı iç çekişlerim.

Artık çırılçıplak, cansızdır
karşımda yaşam,
çorak toprak için ağladım,
derin buzullarda sıkışıp kalan.
Gün kara, gece ıssız,
yalnız ve karanlık, ay yok olmuş;
gökte yıldızlar
bana gülmüyor artık.

O eski sevdam o eski
kaynağıydı gözyaşlarımın;
göğsümün derinliğinde
çarpıyordu kalbim.
Arıyordu yorgun düşgücüm,
alıştığı imgeleri
ve hüznüm henüz
acımin nedeniydi.

Az sonra bu son acı da
tükendi içimde;
bende sızlanacak
güç kalmadı.
Düşüp kaldım: Cansız, neye
uğradığımı bilmez; istemedim
kimseden yardım; ölüyordum sanki;
kendimi yitirmiştim sanki, kalbim duracak gibiydi.

Neydim! Ne oldum! Ne kadar uzak
kaldım o hâlimden; neler besledim
yüreğimde bir gün; neydi
o yanılısamalar, o arzular!
Etkilemiyor artık beni
sabah kırlangıcının sesi,
yeni bir günün başında
penceremden bana seslenen.

Ne de batmakta olan güneş
soluk renkli sonbaharda
o ıssız evde
akşam çanları çalarken.
Gördüm, boşuna parlıyordu
akşam sessiz sokak boyunca,
boşuna yankılanıyordu vadi
bülbulün hüznünlü sesiyle.

Ve siz, tatlı gözler
kaçamak, çapkın bakışlar,

ilk ve unutulmaz şeylersiniz
aşkına konu olan soylu ruhların.
Ve sen beyaz ve çıplak elini
uzattın bana.
siz de boşuna uğraştınız
uyuyan duygularımı uyandırmak için.

Her tatlılıktan yoksun kaldım,
hüzünlü; ama huzursuz değil;
ruhum sakın
yüreğim dingin.
Yaşamın sonunu dilerdim
bana kalsaydı; kalmamıştı artık
arzu iktidarım
tükenmiş yüreğimde.

Sürüklüyordum
gençlik yıllarımı,
tıpkı yaşlılık yıllarım gibi
iyilik ve esenlikten yoksun.
Nasıl da anlatılmaz bir tatlılıkla,
yüreğim, yaşıyordun o günleri;
Tanrı, böylesine kısa, böylesine geçici olanı
yazdı yazgımıza.

Kim beni uyandıracak
o derin ve her şeyi unutturan
uykudan? Nereden çıktı bu
yeni güç içimde duyduğum?
Tatlı duygular, imgeler,
yürek çarpıntısı, yanılsamalar;
tüm bunların yasaklandığı
yüreğim bu değil miydi?

Siz misiniz şimdilik
tek ışığı günlerimin?
Genç yaşımda yitirdiğim
sevecenlik ve sevgi?

Nereye bakarsam bakayım,
gök, yeşil alanlar; her taraf,
her şey acı verir bana
zevk de ardından.

Dağ, taş, tepe, benimle
yaşama döner;
pınar benimle söyleşir;
deniz bana derdini anlatır
Bana armağan eden kim gözyaşını
bu denli kayıtsızlıktan sonra?
Nasıl oldu da
değişik gözüktü gözüme dünya?

Belki umut ya da zavallı yüreğim,
gene sana gülmeye mi başladı?
Ve ben görmeyeceğim
bir daha, heyhat, umudun yüzünü.
Doğa bana kendi kalp
çarpıntılarımı ve tatlı imgeleri geri verdi;
acılar geçici olarak uyutmuşlardı
insanda doğuştan var olan yeteneği.

Kara yazgı ve bize düşman gerçek
yıkamadılar
o çirkin görüntüleriyle
bu yetiyi.
Biliyorum hoşlanmıyor gerçek
benim tatlı imgelerimden;
biliyorum sağırdır, yitirmiştir
acıma duygusunu Doğa.

Doğa'nın umurunda mı ki insanların
mutluluğu; var olsunlar yeter;
çünkü bize sunduğu acıdır
aldırmaz başka bir şeye insanın.
Biliyorum zavallı kişi göremez
insanlardan acıma duygusu;

herkes ondan kaçır ve o kaçırken, alay
ederler onunla yarışırasına diğerkleri.

Bu aşğılık çağımız aldırmar
akıllı insanlara ve erdemlilere; soylu
emeklere değerk görölmez,
boş ve zavallı şöhrer.
Ve sen yerinde durmayan gözbebekleri.
insanüstü bakışlar,
biliyorum boşuna parlıyorsunuz,
yoktur çünkü içinizde sevgi.

Hiçbir gizli, sevecen aşk
parlamaz yüreğinizde;
yok bir kıvılcım gizlenmiş olsun,
o beyaz gerdanda.
Dahası, başkalarının aşkını
alaya almaktan keyif duyarsın
ve göksel bir ateşin karşılığı
küçümsemedir senin yanında.

Her şeye karşın gene de yaşıyor
sanıyorum içimde yanılsamalarım,
tanıdığım, bildiğim; yüreğim şaşkın
bizzat kendi duygularından.
Senden geliyor sevgili yüreğim
senden, bu son soluk;
duygularımın doğuştan sıcaklığı ve
her avuntum senden ulaşıyor bana.

Biliyorum, benim soylu,
ince ve arı ruhuma
yanıt vermiyor
Doğa, yazgı, sevgi ve dünya.
Ama sen yaşıyorsan eğer,
ey zavallı, baş eğmeden yazgıya,
çıkarmayacağım adını acımasıza,
bana tanırsan eğer yaşam hakkımı.

Silvia'ya

Silvia anımsıyor musun¹
ölümlü yaşamında o yılları,
ışıldarken güzellik
kaçamak ve gülen bakışlarında;
aşmaya yanaşıyordun sen
gençlik eşiğini, neşeli ve hüzünlü?

Çınılıyordu sessiz odalar,
civar yollar senin bitip
tükenmeyen şarkılarınla;
kafandaki o belli belirsiz
gelecekte yeterince mutlu,
oturduğunda kadınlara özgü işinin
başına. Mayıstı, çiçek kokulu ve sen
hep böyle geçirirdin günlerini.

Bırakıp kimi zaman bir yana
zevk aldığım çalışmaları ve terimle
ıslattığım kâğıtlarımı; tükettim
üzerinde ilk gençliğimin ve özümün en
güzel yıllarını; kulak verirdim
babaevinin balkonundan
ezgilerine ve emek isteyen işin için
tezgâhın üstünde hızla gidip gelen
ellerinin sesine. İzlerdim duru dingin
gökyüzünü, altına bulanık yollar ve

bostanları; bir yandan deniz uzaklardan
ve bir yandan dağlar; ölümlü dil
söyleyemez içimde duyduklarını.

Ne tatlı düşünceler,
ne umutlar, ne sevgilerdi Silvia'm!
Nasıl görünürdü bize o zaman
yazgı ve yaşam!
Anımsadığımda onca büyük umudu
ezilirim altında
bir umutsuzluk ve ıstırap duygusunun
ve yinelenir acısı kötü yazgımın.
Ah felek, ah!

Neden bir zamanlar verdiğin sözü
sonradan tutmuyor; neden kendi
çocuklarını böylesine aldatıyorsun?

Kış çimenleri kurutmadan önce
sen bilinmez hastalıkla savaşıp,
yenik düşüyor, ölüyordun;
ey ince yapılı kadın
ve görmüyordun ömrünün baharını;
okşamıyordu yüreğini
siyah saçlarına ve utangaç bakışlarına
yapılan övgüler; ne de bayram günleri
sevdadan söz ediyordu seninle kızlar.

Benim tatlı umudum da öldü yavaş yavaş.
Yazgı gençliği bana da
çok görüyordu.

Nasıl çekip gittin, nasıl;
gençliğimin sevgili arkadaşı,
uğruna ağladığım umudum!

Bu mu o dünya?
Bunlar mı o sevinçler,
aşklar, uğraşlar ve yaşadıklarımız;
onca söz ettiğimiz birlikte?

Bu mu yazgısı insanoğlunun?
Gerçek ortaya çıkınca
sen, zavallım, yıkılıyordun ve
elinle uzaklarda çıplak bir gömüt
ve soğuk ölümü gösteriyordun.

Anılar

Büyükayı'nın sevimli yıldızları,
bir daha döneceğimi sanmıyordum,¹ günlük
yaşamın uğraşı içinde, babaevinin bahçesine;
izlemek için uzaktan ıslıl ıslıl yanan sizleri
ve konuşmak için sizlerle çocukluk yıllarımı
geçirdiğim, coşkularımın son bulduğu bu evin
penceresinden. Ne çok imge, ne kadar çok
masal uydurdum kafamdan, baktıkça yüzünüze
ve etrafınızda yanan kor ateşe! Oturmuş
bahçedeki çimlerin üzerine, suskun,
geçiriyordum akşamlarımın büyük bölümünü,
bakarak gökkubbeye, dinliyordum uzaktan
gelen kurbağa seslerini. Ateşböceği
dolaşıyordu tarhların üzerinde, çitlerde;
hışırdıyordu rüzgârda yol boyu kokulu ağaçlar
ve ormandaki selviler. Sesler yankılanıyordu,
geliyordu kulağıma babaevinin çatısı
altından; hizmetçilerin her zamanki gürültüsü
mutfaktan: Ne sınırsız düşünceler,
ne tatlı düşler çağırıyordu uzak
deniz ve gök mavisi dağlar buradan
bakıp ayrımına vardığım; bir gün aşmayı
düşündüğüm; görkemli dünyalar, sonsuz
mutluluklar tasarlayarak kafamda yaşamla
ilgili! Habersiz kara talihimden ve kim bilir

kaç kez istedim, seve seve dönüştürmeyi
ölüme bu bomboş, ıstıraplı günlerimi.

Demiyordu yüreğim geçirmeye mahkûm
olacağımı bir gün, doğduğum bu köylük yerde,
gençlik yıllarımı; duymadıkları isimleri, bilim
ve öğretileri eğlence konusu eden kaba ve yabanıl
insanlar arasında. Kaçıyordu bu insanlar,
nefret ediyordu benden; beni kışkandıkları için değil,
çünkü görmüyorlardı daha yüksek beni
kendilerinden, ama düşünürlerdi
benim kendimi böyle sandığımı, belli etmediğimi
dışarıdan. Böyle geçiyor yıllarım:
Terk edilmiş, tanınmaz biri olarak, sevgiden yoksun,
kupkuru bir yaşam içinde; kötülüğümü isteyen
insanlar arasında duyumsayarak kendimi;
istemeye istemeye uzlaşamaz biri oluyorum
giderek ve yitiriyorum anlayış, acıma duygumu,
insanlar arasında olması gereken ve bakarak
çevremdekilere, küçümsüyorum tüm insanları.
İşte böylesi bir ortamda kaçırıyorum gençliğimi
ellerimden. Daha değerlisin sen ünden, şöhretten
ve parlak gün ışığından, soluduğumuz havadan:
Seni kaybediyorum boşu boşuna, tadına varmadan
bu insanlık dışı ortamda acılar arasında.
Ey bu kupkuru yaşamda açan tek çiçek!

Duyuyordum rüzgârla birlikte mahallenin çan
kulesinden gelen saat sesini, tokmağının
her vuruşunda. Anımsıyorum, tek avuntum
bu sestir, geceleri karanlık odamda; ben çocukluk
yatağımda uyanık, sabahı iple çekerken.
Gördüğüm ya da duyduğum hiçbir şey yok ki
uyandırmamış olsun yüreğimde bir imge,
canlandırmamış olsun bir anı içimde. Keyif
vericidir aslında anılarla uğraşmak; ne ki, şimdi

girer devreye çekilmez derdiyle, geçerek onun yerine; geçmiş de ondan pek farklı gözükmeyen gözüm; olsun gene de bir özlem var içimde ve kendi kendime: “Neydin, ne oldun,” derim. Oradaki o çardak günün son ışıklarına dönük; bu resimli duvarlar; ıssız köyler üstünde parlayan güneş; araç gereç resimleri, boş zamanlarımın gözdesi; yanımdayken samimi bir dost gibi; nereye gidersem gideyim, her şeye gücü yeten benim düşlerim. Bu eski salonlarda, karların yansıyan ışığında, bu koca pencerelerin etrafında ılık çalarken rüzgâr; yankılanırdı oyun oynarken çıkardığım patırtı gürültüler. Coşkuluydum o zamanlar; her şey tozpembe; tanımamıştım henüz yaşamın iğrenç ve acımasız yüzünü. Deneyimsiz bir âşıktım yaşamın önünde; bakakalırdım eldeğmemişliğine, iffetine; hayrandım göksel güzelliğine düşlerimle oluşturduğum.

Ey umutlarım, umutlarım;
tatlı rüyaları, ilk gençlik yıllarımın!
Hep sizinleyim, sizi unutamıyorum;
zamanla değişse de sevgim, düşüncelerim.
Biliyorum bomboş bir
düştür şan, şöhret; zevkler ve esenlik
yalnızca birer dilek; anlamsız bir
yoksunluk olan yaşam doğurmadı bile
bir çiçek. Biliyorum boştur yıllarım;
karanlık ve çöldür ölümlü dünyam;
ama, gene de şanslı sayılırım.
Ve sizi her düşündüğümde ey benim
eski umutlarım ve seni, ey düş dünyam;
yeniden bakıyorum bu kalles ve acılı
yaşamıma ve ölümün tek umut olduğunu
görüyorum bu kadar umut arasında.

Yüreğimin daraldığını duyumsuyorum,
ve yazgımı olduğu gibi kabul edemediğimi
görüyorum. Ve ölüm kapımı çaldığında
ve son bulduğunda acılarım;
ve yeryüzü bana yabancılaştığında
ve geleceğimi görmez olduğumda
sizleri mutlaka anımsayacağım.
Ve o imge içimi yakacak gene;
acılarım katlanacak boşuna yaşamış
olmaktan ötürü ve son günümün
tatlılığına acı katacak.

Daha gençlik çağının başında, mutluluk,
tasa ve sevdalarımın henüz yeşerdiği yıllardı;
çok kez ölümü çağırdım ve uzun uzun
oturdum o havuzun başına; düşündüm son
vermeyi umutlarıma, acıma. Ne ki, nedeni
bilinmeyen, hastalığımдан ötürü nasıl olsa
yaşayamayacaktım zaten; ağladım gençliğime
ve zavallı günlerimin çiçeğine; zamanından
önce solup dökülen. Ve geç saatlerde sık sık,
derdimin ortağı yatağında oturmuş, sıkıntılı,
dizeler yakıyordum lambanın sönük ışığına.
Yakınıyordum gecenin karanlığına,
sessizliklere, elimden kaçıp giden yaşamımdan
ötürü. Ve kendimden geçerken
ölüm marşımı mırıldanıyordum kulağıma.

Ey gençliğimizin ilk yılları; sevimli ve
anlatılamaz güzellikteki günlerimiz,
kim anımsayabilir sizi özlem duymadan;
genç kızlara hayran hayran bakarken
ilk gülücükleri kopardığımız karşılığında;
etrafındaki her şey sanki
yarışircasına gülümser insana; henüz
yoktur kıskançlık; dokunmaz kötülüğü,

eğer varsa da hayrettir! Neredeyse
elini uzatır, yardımına koşar tüm dünya.
Bağışlar yanlıklarını.
kutlar yeniden gelişini yaşama.
Efendisi gibi karşılar onu; efendim der ona.
Tıpkı bir şimşek gibi, elimden kaçan günler!
Kim tatmamıştır bu acıyı,
görmüşse eğer sona erdiğini
tatlı yılların, güzel zamanların ve gençliğin?
Ah Nerina!² Duymuyor muyum yoksa
bu yerlerde senden söz edildiğini?
Düşüncemden çıktın mı yoksa? Nerele gittin?
Buralarda bir tek anın mı kaldı tatlım yoksa?

Olamayacaksın artık bu doğduğun topraklarda.
O pencere bomboş kalacak; seslenirdin oradan bana;
yansırdu ışığı yıldızların mahzun mahzun
camlarından. Neredesin? Duymuyorum
yankılandığını sesinin eski günlerdeki gibi.
Sararıyordu rengim her defasında dudakların
uzaktan kımıldadıkça. Bir varmış, bir yokmuş!
Yoksun sen de artık. Gelip geçtin bu
dünyadan. Kimilerine bu topraklardan
gelip geçmek düşmüştür şansına; kimilerine
bu kokulu tepelere oturup kalmak.
Geçişin çabucak oldu; yaşamın tıpkı bir düş gibi.
Dans ediyordun yürürken dünyada sanki.
Alnında ışık vardı; gözlerinde
gelecek ışıltısı, gençlik ateşi; terk ediyordun
kendini ölüme, söndürünce onları yazgı.

Ah Nerina! Atamıyorum yüreğimden o
yıllanmış aşkı. Bulursam kendimi bir
toplantıda, bir şenlikte söyleniyorum
kendi kendime: “Ah Nerina!

Süslenmiyorsun artık; yoksun sen bu
şenliklerde, toplantılarda.” Mayıs gelince
gençler götürecekler ağaç dalları, şarkılar
sevdiklerine. Oysa sen göremeyeceksin bir
daha ilkbaharı, yaşamayacaksın aşkı, sevgiyi.
Her dingin gün, bir çiçekli bahçe gördükçe;
her tattığım zevkin ardından diyorum ki:
“Nerina tatmıyor artık bu güzellikleri;
görmüyor artık çiçekli bahçeleri, güneşli
günleri.” Çekip gittin sen, sonsuz özlemim,
çekip gittin. Bir tek acı veren hatıran kaldı yanımda,
sevgili düşler, ince duygular ve hüznü,
içtenlikli yürek atışlarıma yoldaş olacak.

Asyalı Gezgin Bir Çobanın Gece Türküsü

Ne işin var? Söyle ne arıyorsun
göklerde, suskun ay?
Doğarsın akşamları; giderek
yükseleceğin gökyüzünde.
gözlere çölleri, dinlenirsin.
Usanmadın mı daha, yoksa
gidip gelmekten ucsuz bucaksız
bu yollardan? Sıkılmıyor musun,
daha da mı izlemek istiyorsun
bu vadileri? Senin yaşamına benzer
yaşamı, günün ilk ışıklarıyla kendini
ayakta bulan çobanın. Güder sürüyü
tarlalar boyu; sürüler görür, pınarlar ve
otlaklar; dinlenir akşamları, yorgundur;
yoktur başka beklentisi yaşamdan.
Söyle bana sevgili ay: Yarar var mı
çobana yaşamından; sizlere
yaşamınızdan? Söyle n'olur nereye
varacak benim bu kısa başıboş turum;
senin ölümsüzlük yolun?

Ak saçlı bir ihtiyar gibi hasta,
ayakları çıplak, yarı giyinik,
ağır bir yük taşıyor
sırtında; dağ, taş, dere, tepe,
bayır, orman, deniz koşarak;

rüzgârda, fırtınada, kavurucu
sıcakta soluk soluğa dondurucu
ayazda; düşe kalka bataklıklardan
sellerden; daha, daha da hızlı
durup dinlenmeden;
kan revan içinde, kılık perişan;
sonunda varacağı yere kadar
tuttuğu yolun; o denli üzüntü
ve yorgunluğun; yuvarlanır
dipsiz ve korkunç kuyuya
unutup gider her şeyi orada.
Ey eldeğmemiş ay, işte
böyledir yaşamları ölümlülerin.

Üzüntüdür doğumu insanın,
ölüm tehlikesi başucunda.
İstirap ve acıdır duyduğu ilk şey.
Doğar doğmaz anası ve babası
avutur onu doğmasından ötürü.
Her aşamasında
yaşamın omuz verir biri ona ve
diğeri, tavır ve sözleriyle sürekli
yollar arar yüreklendirerek,
avutma insanidir.
Niçin gün ışığına koymalı
sonradan avuntuya gereksinim
duyacak olanı?
Yaşam ıstırapsa
niçin katlanıyoruz ona?
Ey dünyadan habersiz ay,
işte böyledir
dünyası ölümlülerin.
Ne ki, sen ölümlü değilsin,
umurunda mı sanki
tüm bu söylediklerim.

Ey yalnız ve ebedi yolcu,
düşünceli tavrından belli; belki
anlıyorsundur gene de yaşamını
insanın yeryüzündeki; niçin
feryat ettiğimizi, acımızın;
nedenini, ölümün, yüzümüzdeki
sapsarı rengin ve çekip gidişimizi
bu topraklardan; uzak kalışımızı
alışık olduğumuz sevgili dostlardan.
Anlıyorsundur mutlaka sen nedenini
yaşanmışlıkların; yararını sabahın ve
akşamın ve zamanın sessizce,
sonsuz dek akışının. Bilirsin,
biliyorsundur mutlaka hangi tatlı aşkına
güldüğünü ilkbaharın.
Kime yaradığını sığağın; ne yarar
sağladığını buzlarıyla kışın.
Binlerce şey bilir, bulgularsın
binlercesini; bilmediği bu
alçakgönüllü çobanın.
İzlerim seni sık sık;
görürüm suskun duruşunu
uzakta; üstünde bu ıssız ovanın
gökyüzüyle birleşen ufukta
ya da sürümle yavaş yavaş ilerlerken
beni gözlediğinde; yıldızların gökte
parladığını gördüğümde düşünürüm:
Neye yarar bunca ılık?
Bu hava ve bu derin sonsuz boşluk?
Ne demek oluyor bu bitmeyen sessizlik?
Ben neyim? Düşünür, düşünürüm:
Bu uçsuz bucaksız ve yüce evrenin,
bu kalabalık ailenin bunca devinimi;
göksel ve karasal nesnelerin

bunca uğraşı, durup dinlenmeden
dönmek için çıkış noktasına;
ne ki, bulup çıkartamam uğraşır dururum, boşuna
bulamam yararını, işlevini;
Sen oysa, ölümsüz genç kadın,
bilirsin mutlaka her şeyi.
Bunu bilir, bunu derim: Bir başkası
yararlanır, mutlu olur bir başkası;
bu sonsuz devinim, bu geçici dünya;
bana acı keder sunacak yaşam.
Ne mutlu sana, ey dinlenmekte olan sürüm,
bilmiyorsun zavallılığını, sanıyorum!
Bir bilsen nasıl kıskandığımı seni!
Acıdan neredeyse habersiz olduğun
için değil; unutuyorsun hemen her
derdi, her zahmeti ve her türlü aşırı
korkuyu; ama, dahası, duymuyorsun
içinde hiç iç sıkıntısı.
Dingin ve mutlusun gölgede çimlerin
üstünde yatarken ve yılın büyük bir
bölümünü sıkılmadan böylece geçirirken.
Ben de otururum çimlerin üstüne gölgede
ama bir huzursuzluk kaplar içimi,
mahmuzlanır gibi olurum
oturduğum yerde; daha çok
uzak kalırım huzur ve dinginlikten.
Olmadı hiçbir beklentim;
olmadı nedenlerim ağlamak için,
şimdiye kadar; neden hoşlanırsın
ve ne denli bilemem onu ben;
ama sen şanslısın derim.
Ey sürüm, mutluluğum çok azdır benim,
ama bundan değil benim derdim.
Sorardım sana konuşabilseydin:

Söyle n'olur: Niçin hayvanlar keyiflerine
göre başıboş uzanıp yattıklarında
mutlu ve doyunlar, uzanıp yattığım yerde
benim içim neden kan ağlar?

Kanatlarım olsaydı uçardım bulutlar
üstünde; sayardım bir bir gökteki
yıldızları ya da sıçardım gök
gürültüsü gibi dağdan dağa; belki
mutlu olurdum daha; benim tatlı sürüm,
daha mutlu, sevgili Ay, aydınlığım.
Belki gerçekliğini yitiriyor düşüncelerim
izlerken yazgısını başkalarının.
Ama nerede, ne biçimde; ister mağarada,
ister beşikte; nerede doğarsa doğsun;
doğum günü karanlıktır doğana.

Fırtınadan Sonraki Dinginlik

Fırtına geçti:

Duyuyorum şenlik yapıyor kuşlar;
saklandığı yerden yola çıkan tavuk
gıdaklamasını sürdürüyor, bak.
Bulutlar dağılmaya başladı bile
dağların bulunduğu yerden, batıdan;
sisten, dumandan kurtulmuş kırlar;
vadideki ırmak, suları berrak.
Herkes keyfinde ve gürültü yeniden
her köşede; işinde herkes gücünde.
Emekçi, dükkânının eşiginde, koklar
nemli havayı; aracı gereci elinde,
işinde kullandığı; mırıldanır, içinden
gelen ezgileri. Kadınlar sokakta,
toplamaya çıkmışlar yarışarak
aralarında, yeni yağan yağmurdan
arta kalanı. Bahçıvan gelmiş,
her günkü gibi, bağırıyor sokak sokak;
Bak, güneş açmış ve gülümsüyor
evlerde, balkonlarda. Pencere, kepenk
ve panjurları açmakta hizmetçiler.
Uzaktan, anayoldan gelen çingirak
sesleri ve yeniden yola koyulan yolcunun
arabası; gıcırtısı geliyor kulağıma.

Gönüller şenleniyor.
Yaşam hiç böyle tatlı, hiç iç açıcı
oldu mu şimdiki gibi?
Böylesine işine dalmış, gördünüz mü
siz hiç insanları? Ya da böyle
yeni girişimlerin eşiğindeyken?
Ne zaman böylesine uzak kaldı
acılardan? Boş bir sevinçtir,
geçmiş korkuların ürünü;
acıdan doğar bu tatlı yaşam.
Korkuyla sarsıldı bir an, korktu
ölümünden her insan;
yaşamdan öğreneni bile.
Buz kesmiş, suskun ve solgun
insanlar terlediler yürek çarpıntısı içinde;
şimşeklerin, bulutların, rüzgârın
bizlere saldırdığını görünce.

Ey ince ruhlu Doğa,
bunlar senin bize armağanların;
bunlar birer keyif biz
ölümlülere sunduğun; acıyı yenmek
bizim için bir zevk. Sen acı dağıtırsın
bolca; acı doğal gelir insana; büyük
bir kazançtır, oysa bu mutluluk mucizevi
biraz, kimi zaman, acıdan doğan.
Ey tanrıların sevgilisi insanlık!
Fırsat bulursan eğer kimi acılardan
mutlu olacaksın; ancak
gerçek mutluluğu ölümle bulacaksın,
ölüm acılarını defettiği zaman.

Köyde Cumartesi

Tarladan döner genç kız,
günbatımında, yükü ottur,
elinde bir demet gül ve menekşe;
alışmıştır bir kere; süslemeyi
düşünür, göğsünü ve saçlarını
çiçeklerle, yarın bayram gününde.
Oturur ihtiyarcık komşu kadınlarla
merdiven taşlarına, ip eğirir;
yüzü güneşin battığı yere dönüktür
ve anlatır durur yaşamındaki
tatlı günleri:
Süslenip bezendiğini bayram
günlerinde, henüz sağlıklı ve diri;
en güzel yaşının dostları ile
dans edişini akşamları.
Kararmıştır artık hava;
koyu bir mavilik içindedir gökyüzü;
daha yepyeni ayın beyazlığında
inmektedir gölgeler damlardan,
tepelerden, yeniden.
Çanlar çalıyor;
muştuluyor yarınki bayramı
ve o sesle huzur buluyor
yüreğin yeniden sanki.
Öbek öbek olmuş çocuklar küçük meydanda
oradan oraya sıçrarken bağırıp çağırırlar

ve aynı anda ılık çalarak
aklından geçirir tatil gününü
yoksul sofrasına dönen ırgat.

Sönünce tüm ışıklar,
çekilince el ayak etraftan
çekiç sesleri duyarsın ve testeresini
marangozun; ayaktadır adam;
kapalı dükkânında, lamba ışığında
acele eder, çabalar; bitirmek ister
işini gün ağarmadan.

Bugün yedi gün içinde en sevimlisidir
günlerin, umut ve sevinç dolu;
yarın saatler hüznün ve sıkıntı getirecek
ve herkes her zamanki işine
geri dönecek düşüncesinde.

Bak yaramaz çocuk,
senin bu çocuksu yaşın yaşamındaki
bayram öncesi bir gün;
sevinçlerle dolu; aydınlık ve dingin.
Tadına varmaya bak, derim,
bu tatlı anların, neşeli yılların.
Daha ne desem ki sana:
Sakın tasalanma,
gecikti diye gelmekte bayramın.

Egemen Düşünce

Çok tatlısın sen, hem de güçlü;
egemensin aklıma baştan sona;
ürkütürsün, ama değerli armağanısın
tanrıların bana; içimi karartan
günlerimin yoldaşı; aşk düşüncemsin
sen benim, karşıma sık sık çıkan.

Kim söz etmez giz dolu doğandan?
Aramızda iktidarını bilmeyen mi var?
Gene de herkesin dilinde farklı anlatılır;
duyguların buyruğunda,
dile getirilirken bu düşüncenin etkileri;
söyleyenin yeni şeyler söylediği sanılır.

Nasıl da tenhalaştı aklım
sen ona yerleşince!
Tüm diğer düşünceler hemen ardından,
tıpkı şimşekler gibi sağa sola
dağılmaya başladılar. Bomboş bir alanda
tek başına duran bir kule nasılsa, sen de
öylesin, dev gibi, aklımın tam ortasında.

Her şey, yaşamın kendisi de,
senin dışında nedir ki
benim gözümde!
Dayanılmaz bir sıkıntı,
eğlenceler, günlük dedikodu,
anlamsız zevkler, boş umutlar;

nedir ki, tüm bunlar senin bana verdiğin
gökselliğe denk zevkin yanında.

Nasıl ki Apeninlerin yalçın kayalıklarından
uzaktan gülen yeşil vadiye
can atar yolcu; nasıl ki çevirir
gözlerini oraya; ben de kuru ve tatsız
günlük konuşmalardan sonra
dönüyorum can atarak sana: Çiçekli
bir bahçeye döner gibiyim neredeyse;
seninle olmak iyi geliyor duygularıma.

İnanılmaz gibi bir şey bu,
nasıl da dayandım uzun zaman
bu mutsuz yaşama ve sensizlik
içinde bu aptal dünyaya; anlamıyorum,
nasıl da özlem duyar başkaları,
sana benzemeyen şeylere.

Hiçbir zaman korkmadım ölümden
yaşamı ilk kez bizzat yaşadıktan sonra;
dünyanın göğüs geremediği;
kimi zaman övdüğü, kimi zaman
nefret edip, korktuğu,
o kaçınılmaz son bugün bir oyun
gibi geliyor bana ve eğer tehlike
belirirse, bir gülümseme ile
karşı koyuyorum tehditlerine dudaklarımda.

Hor gördüm daima aşağılık
ve soysuz ruhları. Şimdi her türlü
iğrenç hareket rahatsız ediyor
duygularımı; her alçakça davranış
kızdırıyor beni.
Boş laf ve boş umutlarla beslenir
bu kendini beğenmiş yüzyıl
ve düşmanıdır erdemin;
aptaldır; yarar peşinde koşar;

görmez yaşamın giderek
yararsızlaştığını. Kendimi üstün
görüyorum zamanımdan;
değer yargılarıyla alay ediyorum
insanların; çiğneyip geçiyorum
her sınıftan kaba ruhluları
ince düşüncelerin düşmanı olan.

Var mıdır aşağı olmayan
senin doğduğun duygulardan?
Var mıdır ondan başka
insanlar arasında yer bulan?
Cimrilik, kibirlilik, nefret, hor görme,
soylu değilken soylu olma çabası
kaba insanların arzularıdır onun yanında.
Bir tek o tutku yaşar içimizde
biz insanların; bir tek, efendilerin
efendisi odur, yüreğimize girer
tanrıların emriyle.

Yoktur değeri, nedeni yaşamın;
yaşıyoruz yalnızca onun için; onun
desteğidir insanı her şeye sahip kılan;
tek odur bizi dünyaya, başka bir şey
için değil, acı çekelim diye getiren, yazgıyı
temize çıkaran. Kaba ruhlular için değil,
ince ruhlular için kimi zaman ölüm,
yaşamdan daha güzel onun yanında.

Varmak için senin keyfine,
ey tatlı düşünce, değer ıstırap çekmeye
ve bu ölümlü yaşamı sürdürmeye uzun süre;
bu acıları yeterince tatmış
biri olarak dönerim başa seve seve,
sahip olmak için bu tutkuya:
Hiç böyle yorgun olmadım geldiğimde sana,
geçip geçip çorak topraklar, tozlu

yollardan, boğuşarak yılanlarla;
desteğinle kazandığımız
esenlik alt eder gibi gözükmemişti
acılarımızı hiçbir zaman bu kadar bana.

Hangi dünya, hangi görülmedik enginlik,
hangi cennettir orası; gözümün önünde
yükselir sık sık senin ulaşılmaz çekiciliğin!
Orada ben başka bir ışık altındayım;
farklı bildiğimizden; unutuyorum içinde
bulunduğum durumu ve gerçeği!
Böyledir işte sanıyorum, ölümlülerin düşleri.
Sonunda buldum seni; bir düşsün sen çokça;
güzelleştirirsin gerçeği.

Ey benim tatlı düşüncem; düşüm ve eksiksiz
yanılsamamsın sen. İncelikli yanılsamalar
arasında sensin göksel bir doğaya sahip olan;
çünkü öyle canlı ve güçlü ki yüz yüze
geldiğinde gerçeğe, baş eğmez saldırılarına
ve yer değiştirir sık sık onunla;
geçer onun yerine. Dayanır tüm gücüyle;
yok olur ancak ölümle.
Sen, ey sevgili düşüncem,
yalnız sensin günlerime renk veren;
sonsuz iç ağrılarımın tatlı nedeni,
geleceksin benimle ben gömüte indiğimde:
Benim de kendime göre
kanıtlarım var içimde, sen benim efendim
kalacaksın sonsuza kadar.
Bilinen o ki senin görüntün gücünü
kırar öteki tatlı yanılsamaların.
Döndükçe görmek için o kadını,
yaşıyorum ondan söz ederek seninle;
artıyor keyfim; artıyor çılgınlığım
yaşamıma soluk veren. Ey meleklere

özgü güzellik! Her gördüğüm
güzellik sensin sanıyorum ve her
türlü güzellik sana öykünüyor sanki.
Sensin her güzelliğin
kaynağı; sen gerçek
güzelliksin, var olan benim için.

Seni gördüğüm ilk günden beri
hangi ilgimin son durağı sen değilsin ki?
Günümün kaçta kaç seni düşünmeden geçti ki?
Kaç gece görmedim seni düşümde,
o göksel görüntünle?
Güzeldir o düş, ey melek yüzlüm,
yeryüzünde; en yüksek tepelerde
tüm evrenin; ne görebilirim ki
gözlerinden daha çekici
ne var ki daha tatlı, senin içimdeki
düşüncenden?

Aşk ve Ölüm

Tanrı katında kıymetli olan genç yaşta ölür.

Menandros

Aşk ve Ölüm kardeşirler;
aynı anda yarattı onları yazgı.
Buradaki bu güzelliklere benzer
yoktur bir başka güzellik dünyanın
hiçbir yerinde; ne de yıldızlarda.
Birinden iyilik ve en büyük zevk
doğar, tüm evrende yer bulan;
öteki her acıyı, her kötülüğü yok eder.
Benim harika bebeğim, seni görmek
ne güzel; bakmayın, güzellikten
anlamaz birinin çizdiği resme;
keyif alır sık sık Aşk çocuğuna
yoldaşlık ederken.
Geçiyorlar el ele insanların geçtiği
yollardan. Soylu yüreklerin en yüce
avuntuları. Hiçbir kalp bu kadar
soylu olmadı âşıkken olduğu kadar;
ne de böylesine etkili, küçümserken
bu anlamsız yaşamı ve hiçbir
nedenden ötürü böyle göğüslemedi
tehlikeleri. Ey Aşk, yardıma koştuğun
her yerde cesaret doğar ya da

uyuyan varsa uyanır ve insanoğlu
düşüncesinde değil,
her zamanki gibi, boşu boşuna;
eyleminde bu kez bilge kesilir.

Doğar doğmaz kalbin
derinliğinde bir aşk ateşi,
yer bitirir insanı;
duyulur ölüm arzusu yürekte:
Nasıl bilmiyorum, ama
gerçek ve güçlü aşkın
böyledir insan üzerindeki etkisi.
Ne ki, gözü korkar bu çorak yaşamın
önünde içindeki sevgi ateşiyle insanın.
Belki de çölleşmiştir dünya gözünde
ölümlünün, yoksa o tek, olağanüstü
ve sonsuz mutluluk, düşüncesinde
yarattığı. Fırtınalar kopar
insanın yüreğinde onun yüzünden;
dinginlik ister; sığınmak ister limana,
bu yabani arzusun karşısında;
kükreler ve karartır dünyamızı.

Ve sonra ürkütücü gücüyle çevirir
etrafını her şeyin; yıldırım gibi düşer
kalbimize aşk ateşi. Kim bilir kaç
kez seni istedi Ölüm,
ıstırap çeken âşık, delicesine.
Ve kaç kez yorgun bedenini
bırakırken yatağın üstüne şafak
sökerken ya da akşamları; “Mutluyum,”
diyordu kendi kendine, kaldırmazsa
eğer yastıktan başını;
gidip görmezse eğer yeni günün
acı veren ışığını! Ve duyunca
seslerini ölüm çanlarının

ve ilahileri, ölülere mezara kadar
eşlik eden; yüreğinin ta derinliğinden
kaç kez içi yana yana kıskandı
ölülerle birlikte yaşamaya giden insanı.
Yalın insan, köylü yurттаş bilmez
erdemin bilgiden geldiğini;
insandan kaçan, ürkek genç kız,
diken diken olur tüyleri;
duyunca ölümden söz edildiğini;
ama gene de bakarlar korkusuzca,
seve seve ölüme; cenaze araç gerecine
ve düşünürler uzun uzun
demiri ve zehiri yüreklilikle.
Ve o cahil kafalarıyla anırlar ölümün
soyluluğunu. Aşk okuludur
sevenleri ölüme alıştırır.
Aşk ateşi varınca belirli bir noktaya
dayanamaz artık hiç kimse verdiği acıya.
Ya bırakır incelikli bedenini
aşkın saldırılarına; o zaman kardeşi
Ölüm'ün etkin yardımıyla
biner adamın tepesine
ya da Aşk öylesine
zorlar ki kalbinin derininde,
o cahil köylü,
o taze kadın cellat elleriyle
genç yaşlarında son verirler
yaşamlarına. Güler, Tanrı'dan
huzur ve yaşlılık bağışlamasını
dilediğim dünya onların hâline.
Tutkulu, soylu, yürekli ruhlara
ya onu ya da öbürünü versin yazgı;
tatlı baylar, can dostları,
insanoğlunun;

hiçbir güç, bu sonsuz evrende,
ulaşamaz onun gücüne; hiçbir şey
geçemez onu, yazgının gücünden başka.
Ve sen, ey Güzel Ölüm,
daha genç yaşımda başladım seni
çağırmaya, sana saygılı olmaya;
yalnız sen acırsın insana, içinde
kıvrandığı acılardan ötürü.
Yettiye eğer sana gösterdiğim
saygı ve eğer gidermeye kalktıysam
sana nankörlüğünü kaba yurttaşın;
ey tüm zamanların kraliçesi,
çabuk tut elini, kulak ver,
şimdiye kadar hiç kimseden
duymadığın yakarışlarımı,
kapat bu hüznü gözlerimi ışığa.

Aç kanatlarını, gel istediğin zaman
duyduğunda yakarışlarımı.
başım dik, tehlikelere hazır,
yazgıya meydan okurken göreceksin beni.
Oysa kırbaçlarken bedenimi
mahsun kanıma bulanmış eline yazgının,
övgü yağdırırken görmeyeceksin beni;
ne de kutsayacağım o eli,
bugüne kadar sürüp gelen
kökleşmiş bir korkaklıktan ötürü.
Göreceksin bir tarafa attığımı
boş umudu,
dünyanın, çocuklar gibi, onunla avunduğu;
ummayacağım hiçbir şey hiçbir zaman
senden başka; salt uyuyakalmış başımı
el değmemiş göğsüne koyarak
bekleyeceğim o günü huzurla.

Kendi Kendine

Ey yorgun kalbim, artık rahat edecek, başını
dinleyeceksin sonsuza dek. Bitti en son
düşün de; bitmeyecekmiş gibi gelirdi bana hep.
Bitti hem de nasıl. Yitirdim arzularımı,
tatlı yanılısama umudumu değil bir tek.
Sen rahat uyu sonsuza dek. Yeterince yoruldu
zaten çarpa çarpa. Çok yazık boşa harcanmış
bu çarpıntılara; yoktur çünkü karşılığı
yeryüzünde hiçbir beklentinin. Acı ve sıkıntıdır
yaşam; başka hiçbir şey değil ve çamurdur dünya.
Sus artık. Son bulsun bu kez her türlü umudun.
Sunmadı yazgı elle tutulur hiçbir şey ölümden
başka emrine insanoğlunun. Küçümse kendini,
Doğa'yı, o çirkin iktidarı, gizliden gizliye yönetir
insanlığı, herkesin zararına olacak biçimde
ve tüm evrenin sınırsız yararsızlığını.

Aspasia

Aspasia,¹ kimi zaman gözümün
önündedir yüzün, kimi zaman
başkalarının yüzünde yanıp söner,
dolaşırken halkın arasında ya da
ıssız yerlerde doğar, tutkulara açık
ruhuma, tatlı bir uyumdan
çıkmışçasına, o göksel görüntün;
güneşli günler, suskun yıldızlar
altında. Ey tanrılar, tapınağımdı o
benim; neşem ve sınırsız işkence
kaynağım! Duymam geldiğini
güzel kokuların çiçekli kırlardan;
kentin yollarının çiçek koktuğunu,
eğer görmezsem seni o günkü gibi
ilkbaharın yeni derlenmiş çiçekleriyle
donanmış, kraliçelere özgü kokulu evinde,
koyu menekşe rengindeki giysin içinde,
meleksi güzelliğini bana
sergilerken. Uzanıp yan yatmıştın,
üstünde, parlak derili divanın,
giz dolu şehvet halesiyle çevrili; yoktu
kimse senin üstüne becerikli, insanı
baştan çıkartanlar arasında. Öpücükler
konduruyordun yay dudaklarına,
uzatarak karbeyazı boynunu, basarken,
herkesten gizlediğin ne ki herkesçe

arzulanan göğsüne, o çok zarif ellerinle,
her şeyden habersiz duran çocuklarını.
Öyle bir yara açtı ki deneyimli yüreğimde
elinden çıkan bir ok, derince;
bağırdım ardından yaralı yabani hayvanlar
gibi acıdan, tam iki yıl boyunca.

Bir göksel ışık gibi indi düşünceme
güzelliğin, kadını. Aynısıdır bıraktığı etki,
Eliseus² gibi bilinmez dünyaların gizini çağrıştıran
müzik sesleri ve güzelliklerin.

Düş kurar oldu aşka dair
artık aşktan yaralı ki saklar özünde neredeyse
tümünü göksel güzelliklere özgü niteliklerin;
yüzüyle, sözüyle, davranışıyla tıpatıp benzer
kafasındaki kadın gerçek kadına;
kendinden geçmiş sevgili;
karıştırır gerçeği düşündeki kadınla. Bunu değil
onu sever ve ona tapar kucakladığında tüm
bedenini. Sonunda anlar yanlış yaptığını,
karıştırdığını sevmesi gerekenle diğerini
ve sinirlenir; sık sık haksız yere suçlar kadını.
Ulaşamaz kolay kolay o kadın imgesine,
erkeğin kafasında tasarladığı, kadının doğası gereği
ve düşünmez, dahası anlayamaz güzelliğinin
neler esinlediğini erkeğin kalbinde.
O dar kafalarda yer yoktur fikre,
böylesine yüce soylu sevgilinin tasarladığı o fikre.
Boşuna bekler aldanan erkek, zamanında
kadının ıslıl ıslıl yanan bakışlarına sevdalı.
Ve boşuna ister, derin ve giz dolu duygular,
erkeğin bile algılama sınırını aşan; doğası gereği,
daha üstün olduğu birinden. Çünkü eğer daha narin
ve daha nazikse kadının, erkeğe göre kol ve
bacağı; daha sınırlı ve daha zayıftır kafası ve aklı.

Aspasia asla bilemezsin bir zamanlar
neler esinlediğini düşünceme.
Bilemezsin ne yaralar açtığını,
ne ölçüsüz aşk, ne yoğun duygulara
neden olduğun ve hangi çılgınlıklara yüreğimde
ve hiçbir zaman anlayamayacaksın.
Tıpkı bir müzisyenin
eliyle ya da sesiyle çıkardığı seslerin
dinleyende nasıl bir etki bıraktığını bilmemesi gibi.
Şimdi o kadar çok sevdiğim o kadın,
Aspasia, öldü artık. Kapadı gözlerini
sonsuza kadar bir zamanlar yaşamımın
anlamı: Ama kimi zaman düşlerimde
yaşadı; göründü ve kayboldu. Sen
yaşıyorsun; yalnızca güzel değil, öyle
güzelsin ki, bana göre, herkesi aşıyorsun
güzelliğinle. Ne ki, söndü içimdeki ateş seninle
ilgili. Çünkü seni değil, Tanrıça'yı sevmiştim ben;
bir zamanlar yaşamını, şimdilerde mezarını
taşıdığım yüreğimde. Taptım ona uzun süre;
bayıldım o göksel güzelliğine, öyle ki daha
başından beri biliyordum seni, sanatını
ve oyununu; ama gene de bakayım istedim
senin gözlerine, onun o güzel gözlerini
göreyim diye ve izledim seni yaşadığı sürece;
aldandığımdan değil ama, o tıpatıp
benzerliğinin verdiği keyiften ötürü; çetin bir
köleliğe boyun eğdim uzun süre.

Övün övünebildiğin kadar. Anlat önüne
gelene: Bir tek sana eğdim bu dik duran
başımı ve bir tek sana açtım bu ele avuca
sığmaz yüreğimi. Anlat: İlk ve umarım, son
kez gören sendin, yalvaran gözlerimi.
Ve önünde boynu bükük titrediğimi itiraf

edeyim öfke ve utançtan ötürü ve
kendimden geçmiş, yerine getirmek
için hazır beklerken her dileğini, her işaretini
ve her dediğini; rengimin kaçtığını canın
sıkıldığında; gözlerimin parladığını tatlı bir
sözünle ve bir bakışınla renkten renge
girdiğimi, yüzümün şekil değiştirdiğini.
Ne ki, bozuldu artık büyü; kırıldı boynumda
taşıdığım halka; dağıldı parçaları oradan oraya:
Mutluyum böyle olmasından ötürü. Huzursuz da
olsam mutluyum sonunda kucaklamaktan
aklımı ve özgürlüğümü uzun süren kölelikten
ve çılgınlıktan sonra. Yoksun kalırsa eğer insan
tutkular ve sevgili yanılsamalarından, karanlık
bir gecedir yaşam kara kışın ortasında. Avuntum
ve intikamım olsun yazgımdan; uzanıp yatacağım
devinimsiz, üstüne çimlerin, umursamaz
ve güleceğim izlerken yeri, göğü ve denizi.

*Antik Bir Gömüt Taşındaki
Alçak Kabartma Üstüne*

*(Genç Bir Kız Ailesine
Veda Ederken Resmedilmiştir.)*

Nereye gidiyorsun güzel kız?
Seni çağıran mı var uzaklara seninkilerden?
Yalnız başına bir yolculuğa mı yoksa,
terk edip zamanından önce babaevini?
Dönecek misin bu yerlere bir daha?
Sevindirecek misin seninkileri bir gün,
bak, etrafına toplanmış ağlıyorlar şimdi?

Gözlerin kuru, yüreğin kıpır kıpır ama
gene de hüznölüsün biraz sen; anlaşılmıyor
o düşünceli hâlimden: Gönülden mi gidiyorsun,
yoksa zorlanıyor musun giderken?

Mutlu mu yoksa mutsuz mu
olacaksın gittiğin yerde? Bilemem kesinlikle;
bilemez belki de dünyada hiç kimse:
Seviyor mu seni Tanrı, yoksa
nefret mi ediyor senden? Şanslı mı yoksa
şanssız kulu musun Tanrı'nın sen?

Ölüm çağırıyor seni; daha görmeden
ömrünün baharını.
Dönmeyeceksin
ayrıldığın bu yerlere bir daha.

Görmeyeceksin artık sevgili yakınlarını.
Gittiğin yer yerin dibi.
Kalacaksın sonsuza kadar orada.
Belki mutlu olacaksın; ne ki, seni tanıyan
herkesin yüreği yanacak yazgına.

En iyisi sanıyorum, görmemektir
gün yüzünü. O zaman doğmuştu
güzellik tüm görkemiyle kendini
gösterdiğinde tüm bedeninde,
yüzünde. Ve dünya, önünde
eğilmeye başlamıştı ta uzakta;
umudun yeşerdiği zamanlarda
ve gerçeğin kasvetli
şimşekleri alnında çakmadan
çok önce; tıpkı ufuktaki emanet
giysili bir bulutçuk içinde
sıkışıp kalan, doğmadan yok olup
giden buhar gibi. Ve gelecek günleri
mezarın karanlık sessizliğinde
geçirmek. Ve eğer akla yatıyorsa
bu olay, sarar yüreğini, en katı
insanların bile, acıma duygusu.

Ey Doğa, korkunç ana,
insanlara gözyaşı döktüren, korkutan,
doğdukları günden başlayarak;
güzelsin görünümünle ama
hak etmezsin övgüyü; doğuruyor,
besliyorsun öldürmek için.
Kötülükse eğer ölümlüye, niçin göz
yumuyorsun bu suçsuz insanların
zamanından önce ölümüne? Eğer iyilikse,
niçin yas tutar olmadık biçimde, bu ayrılıkta,
insanlar, kalan da öyle, giden de?
Her nereye baksa,

her nereye gitse kapanır bütün kapılar
yüzüne, bu acılı insanın!
Keyif veriyor değil mi sana umudunu
kesmesi gençlerin yaşamdan;
acı dolu birbirini kovalayan yıllar;
tek çaresi ölüm acılarının;
bu kaçınılmaz son, bu değişmez
yazgıyı sen sundun insanların yaşamına.
Neden bu denli dikenli yollardan
sonra mutlu bir son sunmuyorsun
insanlara? Çıkmaz aklımızdan
yaşadığımız sürece bir türlü;
er ya da geç yüz yüze
geleceğimiz besbelli; acılarımızın
avuntu kaynağı; niçin siyah örtülerle
kapladın, hüznü gölgelerle ve niçin
varacağımız son limanı,
yaşadığımız fırtınalara kıyasla
daha korkunç bir tabloyla sundun?

Eğer ölüm bir belaysa senin başımıza
doladığın; suçumuz yok,
yokken günahımız, elimizde
olmadan, bizi baş başa yalnız bıraktığın
bir ömürden sonra;
ne ki, kıskanılacak olan ölümdür,
arkasından ağlayan değil.
Ve eğer doğruysa, ki ben inanıyorum,
kesinlikle, yaşamak acı ve sıkıntı;
ölüm ise esenlik ve mutluluktur.
Ama kim ister, ölüm mutluluk da olsa,
görmek yakınlarının son gününü;
bir kolunun koptuğunu ve omuzlar
üstünde evden çıktığını, yıllarca
birlikte yaşadığı sevgili yakınının

Ve elveda demek zorunda kalmak,
bir daha onunla yaşamın yollarında
karşılaşmak umudunu yitirmiş olarak;
itilmiş, tek başına dünyada,
etrafına bakınmak, alışılmış yer
ve saatlerde aramak yitirdiği dostunu.
Ey Doğa, söyle, nasıl dayanır yüreğin,
arkadaşın kucağından arkadaşı
koparıp almak;
kardeşin kucağından kardeşi;
ananın, babanın kucağından yavrusunu;
sevenin kucağından sevgilisini:
Birinin önünü kesmek yaşamda,
ötekine yol vermek? Nasıl da
becerdin, bizleri böylesine bir acı
duymak zorunda bıraktın:
Bir ölümlünün ötekini sevmeyi
sürdürürken, ardından duyduğu.
Ne ki, iyi mi yoksa kötü müyüz
umurunda mı Doğa'nın sanki?

Güzel Bir Kadının, Gömüt Taşına Oyulmuş Resmi Üstüne

Öyleydin: Ama şimdi toz duman
oldun toprak altında. Boşuna duruyor
resmin, devinimsiz, geride bıraktığın
güzelliğin, sessiz, kül olmuş kemiklerinin
üstünde; acı ve anısını taşır,
yalnızca geride kalanların;
rüzgâr gibi
geçen zaman gözlerinin önünden.
O tatlı bakışın yaktı yüreğini,
kırpmadan gözlerini baktığın insanın,
tıpkı şimdiki gibi; dopdolu bir testiden
taşar gibi taşan bir tat var o dudaklardan
insanın doyamadığı; boynun bir
zamanlar çoğunun sarılmak istediği
ve o sevimli eller; duyardı buz
kestiğini sıktığı elin; sapsarı kesilirdi
göğsünü görenler. Ama bunlar hep
geçmişte kaldı. Oysa şimdi küle döndün
toprak altında; iğrenç ve hüznü
görüntünü bir taş gizler gözlerden.

Herhangi birine dönüştürdü
seni yazgı; oysa gökten inmiş bir
melek gibiydin aramızda yaşarken.
Akıl almaz bir şeydir bu

insan yaşamı: Bugün, güzelliğın
günüdür, sonsuz düşünce ve
duyguların anlatılmaz kaynağı;
inmiş gibidir gökten yere,
tıpkı bir ışıık gibi;
insanüstü yazgı, büyülu bahçeler
ve altın kentler söz vermektedir
insanoğluna sanki.

Yarın, anlamsız bir nedenden
ötürü iğrenç gözükür gözümüze;
itici, tiksindirici olmaktan kurtaramaz
kendini; melek yüzlü
bir önceki günkü
ve silinir yüreklerden melek
yüzlüye duydukları büyük sevgi.

Sonsuz arzular ve yüce görüntüler
doğurur, başıboş düşünceler
içinde, doğası gereğı, ustaca
hazırlanmış senfoni ve bu
müziğın etkisinde dolaşır durur
insan ruhu giz dolu haz denizinde;
tıpkı Okyanus'ta zevk için kulaç atan
gözüpek yüzücü gibi. Ama yanlış
basılmış bir nota tırmalarsa eğer
kulağımızı, bozulur büyüsu
bir anda düşlediğimiz cennetin.
Ey insan doğası, sen böyle tümünle
zayıf ve değersiz; kül ve dumansan,
nasıl böyle yükseklerden uçarsın;
ne ki en azından bir parçan
soyluysa eğer nasıl olur da yok olur
yüce duygular ve düşüncelerin
böylesi alçak nedenlerden?

Marki Gino Capponi'ye Yalanlama

Sürekli sızlansan da fayda yok.

Petrarca

Yanıldım, temiz yürekli arkadaşım Gino,¹
uzun süre hem de çok yanıldım. Yaşam
sefil ve boş, çağdaş dünya, hepsinden öte,
aptal gözüktü gözüme. Çekilmez oldum,
kaldıramadı sözlerimi mutlu ölümlüler.
Ölümlü mü desek; diyebilir miyiz ki ölümlü,
adına. Cennet bahçelerinde yaşayan
seçkin insanlar şaşkınlık ve kızgınlıkla baktılar
bana; güldüler üzerime; herkes
tarafından itildiğimi; bahtsızlığımı söylediler;
zevk almadığımı ve zevkten anlamadığımı;
herkesin aynı yazgıyı paylaştığını ve
insanların acıma ortak olduğuna inandığımı
söylediler. Onur duydum duman altı olmuş
kahvelerde oturmaktan; insanların ağzında
çöreklerin kısırtısını
duymaktan; içki ve dondurma ısmarlayanların
askerî emirleri kulaklarımda;
fincanların çınlaması ve havada kılıç gibi
sallanan kaşıklar ve ışığıyla aydınlandığım
gazeteler arasında bulunmaktan.
Gördüm ve inandım tüm dünyanın mutluluğuna
ve insanoğlunun tatlı yazgısına.

Harika koşullarını gördüm; bildim değerini
dünya nimetlerinin; çiçekli yollarını yaşamın;
ve anladım burada taşın sert olmadığını,
yakmadığını ateşin. Gördüm yapılan çalışmaları,
harika yapıtları ve aklı, erdemi ve engin bilimi
çağımın. Fas'tan Çin'e; Orse'den Nil'e;
Boston'dan Goa'ya krallıklar gördüm, dükalıklar
ve imparatorluklar; koşuyorlardı soluk soluğa
izini sürerken, yaşam veren mutluluğun, yarışırcasına.
Yakalamak için dalgalanan saçlarından
ya da boynundaki boğa yılanı atkısının ucundan.
Görünce ve düşününce, derin derin geniş sayfalar
üzerinde utanç duydum kendimden ve
aklımdan çıkaramadığım bağışlanmaz yanılığım.

Bak Gino, Parcalar iplikleriyle yeni bir
altın çağ örmeye hazırlanıyorlar. Bunu
böyle söylüyor dünyanın her yerindeki
gazeteler hep bir ağızdan; ayrı bir dil, ayrı
bir sayfa düzeniyle. Evrensel sevgi,
demiryolları, çeşitli alanlarda tecim,
buharlı makineler, matbaa ve kolera
birleştirecekler farklı yörelerin farklı
insanlarını. Şaşırmamak gerek, görürsek
eğer çam ya da meşe ağacının bal ve süt
ürettiğini ya da dans ettiklerini vals
müziği eşliğinde. Karni ve imbik
şimdiye dek çoktan gelişti; göklere meydan
okuyan makineler de. Ve daha da
gelişecekler gelecekte. Daha iyisinden
daha da iyisine durmaksızın uzanacaklar
sonsuz kadar Ham, Sam ve Yafet'in çocukları.

Ne ki, insanlar meşe palamudu yemeyecekler
beslenmek için, zorlamazsa onları eğer açlık:
İşlemeye devam edecekler toprağı.

Bakmayacak çoğu kez yüzüne gümüşün,
altının çünkü banknot, çek ve senet
ilgilendirecek onları. Uzak tutmayacak elini
soylu insanlar kendi soyundan olanların
kanından. Ve katliamlarla yankılanacak
Avrupa kıyıları. Uygarlığın taze kanı, Atlas
Okyanusu'nun öteki yakası; düşürünce her
defasında kardeş kardeşi birbirine, kaçınılmaz
son olarak; karabiber, tarçın ve diğer
baharat, şeker kamışı, pazar yarışı ya da para
getirecek herhangi bir çıkar yüzünden.
Değerli insanlar, erdemliler, haktan yana
olanlar uzak kalacaklardır tümünden kamu
görevlerinden, hangi siyasal düzende olurlarsa
olsunlar. Ya da gireceklerdir yenikler ve
beceriksizler sınıfına: Çünkü Doğa onları mahkûm
etmiştir dipte kalmaya. Oysa
ortalama insanlar, yüzsüzler, düzenbazlar
kalacaklar her zaman ayakta; çünkü Doğa'ya
göre, su üstünde durmaları gerekiyor.
Kötüye kullanacaktır elindeki gücü,
özgürlükçü ya da baskıcı iktidar sahibi;
ne olursa olsun iktidarlarının adı. Yazgı ve
doğa bu yasayı yazdılar daha ilk günden
çelik üstüne. Silemedi hiç kimse:
Ne Volta elindeki piliyle, ne Davy,²
ne İngiltere güçlü makineleriyle ne de yeni
yüzyıl dopdolu siyasal yazılarıyla.
İyiler her zaman hüznü; alçaklar ve
düzenbazlar şenlik yapmakta.
Soylu ruhlara karşı tüm dünya sürekli,
silah arkadaşı ve onurlu insanın takipçisi,
kin, nefret, iftira; zayıflar güçlünün
maması; aç zavallılar varsılların kölesi,

yaltakçısı. Bu böyledir işte:
Nerede olursa olsun insan;
ister ekvator da ister kutupta
ve her türlü siyasal dizgede; Dünya
insanlara yuva; güneş ışık olduğu sürece.

Mutlaka taşıyacaktır doğmakta olan
altın çağ izlerini, geçmiş yıllardan kalan,
bu önemsiz kalıntılar ve tanıklıkların.
Çünkü toplumsal yaşam, doğası gereği,
binlerce çatışma ve farklı düşünce saklar
özünde. Yetmedi hiç, soyu temizlerin
aklı ve gücü, insanlar arasındaki
karşılıklı nefreti söndürmeye,
soylu sınıflar gün ışığına
çıktığından beri; yok etmez ne denli etkili
ve bilgece olsa da, var olan kini, çağımızda,
herhangi bir uzlaşma ya da yayın organı.
Ne ki, ölümlülerin mutluluğu görülmedik
biçimde, daha önemli şeylerle dopdolu
olacak. Giysiler daha yumuşak olacak
günbegün; ister ipek, ister yün.
Atacak abasını üstünden köylü ve
esnaf; girecekler buruş buruş olmuş tenleriyle
pamuklu kılıflara. Ve geçirecekler sırtlarına kunduz
derisinden yelekleri. Görüntüleri güzel,
çok kullanışlı masa, sandalye, kanepeler, tabure,
halı ve yatak örtüsü süsleyecek
konutları ama ancak bir ay boyunca.
Sisli mutfaklar kucaklayacaklar yeni model
kazan ve tencereleri.
Paris'ten Calais'ye, oradan Londra'ya;
Londra'dan Liverpool'a, mesafe hiç kimsenin
düşünemediği kadar, çabuk, dahası,
çok çabuk geçilecek.

Thames'in yatağında tüneller açılacak,
yıllar önce açılması gereken,
cesur ve ölümsüz bir yapıt olacak.³
Daha iyi aydınlanmış olacak
şimdikinden aynı ölçüde güvenli,
geceleri, yolları başkentlerin, ne ki
daha az kalabalık ve
belki küçük kentlerin bulvarları gibi.
İşte, böyle tatlılıklar ve böyle mutlu
bir yazgı yazdı gelecek kuşaklara Tanrı.

Ne mutlu ben bu dizeleri yazarken
ağlayarak ebenin eline doğacak
bebeklere! O acımasız günleri görmek
zorunda kalacaklar;
Uzun araştırmalar
sonunda herkes bilecek ve her bebek
annesinin sütünü emerken öğrenecek:
Ne kadar tuz, ne kadar et, kaç okka un
gönderir midesine her ay mahalleli
ve her yıl kaç ölüm, kaç doğum
kaydeder defterine yaşlı muhtar;
güçlü buharlı makineler
sayesinde milyonlarcası basılacak olan
gazete –kamuoyunun gözü kulağı ve
bilginin tek kaynağı günümüzde ve
gelecekte– kaplayacak dağı, taşı, ovayı
ve uçsuz bucaksız denizleri de,
tıpkı sonsuz kırlardan güneşin ışıklarını
çalan turna sürüsü gibi.

Nasıl ki bir çocuk özenle kendisine
kaleler, şatolar ya da kuleler yapar
kartondan ve bittiğini görür görmez onu
yıkmaya başlar, çünkü gereklidir bir başka işe
kullandığı malzeme; Doğa da öyle:

ne denli yetkin gözüdürse gözüksün
yaptığı iş gözümüze, daha bitirmeden
sökme ye koyulur; sökülen
parçaları bir başka yerde kullanmak
üzere. Ve boşuna uğraşır durur, ölümlü,
başvurur her yola, binbir şekilde ustaca,
korumak için kendisini ve her bir şeyi
dünyada, kurallarını hiçbir zaman
öğrenemediği bu karmaşık oyundan.
Ne ki, acımasız Doğa, yaramaz bir çocuk
gibi, tüm uğraşısına nispet insanın, bozar,
yapar, eğlenir; doyurur hevesini.
Sonu gelmez çeşitli acı ve dertler
dizisi sürükler sonunda dayanıksız
insanoğlunu kaçınılmaz sona:
Doğduğu günden beri düşman bir kuvvet
içeriden ve dışarıdan vurur ona sürekli;
yorar, canından bezdirir insanı;
oysa yorulmak bilmez Doğa'nın kendisi.
Vurgun yiyip Doğa'dan, uzanır
ayaklarının dibine.
Budur sonu, ey soylu insan, ölümlülerin:
yaşlılık ve ölüm.
Ölümlülerin, bebek dudaklarını
onlara yaşam kazandıran annelerinin,
sevecen memelerine, dayadıkları günden beri.
Değiştirmez bu sonucu
mutlu on dokuzuncu yüzyıl;
onuncu ya da dokuzuncu yüzyıl nasıl değiştirmediyse,
gelecek de değiştirmeyecek bunu.
Gerçeği olduğu gibi kabul etmek
gerekirse eğer; en azından kimi zaman,
mutsuz olmaktan başka
bir şey olmayacak her doğan;

nerede, nasıl, ne zaman doğarsa doğsun,
tüm koşullarında yaşamın; değil
yalnızca belli koşullarında; doğası gereği
ve yeri, göğü kucaklayan düzen açısından.
Ama bu yüzyılın üstün akıllıları
yeni kutsal bir düşünce bulmuş gibiler:
kimseyi mutlu edemeyince,
bir tarafa ittiler bireyi yazgısıyla birlikte;
düştüler ortak mutluluk arayışına
ve buldular kolaylıkla:
Çoğu hüznü ve hepsi zavallı ve yoksun
bireylerin, ama toplum neşeli ve mutlu:
Yazmadı henüz, uygar sürülerin hayran kaldığı
gazeteler, dergiler, kitapçıklar böylesi bir mucizeyi.

Ey akıllı, ey sağduyulu;
insanüstü yetenekli insanları çağımın!
Ey sevgili Gino, öğretiyor senin ve benim çağım gelecek
yüzyıllara en zor ve en karmaşık sorunlar
karşısında ne denli bilgelik ve
ne denli kafa yormak gerektiğini.
Bu ne azim; dün çamura buladığını
bugün başına taç ediyorsun,
yarın yere çalacaksın; ardından parçalarını
toplayacak, sonraki gün buhur
kokuları arasında tahta çıkaracaksın!
Herkesin inanmış olması boşuna;
tutarsızlığından belli, ne denli geçerli olduğu
içinde yaşadığımız çağın, dahası yılın.
Neye yarar sağlar uydurmak
kafa yapımızı yılın modasına santimi
santimine; nasıl olsa değişecektir bir yıl sonra.
Ve ne denli gelişmiş sanırsınız modern çağ
felsefesini, eski ile yeni kıyaslansa.

Ey değerli Gino, zamanında dostun olan biri vardı; kendini kanıtlamış bir şiir ustası, dahası gelmiş geçmiş her bilim, her sanat ve her insani konuyu enine boyuna bilen biri, doktorların doktoru, ne demişti bana biliyor musun? Bırak bir yana kişisel duygularını. Yiğit çağımız ilgilenmiyor bunlarla; akli ekonomik sorunlarda, gözü kamu işlerine dönük. İşine yarar mı anlamaya kalkmak yüreğindeki? Arama içinde şiirlerinin malzemesini. Çağımızı anlat, gereksinimlerini ve gerçekleştirmek üzere olan beklentilerini. Bak, duy, unutulmaz özdeyişler bunlar! Gösterişli bir kahkaha attım duyunca umut adını; patladı, bu sözlere alışık olmayan kulağımda güldüren bir ses gibi ya da süttten yeni kesilmiş bir bebek sesiydi âdeta. Artık geriye dönüyorum ve bir başka yola giriyorum geçmişten farklı ve kuşku götürmez örneklerden anlıyorum ki karşı konulmaz ve ters düşülmez yaşadığımız çağla; dahası pohpohlayarak bağlı kalmanın şart olduğunu satırı satırına; bekliyorsak sonrasında övgü ve şöhret ondan. Ve kısa yoldan, kolaylıkla ulaşılır yıldızlara. Ben şöhret düşkünü, düşünmüyorum konu almayı çağımın gereksinimlerini şiirlerime; giderek çoğalan pazarlar ve atölyeler varken hazırda onları yeterince düşünen. Ama umuttan söz edeceğim mutlaka; ilk işaretlerini verdiler bile tanrılar. Yeni bir mutluluğun başlangıcıdır dudağındaki bıyık ve yanağındaki sakal gençlerin.

Ey esenlik ve kurtuluş simgesi,
ey doğmakta olan ünlü çağın ilk ışığı.
Önüne bak. Göreceksin yer, gök nasıl da
neşe içinde; nasıl ışıldıyor gözleri kızların;
şenlik ve şölenlerde söyleniyor
sakallı kahramanların şöhreti.
Büyü, yurdun iyiliği için büyü
ey çağdaş insanlık, erkekçe.
Kıllarının gölgesinde yükselecek İtalya;
Targus Nehri'nin ağzından Çanakkale Boğazı'na
kadar tüm Avrupa, geri kalanı rahat edecek dünyanın.
Ve sen merhaba demeye başla
sakallı babana, ey altın çağda doğmak
şansına ulaşan bebek, ürkütmesin seni o
günahsız kapkara yüzler. Gülümse,
sevgili körpe bebek, bir araba boş lafın
meyveleri senin olacak. Ve her yer neşe
ve mutluluk içinde, köy, kent, yaşlı, genç,
aynı ölçüde ve göreceksin iki karış uzamış
sakallarının uçtuğunu rüzgârda.

Ay Batımı

Nasıl ki ay ıssız bir gecede,
gümüş rengine kırlar ve suların tepesinde,
bahar yelinin kanat çırpıldığı yerde
ve belirsiz imgeler,
aldatıcı görüntüler
oluşturur, gölgeler uzakta;
denizin dingin suları ve
ağaçlar, çitler, tepecikler, villalar arasından;
tam da göğün sınırında, Apeninlerin ya da
Alplerin ya da Tiren Denizi'nin arkasında
o sonsuz boşluğun bağrında batarsa
dünya da öyle renksiz kalır;
kayıp gider gölgeler;
ve bir karanlık çöker vadiye, dağlara,
ve gözlerini yitirir gece;
ve son selamını yollar arabacı yolundan
batmakta olan ayın son ışıklarına,
o ana kadar yolunu aydınlatan,
hüzünlü bir türkü ile dudaklarında.

Tıpkı onun gibi terk edip gider
ölümlü yaşamı gençliğimiz.
Kaçışlıklar önünden tatlı ve boş düşleri
yanılsamaların; yok olur gözünün
önünden umutlar,
yaşamın kaynağı.

Karanlığa gömülür yaşam, kalır tek başına.
Boşuna arar, kafası karışık yolcu,
böylesi bir yaşamı,
gözlerken bakıp bakıp kalan yıllarına,
amaç ve gerekçe bulduğu
yolculuğun
ve görür ki dünya ona,
o dünyaya yabancı.

Çok mutlu ve neşeliymiş gibi
gözükürdü bizim sefil yazgımız
yukarıdakilere, sürseydi eğer
tüm yaşam boyu gençlik yılları; olsa da
binlerce acı her iyiliğin bedeli.
Çok daha ılımlı olurdu her canlıyı
ölüme mahkûm eden karar,
düşmeseydi payına ölümden önce
yolun yarısı, ki ölümden de beter.
Kötülüklerin en kötüsünü
yaşlılığı uydurdular tanrılar,
en uygun buluş olarak ölümsüz akıllarına;
bulamamıştır insan o yaşında da
beklentilerine yanıt, yitirmiştir artık
var olan umudunu; kurur zevklerin
kaynakları; acılar giderek çoğalırken,
iyilik nedir bilinmez olur.
Siz tepeler ve kırlar,
kayboldu ışık, batıda gecenin
karanlığını yaran; kalmazsınız
ama uzun zaman öksüz; görürsünüz
çünkü aklaştığını gökyüzünün, yeniden
öbür yandan ve doğduğunu günün,
ardından güneşin; yayar güneş
ateş renkli güçlü ışınlarını sağa sola;

gömer ılık seline, sizinle birlikte
göksel alanları.

Ama insan yaşamı öyle mi?

Ölmeyegörsün bir kere gençliği,
ne bir ılık ne bir şafak vardır artık
üzerine doğacak.

Dul kalır sonuna kadar
ve son olarak tanrılar
gömütü öngörmüşler
ileriki yılların karanlığına.

Katırtırnağı ya da Çöl Çiçeği

Ey hoş kokulu katırtırnağı,
çöl çiçeği; sen bu ürkütücü
dağın, soykıran Vezûv'ün çorak
yamacındasın; salarsın yalnızlığı seven
salkımlarını etrafa; ne bir ağacın ne bir
çiçeğin şenlendirebileceği bu yerde,
sadece sen varsın.
Seni bir başka yerde de gördüm;
süslüyordun zarif saplarınla
bir zamanlar ölümlülerin baş tacı
ettikleri kentin çevresindeki
terk edilmiş toprakları. Suskun ve
ağırbaşlıydı bu topraklar; sanki tanıklık
ediyor ve anımsatıyorlardı gelip geçene
bir zamanların koca imparatorluğunu.
Bir kez daha görüyorum şimdi seni;
insanlığın terk ettiği bu topraklarda;
hüzünlü yerlerin dostu,
mutsuz yazgıların yoldaşı olarak.
İşe yaramaz küllerle kaplı ve gelen
geçenin ayakları altında çatırdayan,
taşlaşmış lavlarla örtülü bu yerler
şimdi yılanların yatağı:
Kıvrılıp yatarlar güneşin altında
ve gene bu yerlerde tavşan, ayağının

alışık olduğu lavların içine gizlediği
yuvasına döner. Oysa bir zamanlar bu
yerlerde ekin tarlaları ve neşe taşan
villalar vardı, başak sarısına boyalı;
yankılanırlardı sürülerin böğürtüleriyle;
parklar vardı ve saraylar; işsiz, güçsüz
beylerin, paşaların gözde dinlenme yeriydi.
Ünlü kentler vardı. Ne ki, kendini beğenmiş
Vezüv alev kusan ağzından çıkardığı
lavlarla gömdü toprağa, halkıyla beraber.
Her taraf şimdi harabe. Ey soylu çiçek,
bulunduğun yerde yeşeriyorsun; sanki
başkalarının başına gelenlere acıyarak,
yayıyorsun hoş bir koku etrafına,
çölün avuntusu olarak.

Gelsin bu yamaçlara, yaşadığımız koşulları
durmadan överek yücelten kişi ve görsün
sevecen Doğa'nın biz insanlarla nasıl ilgilendiğini.
Ancak böyle bir yerde bilecektir hakkıyla
ne denli güçlü olduğunu insan soyunun:
Beklemediği bir anda hafif bir
darbeyle, insanı yerden yere vurur
acımasız üvey anne ve hemen ardından daha
hafifiyle tümünden yok olduğunu görecektir
insanoğlunun. Bu yamaçlarda çizildi
yükselen ve görkemli yazgıları insanların.

Buraya bak ve kendini burada tanı,
ey kendini beğenmiş aptal yüzyıl:
Uzağında kaldın, ileri düşüncenin çizdiği yolda
yeniden doğan düşüncenin;
uzanmıştı sana dek oysa. Sen geriye
dönmeyi yeğledin; dahası gurur duydu
bundan ve adını da ilerleme koydun.
Kötü yazgılarından ötürü seni baba

diye çağıran tüm aydınlar yaltaklandılar
senin çocukça düşlerine, içlerinden
kimi zaman alay etseler bile.
Böyle bir utanç duygusu ile
inmeyeceğim ben gömüte;
açmadan mümkünse sana duyduğum
nefreti kalbimde;
yaşadığı zamanda seilmeyen insanın
unutulacağını bile bile.
Aynı şeyden şikâyet ederiz, sen
ve ben; ama daha şimdiden
umursamadığın çok belli.
Özgürlük düşünüyorsun sen;
ne ki, prangaya vurmak istersin düşünceyi
eskisi gibi. Düşüncedir yalnızca, bizi bir
ölçüde kurtaran barbarlıktan,
ulaştık, odur insanlığın
yazgısını iyiye götüren uygarlığa.
Öyle ürküttü ki bizi bu gerçek;
Doğa'nın bizlere sunduğu acımasız yazgı
ve sefil yaşam koşullarıyla,
sırt çevirdin bu nedenle korkaklık ederek,
onu açığa çıkaran ışığa. Kaçtın aydınlıktan;
korkak dedin onu izleyene;
kurnaz ve çılginca davranıp kandıran
kendisini ve başkalarını; yaşam koşullarını
göklere çıkaran büyüktür senin gözünde.

Yoksul ve çelimsiz, hasta
ama soylu ve cömert kimse vermez
kendisine varsıl havası ve güçlü edası;
ne de sayar kendisini öyle;
olduğu gibi görünüp, düşmez gülünç
duruma halkın içinde.
Utanç duymaz güçten ve paradan

yoksun gözükmekten ya da açık açık
söylemekten ve neyi var neyi yok
değerlendirirken kaçırmaz gerçeği bir an
olsun gözünden.

Aptalın tekidir o bana göre,
sanmam ki akıllı olsun, ölmek için doğan
ve acıyla beslenen ama keyif almak için
yaratıldığını söyleyen.

Azgın denizler, fırtınalar ya da
yer sarsıntılarının yok ettiği;
anıları bile akılda zor kalanlara,
yalnız dünyanın değil,
evrenin bile tanımadığı görkemli yazgılar
ve işitilmedik mutluluklar söz vererek,
iğrenç bir gururla kâğıtlar dolduranlar da,
sanmam ki akıllı olsun.

Gerçek soylu odur ki
cesaret eder çevirir ölümlü gözlerini
ortak kaderimize ve saptırmaz gerçeği
ve açık seçik söyler alnımıza yazılmış
kötü yazgıyı; bağlı olduğunu
insanoğlunun pamuk ipliğine.
Gerçek soylu odur ki büyüklük
ve yüreklilik gösterir, ıstırap içindeyken bile;
ne de suçlar insanı acısından ötürü,
katarak acısına kardeş kini ve nefreti,
tüm felaketlerin en ağırını.

Ama bilir suçun kime
yüklenmesi gerektiğini;
arar ve bulur gerçek suçlunun kimliğini:
Doğururken biz ölümlüleri, anadır bize;
üvey ana kesilir başımıza düşüncesinde.
Onu düşman bilir ve ona karşı insan
soyunun –gerçekte olduğu gibi– daha başından

beri dayanışma içinde olduğunu ve
savaş düzenine geçtiğini düşünür;
birleşik olduklarına karar verir insanların
ve yürekten kucaklar hepsini;
el uzatır onlara, kendisine dair
ortak bir savaşın çeşitli tehlikeleri
ve sıkıntıları baş gösterdiğinde
aynı şeyi bekler onlardan.

Aptallıktır,
ona göre, insanı incitmek silahlanarak,
ve tuzak kurmak, engel çıkarmak yakınına,
tıpkı savaş meydanlarında
düşman askerleriyle çevriliyken,
savaşın en şiddetli anında, düşmanı
bırakıp, omuz omuza çarpıştığı
askerlerle dalaşmak ya da
ortalığa korku salarak elinde kılıç
kendi arkadaşlarının arasına dalmak gibi.

Bu tür düşünceler eskiden
olduğu gibi toplumun her kesimince
bilindiğinde ve ölümlüleri acımasız
Doğa'ya karşı ilk kez bir araya getiren
o korku yeniden ele alındığında
bilimsel verilerle; insanlar arasındaki
doğruluk ve dürüstlük kavramı,
adalet ve merhamet duyguları boş
laflara dayanmayacak artık ve bir başka
temel arayacak kendisine. Dayanırsa halkın
namusu bu boş laflara, ancak temeli bozuk
bir yapı kadar kalabilir ayakta.
Taş kesilmiş, sanki dalga dalga,
lavların koyu renge boyadığı bu ıssız
yamaçlara sık sık gelir otururum geceleri;
görürüm yükseklerden alev alev

yandığını yıldızların, denizin ayna gibi
yansıttığı uzaklardan; bu görölmedik
mavilik içinde gökyüzünü; bu hüznü
çorak topraklar üstünde; her taraf
kıvılcımlarla dolu; ısı ışıdır dünya bu
sonsuz boşlukta. Gözlerimi o ışıklara
diktüğimde, bir nokta gibi görünürler
gözüm; oysa sınırsız boyuttadır
büyüklükleri gerçekte; bir nokta kadar
ufaktır yanında deniz ve toprak. Tüm
habersizdir bu yıldızlar insandan; insan
ne ki, dünyadan; insan bir noktadır onun
yanında. Bakarım çok daha ötelere
sonsuz uzaklıktaki yıldız kümelerine;
bir sis perdesi gibidir gözümün önünde;
yalnız insan değil, dünya da değil,
görölmedik sayıda ve yoğunlukta
yıldızlarımız, buna altın renkli güneş de
dâhil, tümü birden ya hiç gözükmezler bu
yıldız kümelerine ya da kendileri
nasıl görünürlerse dünyadan, tıpkı öyle, bir bulutlu
ışık noktasıdır gözlerinde.
İşte o zaman, ey insanoğlu, acımamak
elde mi senin hâline? Anımsadıkça
yeryüzündeki durumunu –şu anda
bastığım bu toprak tanığıdır bunun– ve
evrenin kralı, son ereğı olarak yaratılmış
olduğuna inandığını; dahası, adına dünya
dediğimiz bu karanlık kum tanesinin üzerinde,
evreni yaratanların, senin aşkına, gökten inip
gelerek, benzerlerinle seve seve
söyleştiklerini düşlemekten nasıl
bir mutluluk duyduğunu; sanki tüm çağları,
bilgi ve uygarlıkta sollayan;

alay konusu olmuş boş lafları yeniden
gündeme getiren ve bilge kişileri küçümseyen
çağımızı düşündükçe; sana karşı, ey mutsuz
ölümlü, hangi duygu, hangi düşünceyi
besleyeceğimi kestiremiyorum. Gülsem mi
yoksa ağlasam mı hâline bilemiyorum.

Nasıl ki sonbaharın ilerlemiş
günlerinde küçük bir elma düşer dalından, hiçbir
zorlama olmadan, artık yeterince
olgunlaştığı için, bir küme
karıncanın yumuşak toprakta oyduğu,
büyük bir emek ürününün, sıcak
yuvalarının üstüne; nasıl ki bu düşen
elma bir anda ezer, yok eder ve
gömer toprağa bu çalışkan
hayvancıkların alın teri, göz nuru olan,
geleceği düşünerek tüm yaz çalışıp,
neredeyse yarışarak topladıkları servet
ve varlıklarını; öyle yağar insanların
tepelerine volkanik dağın gümbürdeyen
karnından koparak gökyüzünün
derinliklerine ulaşan kaynar sularla
karışık simsiyah bir taş ve kül yağmuru da
ya da erimiş taş ve madenlerin, ateş gibi
kum tanelerinin oluşturduğu gürleyerek akan
taşkın bir nehir iner öfkeyle dağın
yamacından, geçer otların arasından;
birbirine katar her şeyi birkaç dakika içinde,
altüst eder, gömer çamurlara
dalgaların yaladığı kentleri uzaktaki kıyıda.
Şimdi burada, bu kentlerin üzerinde keçiler
otluyor; yeni yeni binalar yükselir
karşı tarafta; gömülü kentler temel
oluşturuyor yenilere; yerde yatan kentin

duvarları sanki görkemli dağın ayakları
altında. Yoktur bir ayrıcalığı insanın
Doğa'nın gözünde; fazla özen göstermez insana
ya da ilgi karıncaya gösterdiğinden fazlasını;
ve eğer ilkindeki kıyım daha enderse,
yoktur bir başka nedeni; çünkü daha az
çoğalmaktadır insan soyu ötekine kıyasla.

Aradan tam bin sekiz yüz yıl geçti,
yok olalı o kalabalık kentler
ateşin altında kalarak;
bağında çalışan köylü
bin güçlülle işler küle dönmüş
ölü toprağı ve diker kuşkulu
bakışlarını öldüren zirveye;
hiç değişmemiştir korku saçan yüzü;
tehdit eder yok etmekle onu,
varını, yoğunu ve çocuklarını.
Ve köy yerindeki yoksul evinin
damından, uykusuz gecelerinde
sık sık sıçrar yatağından ve
arar bulur yolunu, karanlıkta
gözleriyle, o korkunç lavların,
dağın bitip tükenmeyen
bağrındaki kaynaktan
koparak kumlu eteklerine
dökülen ve Capri sularını,
Napoli Limanı'nı, Mergellina'yı
ışığa boğan. Ve eğer görürse
lavların yaklaştığını ya da
fokurdadığını, evindeki kuyunun
sularının, uyandırır karısını,
çocuklarını; kapar kapabildiğı kadar
eşyasından ve kaçır; izler uzaktan
doğup büyüdüğü evini

ve küçücük tarlasını, açlığa karşı
tek çaresi; kurbanı olmuştur
bu küçücük tarla çitirdaya çitirdaya
aşağı inen ve üzerinde yayılıp
süresiz çöreklenen insafsız lavların.

Günyüzüne çıkıyor yere gömülü
Pompei, uzun süre unutulup kalmıştır
toprak altında; ya açgözlülük ya da
acıma duygusu sonunda, tıpkı bir iskelet
gibidir, çıkarken günışığına.
İssiz meydanda kesik başlı sütunlar
arasında dimdik durmuş, oradan geçen yolcu,
izler uzun uzun çift hörgüçlü sırtını dağın
ve dumanı tüten ağzını;
sağa sola serpilmiş harabelerin tepesinde
yumruk gibi duran.
İssiz gecenin dehşetinde boş tiyatrolarda
yıkılmış tapınaklarda; yarasanın
yavrularını barındırdığı yıkık dökük evlerde;
tıpkı boş saraylarda dolaşan
uğursuz ve kasvetli meşaleler gibi
parıltısı vardır ölüm saçan lavların;
etrafı kızıla boyayan çepeçevre
gecenin karanlığında uzaktan.
Habersizdir Doğa insandan, insanın
antik adını verdiği ve torunların
atalarının ardından geldiği çağlardan,
her an, her an diridir; yürür sürekli ve
dahası, öylesine uzun bir yoldadır ki
yürümez, durur sanki. Krallıklar
çöker; toplumlar ve diller bu arada gelip geçer;
olmaz ayırında Doğa hiçbirinin;
ama gene de ölümsüz olmakla övünür insan.

Ve sen kokulu çiçeklerinle süslüyorsun
bu çorak toprakları, ey yumuşak başlı
katırtırnağı! Sen de boyun eğeceksin
çok geçmeden yer altından gelen ateşin
acunasızlığına; dönecek bir gün o, tanıdığı
yerlere, serecek açgözlü örtüsünü
senin yumuşak dallarının üstüne.
Eğeceksin masum başını ölümün
ağırlığı önünde; direnemedi.
Eğmemiştin oysa şimdiye dek boşuna
ve alçakça yalvararak,
önünde sonunda başını eğdirtecek olana.
Ve kaldırmadın başını da çılgınca bir gururla
yıldızlara doğup büyüdüğün ve yaşadığın
bu topraklardan, bir rastlantı sonucuydu bu,
istediğin için değil.
Ama daha akıllısın sen insandan
ve daha delice
çünkü inanmıyorsun sen ölümlü soyunun
ölümsüzlüğüne; ne yazgıdan, ne de
yaptıkların ve hak ettiklerinden ötürü.

Öykünme

Ey zavallı kuru yaprak,
uzaktasın dalından, nereye
gidiyorsun? –Ayırdı beni
rüzgâr doğduğum yerden,
yeşerdiğim kayın ağacından.
Kaptırmışım kendimi esintisine,
ormandan kırlara, vadiden
dağlara; dolaşıyorum
sürgünde onunla sonuna kadar
ve bilmeden niçin ve neden.
Her şeyin gittiği yere gidiyorum.
Gittiği yere, doğal olarak,
gül yaprağı ve defne yaprağının.

Scherzo

Daha çocuk yaşımda
Musaların okuluna başladım,
onlardan biri aldı beni, tuttu elimden
ve o gün dolaştırdı beni, göreyim diye
atölyelerini.

Gösterdi bana birer birer
kullandıkları aletleri ve
farklı işlevlerini.

Her biri başvurur onlara ya şiir işinde
ya düzyazıda.

Bense hayran hayran bakarken onlara
soruyordum: Musa, törpü nerede?

Tanrıça yanıt veriyordu: Törpü yok artık;
onsuz çalışıyoruz. Ama ben soruyordum gene:

Yenisini yapmak istemez misiniz,
eskisi işlevini yitirdiğine göre?

O da bana: Yapmak gerekir ama zaman nerede?

Fragmanlar

Fragmanlar I *(Alceta ve Melisso)*

ALCETA

Dinle Melisso: Bu gece gördüğüm
düşü anlatmak istiyorum sana; ayı
görünce aklıma geldi. Ben pencereden
bakıyordum. Çimlere bakan pencere var ya!
Başımı bir an kaldırdığımda ayın yerinden
oynadığını gördüm birden. Ve bana doğru
gelmeye başladı yukarıdan. Yaklaştıkça
büyüyordu gözümde. Sonunda çimlerin
ortasına düştü. Su kovaasına benziyordu
büyüklüğü. Bir kıvılcım bulutu sarmıştı etrafı
ve öyle bir cazırdıyordu ki tıpkı
suya sokulmuş ateş gibi.
Dahası var: Çimlerin ortasındaki ay
sönüyordu, giderek kararıp yavaş yavaş
ve duman çıkıyordu etrafındaki otlardan.
Başımı kaldırdığımda bir zayıf
ışık, karanlık bir nokta, dahası bir boşluk
gördüm. Sanki ayın arkasında bıraktığı
boşluktu gökte. Nasıl oldu da buz
kesmedim henüz bilmiyorum.

MELISSO

Haksız sayılmazsın korkmakta
kolay mı, ay bahçene düşmüş, görüyorsun.

ALCETA

Niye olmasın ki? Görmüyor muyuz
düşüğünü yıldızların yazın sık sık?

MELISSO

Yıldızlar başka... Ne önemi var...
Bir tane, iki tane düşse de bin tanesi var
gökyüzünde. Oysa ay bir tanedir.
Görmemiştir hiç kimse düşüğünü
Düşünde gördüğünden başka.

Fragmanlar II (Ayrılık)

Gidip geliyorum evimin kapısına,
boşuna diliyorum yağmur ve fırtına,
geçmesin istiyorum o kadın eşiği, çıkmasın dışarıya.

Oysa rüzgâr uğulduyor ormanda,
şimşek dolaşüyor çakarak bulutlar arasında,
şafak sökmeden önce.

Ey sevgili bulutlar, gök, yer ve ağaçlar
gidiyor sevgilim: Acıyın bana, âşıklar
için merhamet varsa bu dünyada.

Ey fırtına uyan; yarışın ey bulutlar;
gömün beni altüst olmuş Doğa'ya; güneş
başka toprakları gün ışığına boğuncaya kadar.

Gök yeniden masmavi; sustu rüzgârın sesi;
kesildi her kesimde yaprak, dal hışırtısı; yakıyor
gözyaşına boğulmuş gözlerimi acımasız güneş.

Fragmanlar III
(Taş Kesilmiş Kadın)

Söndü gün ışığı batıda,
ateş altında değil evlerin bacaları,
havlamıyor artık köpekler, insanlar suskun.

Döndü yüzünü genç kadın aşk çağrılarına,
buldu kendisini bir çölün ortasında;
daha mutluydu, daha alımlıydı başkalarından da.

Yayıyordu ışıklarını güneşin kız kardeşi
her tarafa; gümüşşe boyamıştı, o yeri
çepeçevre saran ağaçları.

Dalların hışırtısı rüzgârda, sürekli;
ağlayan bülbülün sesinin yanı sıra;
ağaçların arasından akan suyun tatlı şırıltısı.

Pırıl pırıl deniz, kırlar.
Ormanlar ve dağların tüm tepeleri
bির birer kendilerini gösterirler uzaktan.

Kararmış vadiler dingin gölgesinde gecenin;
çiy yağdıran Ay, giydirmişti
aklığını sırtına çevredeki tepeciklerin.

Kadın tek başına ıssız yollarda,
duyuyordu yüzünü okşadığını tatlı tatlı,
etrafa kokular yayan rüzgârın.

Eğer keyif veriyorsa izlemek o manzarayı,
boşuna bir soru aslında; daha büyüktü o
keyiften o esenlik, yüreğinin söz verdiği.

Nasıl da kaçtınız elimden ey mutlu saatler!
Durmaz, kalıcı değil, hiçbir şey yeryüzünde
zevk veren umuttan başka.

Bakın, gece bulandı, karardı gökyüzü;
oysa ne kadar güzeldi, güzelliğinden
aldığımız zevk korkuya dönüştü.

Göründü bir kara bulut dağların ardından
fırtınanın habercisi, büyüdü büyüdü;
o kadar ki kapadı ayın ve yıldızların önünü.

Görüyordu onun yayıldığını her köşeye,
yükseldiğini havada yavaş yavaş,
kapladığını gökyüzünü başının üstünde.

Azalıyordu giderek gün ışığı
ve ormanda rüzgârın uğultusu,
keyif alınacak o yerde.

Gümbür gümbür yankılanıyordu
orman; öyle ki uyanıyordu ve uçuşuyordu
dallar arasında kuşlar korkudan.

Ve bulut büyüyordu, iniyordu
limana doğru, etekleri bir yandan denizi,
öte yandan dağları süpürüyordu.

Düşmüştü her şey zifiri karanlığın içine,
duyuluyordu yağmurun şakırtısı;
yaklaştıkça bulut, giderek artan gürültüsü.

Çakıyordu şimşekler ürkütücü bir biçimde
bulutlar arasında, kamaştırıyordu gözleri;
sapsarı toprak, kıpkızıl bir hava etrafta.

Dizlerinin bağı çözülüyordu insanın korkudan;
bir tempo tutturmuştu gürleyen gök;
tıpkı yükseklerden aşağıya inen çağlayan gibi.

Kimi zaman duruyordu ve bakıyordu
kasvetli havaya şaşkın ve koşuyordu sonra,
öyle ki giysileri ve saçları uçuşuyordu arkasından.

Bıçak gibi kesiyordu göğsünü rüzgâr;
soğuk damlalar çarpıyordu yüzüne,
karanlık havanın içinde.

Yabanıl bir hayvan gibi geliyordu üstüne
gök gürültüsü, gürleyerek
ve aman vermeden, artıyordu yağmur ve fırtına.

Her şey altüst olmuştu; dünya toz
duman içinde; dal, yaprak, taş, toprak;
öyle bir gürültü ki hayal etmek bile zor.

Kaçırır yorgun ve bezgin gözlerini
şimşeklerden, bürünmüştür paltosuna;
hızlandırır adımlarını yürürken fırtınada.

Ne ki çakar gözünün içinde şimşekler,
yakar gözlerini ve kırılır gücü
korkudan; cayar yürümekten.

Ve geri döner. Şimşek çakmıyordur artık;
gök gürlemiyor; hava karanlık;
ve durulmuştur rüzgâr.

Her şey susmuştu, taş kesilmişti kadın.

Simonides'ten

I

Dünyada her şey onun elinde
çocuğum, onun, Zeus'un.
Her şey ona bağlı; o nasıl isterse öyle.
Ne ki, gerçekten habersizdir
kör aklımız; uzun bir gelecek
varmış gibi kaygılanır; oysa
insan yaşamı, tanrılar ve yazgımız
gereği bugünden yarına kadar sürer.
Güzel umutlardır bizi, hepimizi,
ayakta tutan; mutlu yanılısamalar;
herkes onlar için çaba gösterir boşuna.
Kimileri dost olarak
şafağı, kimileri gelecek günleri
bekler, ama yoktur
hiçbirini beklemeyen,
Pluto ve öteki tanrıların gelecekte
insaflı ve merhametli olmasını.
Ne ki daha gerçekleşmeden
umudu insanın; kimi yaşlılıktan,
kimi hastalıktan, sürüklenir
Lethe'nin karasularına;
kimi Marte'nin hışmına uğrar;

kimi denizin dalgalarının;
kimi çaresiz dertlerle boğuşur,
kimi boynuna ipten halka takar;
kimi toprağın altında sığınak arar.
Sayısız dertler acımasızca kovalar
zavallı ölümlüleri, onları
tüketinceye kadar.
Ama sanırım ki akıllı ve kendini
akıntıya kaptırmamış insan,
acı çekmez boşuna ve güdümüne
girmez aldatıcı umutların.

II

Kısa sürer insanoğlunun
yaşamı; doğrudur
dedikleri Chiolu yaşlı adamın;¹
yaprak ne ise, odur insan
soyunun tohumu. Ne ki,
az kimse inanır bu söylenene
tüm kalbiyle. Toy yüreklerin
çocuğudur sonuçsuz umut; açarız
hepimiz kucagımızı ona.
Çiçeği kızılken ateşli yıllarımızın,
ruhumuz dingin ve
güvenli geleceğinden
ötürü besler boşuna yüzlerce
tatlı düşünceyi; ne ölüm ne de
yaşlılığı bilir; yoktur
kafasında bir kaygı hastalıkla ilgili
sağlıklı ve dayanaklı insanın.
Ne ki, görmeyen aptaldır
gençliğin ne denli hızlı geçtiğini

çünkü çok kısadır beşik ile
ateş arasındaki mesafe. Sen ki
çok geçmeden yaşamında
sapacaksın Pluto'nun gerçekliğine götüren yola;
bırak kendini şimdinin getirdiği
zevklerin akışına.

Sonnotlar

İtalya'ya

Özgün adı: *All'Italia*

1. Peçe soyluluğun bir işaretidir.
2. Leopardi gününün Simonides'i (556-468) olmayı çok arzu etmektedir.

Dante'nin Floransa'da YapılmasıTasarlanan Anıtı Üstüne

Özgün adı: *Sopra il monumento di Dante che si preparava in Firenze*

1. Viyana Kongresi'yle sağlanmış olan barıştan söz ediyor.
2. Dante evrensel bir ozandır ve Meonyalı ozanın (Homeros) yoldaşdır.
3. Söz konusu yer Antik Etruria, yani eski Toskana'dır.
4. Napolyon'un Rusya Seferi'ne katılıp orada ölen İtalyanlar.
5. Şiirin, edebiyatın simgesi.

Angelo Mai'ya

Özgün adı: *Ad Angelo Mai*

1. Angelo Mai (1782-1854) Cizvit papazı. 1838'den başlayarak kardinal. Önce Milano Ambrosiano Kütüphanesi'nde kütüphaneci. Daha sonra Vatikan Kütüphanesi'nde sorumlu müdür. Araştırmaları sonucu bulduğu antik yapıtlardan biri de Cicero'nun *De republica*'sıdır.
2. Liguria, Cenova kentinin içinde bulunduğu bölge. Söz konusu olan kişi Kristof Kolomb'dur.

3. Boğaz Cebelitarık Boğazı'dır.
4. Şafak Tanrıçası Eos'un Latince adı.
5. Ludovico Ariosto'dur (1474-1533).
6. Torquato Tasso'ya (1544-1595).
7. Tasso kendisine Campidoglio Meydanı'nda verilecek olan şairlik tacını giyemeden ölmüştür.
8. İtalyan adına yaraşan bir başka kişi de Vittorio Alfieri'dir (1749-1803). Zamanında tek başına kalmıştır ve o da halkı tarafından anlaşılamamıştır. Alfieri Savoia Bölgesi'ndendir. Savoia bugünkü Piemonte'dir. Özgün metinde Allobrogo diye geçmektedir. Allobrogo Savoia'nın eski halkının adıdır. Alfieri kendi yapıtı olan *Vita*'da (Yaşam) bizzat kendisinden söz ederken "allobrogo" sözünü kullanır.

Kız Kardeşim Paolina'nın Düğünü Üstüne
Özgün adı: *Nelle nozze della sorella Paolina*

1. Bu ıssız kıyı: Recanati'dir.
2. Lucio Virgilio'nun kızı. Gerçekte Virginia bir kurbandı. Babası Lucio Icillio'yla evlendirecekti onu. Ne ki zorba Appio Claudio kıza göz koymuş ve her ne pahasına olursa olsun ona sahip olmak istemiştir. Bunun üzerine tiranın eline düşmesin diye babası kızını öldürmüştür. Leopardi Alfieri'nin *Virginia* adlı trajedisinden esinlenerek söz konusu genç kıyı yurdu uğruna ölen biri olarak tanımlamıştır.
3. Appio Claudio.
4. Alfieri'nin trajedisinde Appio Claudio'nun cesedi kentin sokaklarında sürüklenir.

Şampiyon Top Oyuncusuna
Özgün adı: *A un vincitore del pallone*

1. Şampiyon, soylu genç Carlo Didimi'dir. Üçer kişiden oluşan iki takımın karşı karşıya gelmesiyle oynanan bu oyun günümüzde oynanan *base-ball* oyununa benzemektedir.

2. Elis: Özgün metinde Eliseo: Elide, Yunanistan'da bir bölge.
3. Alphios: Yunanistan'da bir ırmak.
4. Febos: Güneş.
5. Roma.

Küçük Brutus

Özgün adı: *Bruto minore*

Brutus Decimus Iunius: Küçük Brutus.

Brutus Lucius Iunius: Büyük Brutus (Cumhuriyetin Kurucusu).

1. İtalyan erdemi kökünden koparılmıştır Philippi Savaşı'ndan (İÖ 42) sonra. Bu savaşta Brutus ve Cassio özgürlük yanlısı cumhuriyetçiler olarak; Ottaviano ve Antonio monarşi yanlısı olarak karşı karşıya gelmişler ve cumhuriyetçiler bu savaşı kaybetmişlerdir. Cumhuriyetçilerin savaşı kaybetmesi Roma'nın çöküşü anlamına gelmekte ve ardından barbarların istilasının yolu açılmaktadır.
2. Esperia: Antikler İtalya'ya bu adı takmışlardır. Çünkü Yunanistan'a göre daha batıda kalmaktadır.

İlkbahar ya da Antik Masallar

Özgün adı: *Alla primavera o delle favole antiche*

1. Tanrıça Diana'dır. Diana av tanrıçasıdır. Avı simgeler.
2. Rüzgârlar, bulutlar ve Titan'ın oğlu (Güneş) insanoğlunun acısının farkındaydılar.

Atalarımıza Ağıt ya da İnsanoğlunun Önderleri

Özgün adı: *Inno ai patriarchi o de' principii del genere umano*

1. İlk günah.
2. Hz. Âdem.
3. Kabil.
4. Hz. Nuh.
5. Hz. İbrahim.

6. Aonia: Boeotia; Helicon Dağı'nın bulunduğu bölge. Bu dağ esin perileri, Musalar ve Apollon'un gözde dağıdır.

Sappho'nun Son Türküsü

Özgün adı: *Ultimo canto di Saffo*

1. İyon Denizi kıyılarında Leucade Kayalıkları.
2. Venüs yıldızı.
3. Antik dünyada insanlar dünyanın yönetiminin Parcae'ya (Parcalar) ait olduğunu söylüyorlardı.
4. Jupiter vazosunda taşıdığı sıvıyı çok kıskanır. Öyle rasgele dağıtmaz.

Sonsuzluk

Özgün adı: *l'infinito*

1. Recanati'deki Tabor Tepesi. Bugünkü adı Sonsuzluk Tepesi.

Bayram Akşamı

Özgün adı: *La sera del dì di festa*

1. Şairin düşündeki kadın. Ama Mestica'ya göre, Giacomo'nun amcası Vito Leopardi'nin üvey kızı Serafina Basvecchi'dir sözünü ettiği.
2. Recanati'nin koruyucu azizi S. Vito: S. Vito Bayramı 15 Haziran günü kutlanmaktadır.

Consalvo

Özgün adı: *Consalvo*

1. Leopardi'nin uydurduğu bir isim. Kaynağını Russo'nun dediği gibi, Girolamo Graziani'nin *Conquisto di Granata* adlı kitabında bulmaktadır. Leopardi kendisini bu ismin ardına gizlemiştir. Şairin özgeçmişini yansıtan öğelerin çokluğu bu şiirin bir otobiyografik şiir olduğu kanısını uyandırmıştır birçok yorumcudadır.

Şarkılar

2. Elvira: 1830'da Floransa'da tanıyıp âşık olduğu kadın. Bu kadına Aspasia dizisini ithaf etmiştir. Bu dizide bu şarkının dışında *Ege-men Düşünce, Aşk ve Ölüm, Kendi Kendine, Aspasia* vardır.

Kont Carlo Pepoli'ye Mektup

Özgün adı: *Al conte Carlo Pepoli*

1. 1796-1881 yılları arasında yaşamış Bolognalı yazın adamı.

Silvia'ya

Özgün adı: *A Silvia*

1. Silvia: Teresa Fattorini, olasılıkla Leopardi ailesinin arabacısının kızı. 1818'in Ekim'inde veremden ölmüştür.

Anılar

Özgün adı: *Le ricordanze*

1. 1815'ten 1818'e kadar süren üç yıllık bir ayrılıktan sonra (bu arada beş ay gibi kısa bir süre dışında) Recanati'ye dönmüştür.
2. Nerina, kimilerine göre Maria Belardinelli. 1817'de ölmüş sarışın bir kız çocuğu; kimilerine göre Teresa Fattorini.

Aspasia

Özgün adı: *Aspasia*

Aspasia Miletos: Pericles'in gözdesi kadının adıdır. Aspasia sürekli kamuoyunun eleştirilerine hedef olmuş ve ondan çoğu kez alaylı bir dille söz edilmiştir.

1. Bu ad altında Leopardi Fanny Targioni Tozzetti'yi anmaktadır.
2. Eliseus: Pagan inancına göre ölümler dünyasındaki mutluluklar, diyarın içinde neler olduğu bilinmediği için giz dolu olarak anılmaktadır.
4. Bu dizelerde iki nesnenin (kadının) karşılaştırması vardır. Aklındaki Aspasia ölmüştür. Öteki yaşamaktadır.

Antik Bir Gömüt Taşındaki Alçak Kabartma Üstüne:

(Genç Bir Kız Ailesine Veda Ederken Resmedilmiştir.)

Özgün adı: *Sopra un basso rilievo antico sepolcrale dove una giovane morta e' rappresentata in atto di partire, accommiattandosi dai suoi.*

Bu şarkı bunu izleyen şarkı gibi ilk kez *Şarkılar*'ın Napoli Starita (1835) baskısında gün ışığına kavuştu. Ya 1834'ün sonbaharında ya da 1835'in ilkbaharında kaleme alınmıştır.

Marki Gino Capponi'ye Yalanlama

Özgün adı: *Palinodia al marchese Gino Capponi*

1835 ilkbaharında yazılmış olup *Napoli Starita* baskısında yer almıştır.

1. Gino Capponi. (1792-1876). Floransalı tarihçi ve ülkesinde tanınmış politikacı. Leopardi onu 1827'de Floransa'da tanıdı.
2. Volta: Alessandro Volta (1745-1827). Pilden elektrik üreten ilk kişi. Davy: Humphry Davy (1778-1829). İngiliz fizikçi ve kimyacı. Elektrik alanındaki buluşlarıyla ünlüdür.
3. Paris'ten Calais'ye; Calais'den Londra'ya ve Liverpool'a (Liverpool Limanı pamuk ve köle ticareti açısından önem taşımaktadır) mesafeler kısalacaktır. Ayrıca Thames'in altından tünel geçecek. (Wapping ve Roterhite arasındaki tünel çalışmaları 1804'te başlamış ancak tüneli su basınca çalışmalara ara verilmiştir. 1824'te yeniden çalışmalara başlanılmış ve 1842'de bitirilmiştir.) Ayrıca yolların aydınlanması gibi önemli girişimler insanları mutlu edecektir.

Fragmanlar II

Özgün adı: *Frammenti II*

Elegia II'nin 40-54. dizeleri Bologna Stamperia delle Muse yayınları arasında (1826) basıldı. Şiirlerin Floransa baskısında yer almadı. Daha sonra bu fragman Napoli 1835 baskısında bu sıraya konuldu.

Fragmanlar III

Özgün adı: *Frammenti III*

Gençlik şiirlerinden biri olan *Appressamento della morte*'den (1816) [Ölüm Yaklaşıyor] bir sahne. Bu şiir ilk şiirlerindendir, il kez Napoli Starita Yayınları'ndan (1835) çıkan baskısında yer almıştır.

Simonides'ten I

Özgün adı: *Dal greco Simonides*

1823-1824 tarihleri arasında Leopardi Amorgolu Simonides'e (İÖ. VII. yüzyılda yaşamış Yunan şairi) ait olduğu söylenen iki fragman çevirdi ve *Corriere delle Dame*'de yayımladı. Şiirlerinin son düzenini verdiği Napoli Starita (1835) yayınları arasında bu sırada yayımladı. Yunancadan çevirdiği iki fragmandan ilki budur.

Simonides'ten II

Özgün adı: *Dallo stesso*

1823-24 tarihleri arasında İtalyancaya çevrilen ikinci fragman. Leopardi bu fragmanın gene Amorgolu Simonides'e ait olduğunu söyler, oysa Leopardi'nin *İtalya'ya* şiirinde adı geçen Yunanlı şair Ceolu Simonides'e (İÖ VI-V. yüzyılda yaşamış) ait olduğu söylenmektedir.

1. Chio'lu ihtiyar: Homeros

Giacomo Leopardi (1798-1837): İtalyan şair, felsefeci, deneme yazarı ve dilbilimci Leopardi, Recanati'de soylu bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Hayatının ilk dönemlerini babasının kütüphanesinde çalışarak ve yazarak geçirdi. On dört yaşından on sekiz yaşına dek önemli klasiklerin çevirilerini yaptı, tragedyalar, şiirler ve felsefi denemeler yazdı. 1816'dan sonra nesre yöneldi, nesir magnum opus'u Operette morali'yi [Kıssadan Hisse] yazdı. 1831 yılında arkadaşlarının maddi desteğiyle Floransa'ya gitti ve orada Şarkılar'ı yayımlattı. 1833 yılında Napoli'ye yerleşti ve orada koleradan öldü. Yaşamı boyunca şiirden felsefeye, felsefeden şiire uzanan bir çizgide ilerlemiş, tüm eserlerinde romantik duyarlılığı muhafaza ederken, klasikleri de yüceltmiştir. Bu karamsar Şarkılar doğa, İtalya, aşk, ölüm gibi temalara adanmıştır.

Necdet Adabağ (1942): DTCF İtalyan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'ndan Alberto Moravia üzerine yaptığı tezle mezun oldu. Urbino Üniversitesi'nde İtalyan Edebiyatı üstüne doktora yaptı. Tezini Giacomo Leopardi üzerine yazdı. On yıla yakın bir süre İtalyan Kültür Merkezi'nde çevirmen, kültür ve sanat danışmanı olarak çalıştı. DTCF'de dekanlık ve İtalyan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı başkanlığı yaptı. Başta Leopardi, Petrarca, Machiavelli, Sciascia, Goldoni, Pirandello, Manzoni olmak üzere pek çok İtalyan sanatçı ve düşünürün eserlerini Türkçeye çevirdi.

KDV dahil fiyatı
14 TL